

Poglavlje 100

Opće odredbe

Clan 101

Poglavlja od 100 do 1800 *Pravila i propisa* Privremene izborne komisije ureduju izbor članova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, članova Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske, narodnih poslanika Narodne skupštine Republike Srpske, poslanika kantonalnih skupština, predsjednika kantona.

Opcinske izbore koji će se održati u novembru 2000. godine OSCE će provesti u skladu sa ovim *Pravilima i propisima*, a također se primjenjuju i odredbe od člana 7.5 do člana 7.115, odredbe poglavlja 6 i poglavlja 15 *Pravila i propisa* kojima su se regulirali Opcinski izbori održani 8.04.2000. godine. U slučajevima kada su ova *Pravila i propisi* u suprotnosti sa odredbama od člana 7.5 do člana 7.115, odredbama poglavlja 6, ili poglavlja 15 *Pravila i propisa* kojima su se regulirali Opcinski izbori održani 8.04.2000. godine, za općinske izbore se primjenjuju pravila kojima su se regulirali općinski izbori održani 8.04.2000. godine.

Clan 102

Biracko pravo

Svaki državljanin Bosne i Hercegovine koji napuni osamnaest (18) godina ima biracko pravo, u skladu sa ovim *Pravilima i propisima*.

Da bi ostvario svoje biracko pravo, državljanin mora biti registriran kao birac, u skladu sa poglavljem 300.

Ista osoba može biti registrirana u Centralnom birackom spisku samo za jednu općinu.

Clan 103

Opcije za glasanje

Državljanin Bosne i Hercegovine koji ima biracko pravo ima pravo da se registrira da glasa za općinu u kojoj je imao/la prebivalište do 6. aprila 1992. godine, uključujući i taj dan, ili za općinu gdje ima prebivalište u trenutku podnošenja zahtjeva ukoliko je promijenio/la prebivalište u skladu sa zakonom.

Državljanin Bosne i Hercegovine koji ima status raseljene osobe i koji ima biracko pravo, može ostvariti svoje pravo da se registrira i da glasa licno ili u odsutnosti za općinu u kojoj je imao prebivalište prema Popisu stanovništva iz 1991. godine, osim u slučaju kada ta osoba može predociti dokaz o promjeni prebivališta u skladu sa zakonom, u periodu od popisa stanovništva 1991. godine do trenutka kada

je ta osoba stekla status raseljene osobe, ili licno za opcinu gdje ima boravište, pod uvjetom da je imao boravište u toj opcinu najmanje šest mjeseci prije dana izbora.

Državljanin Bosne i Hercegovine koji ima status izbjegle osobe i koji ima biracko pravo, ima pravo da se registrira i da glasa licno ili u odsutnosti za opcinu u kojoj je imao prebivalište prije 6. aprila 1992.godine, ukljucujuci i taj dan.

Clan 104

Osobe pod optužnicom Medunarodnog suda za ratne zlocine u bivšoj Jugoslaviji

Nijedna osoba koja se nalazi na izdržavanju kazne izrecene od strane Medunarodnog suda za ratne zlocine u bivšoj Jugoslaviji, i nijedna osoba koja je pod optužnicom Suda, a koja se nije povinovala naredbi da se pojavi pred Sudom, ne može se registrirati za glasanje, ili biti kandidat, ili imati bilo koju imenovanu, izbornu ili drugu javnu funkciju na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Sve dok neka politicka stranka ili koalicija bude imala na funkciji ili položaju u stranci osobu iz prethodnog stava, smatrace se da ne ispunjava uvjete za učešće na izborima.

Clan 105

Osobe osudene za povredu humanitarnog prava

Nijedna osoba koja se nalazi na izdržavanju kazne izrecene od strane suda Bosne i Hercegovine, suda Republike Srpske ili suda Federacije Bosne i Hercegovine ili koja se nije povinovala naredbi da se pojavi pred sudom Bosne i Hercegovine, sudom Republike Srpske ili sudom Federacije Bosne i Hercegovine zbog ozbiljnih povreda humanitarnog prava, a Medunarodni sud za ratne zlocine u bivšoj Jugoslaviji je razmatrao njen predmet prije hapšenja i utvrdio da zadovoljava medunarodne pravne standarde, ne može biti kandidat ili imati bilo koju imenovanu, izbornu ili drugu javnu funkciju na teritoriji BiH.

Clan 106

Nespojive funkcije

Sljedece osobe mogu biti kandidati na izborima samo ukoliko prethodno podnesu ostavke na svoje položaje:

- 1) sudije redovnih i ustavnih sudova;
- 2) tužitelji i njihovi zamjenici;
- 3) pravobranitelji i njihovi zamjenici;
- 4) ombudsmeni i njihovi zamjenici;

- 5) članovi sudova/domova/vijeca za ljudska prava;
- 6) pripadnici policije, uključujući finansijsku policiju, sudsku policiju i granicnu službu;
- 7) pripadnici oružanih snaga; i
- 8) diplomatski i konzularni predstavnici BiH u inozemstvu.

Nespojivo je u isto vrijeme vršiti:

- 1) više od (2) dvije javne neposredno ili posredno izabrane funkcije;
- 2) jednu neposredno ili posredno izabranu funkciju i funkciju u izvršnom organu vlasti;
- 3) više od jedne funkcije u izvršnim organima vlasti.

Clan 107

Vršenje izabrane funkcije u drugoj državi

Osoba ne može u isto vrijeme obavljati javnu izbornu funkciju u Bosni i Hercegovini i javnu izbornu ili politicki imenovanu funkciju u drugoj državi. Nosilac izborne ili politicki imenovane funkcije u drugoj državi dužan je u roku od cetrdeset osam (48) sati nakon potvrde njegovog mandata u Bosni i Hercegovini vratiti jedan od ova dva mandata. Nosilac javne izborne funkcije u Bosni i Hercegovini, koji je izabran ili imenovan na politicki imenovanu funkciju u drugoj državi, dužan je u roku od cetrdeset osam (48) sati od izbora ili imenovanja u drugoj državi vratiti mandat u Bosni i Hercegovini.

Clan 108

Bespravni korisnici

Nijedna osoba se ne može kandidirati, niti obavljati mandat na koji je izabrana ili imenovanu funkciju, ako ne napusti nekretninu u vlasništvu raseljenih ili izbjeglih osoba ili stan na kojem postoji stanarsko pravo raseljenih ili izbjeglih osoba, u roku koji je naveden u:

- 1) upravnoj odluci;
- 2) odluci o izvršenju odluke/certifikata Komisije za imovinske zahtjeve izbjeglih i raseljenih osoba; ili
- 3) sudskoj odluci kojom se vraća imovina u posjed vlasniku ili udovoljava zahtjevu za povrat u posjed stana nosiocu stanarskog prava.

Nijedna osoba ne može se kandidirati, obavljati mandat niti vršiti imenovanu funkciju ako ne napusti nekretninu u vlasništvu izbjegle ili raseljene osobe ili ukoliko ne napusti stan na koji izbjegla ili raseljena osoba ima stanarsko pravo i to u roku od

120 dana od dana predavanja zahtjeva nadležnom upravnom organu radi izvršenja odluke/certifikata Komisije za imovinske zahtjeve izbjeglih i raseljenih osoba kojom se potvrđuje vlasništvo ili stanarsko pravo te raseljene ili izbjegle osobe. Ni u kom slučaju osoba ne krši odredbe ovoga člana ukoliko nije 30 dana unaprijed obaviještena od strane Organizacije za sigurnost i suradnju u Evropi o postojanju zahtjeva za izvršenje odluke/certifikata Komisije za imovinske zahtjeve izbjeglih i raseljenih osoba.

Na odluku Privremene izborne komisije u vezi sa ovim članom ne može se uložiti žalba Izornoj apelacionoj potkomisiji.

Član 109

Zabrana za izabrane zvaničnike radi sukoba interesa

Nijedna osoba koja je neposredno izabrana na javnu funkciju, ili je posredno izabrana u izvršni ili zakonodavni organ ili član njene uže porodice, kako je utvrđeno članom 1608, ne može biti direktor niti član upravnog, izvršnog, ili nadzornog odbora preduzeća kojih je više od 25% kapitala u državnom vlasništvu i/ili kojeg se više od 25% godišnjeg poslovanja finansira iz budžeta vlade Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, bilo kojeg kantona, općine ili grada.

Ovaj član se primjenjuje i na svako preduzeće iz stava 1 u periodu od četiri godine nakon što isto bude privatizirano.

Nijedna osoba koja je neposredno izabrana na javnu funkciju, ili je posredno izabrana u izvršni ili zakonodavni organ ili član njene uže porodice, kako je utvrđeno članom 1608, ne može biti član upravnog odbora/direktor direkcije ili agencije za privatizaciju.

Član 110

Mandat pripada kandidatu

Mandat pripada izabranom kandidatu, a ne političkoj stranci, koaliciji ili listi nezavisnih kandidata koja ga je predložila na listi kandidata. Mandat ne može prestati osim u slučajevima predviđenim ovim *Pravilima i propisima*.

Član 111

Prestanak mandata

Izabranom članu organa vlasti na svim nivoima prestaje mandat prije isteka mandata na koji je izabran:

- 1) ako podnese ostavku;
- 2) ako umre;

- 3) ako je pravosnažnom sudskom presudom osuđen na kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci ili duže;
- 4) ako je pravosnažnom sudskom odlukom lišen poslovne sposobnosti;
- 5) ako bude izabran ili imenovan na funkciju čije je vršenje nespojivo sa funkcijom izabranog člana određenog organa, kao što je predviđeno zakonom ili ovim *Pravilima i propisima*;
- 6) ako se u periodu od najmanje dvije (2) godine nije registrirao da glasa za izbornu jedinicu u kojoj je izabran;
- 7) ako iz razloga utvrđenih zakonom ili ovim *Pravilima i propisima* izgubi pravo da bude biran, ili
- 8) ako Privremena izborna komisija ili Izborna apelaciona potkomisija ukine mandat zbog povreda odredaba ovih *Pravila i propisa*.

Član 112

Ostavke izabranih dužnosnika

Svaka osoba koja podnese ostavku na svoj mandat prije preuzimanja funkcije izgubi pravo da se kandidira na svim nivoima vlasti u periodu od četiri (4) godine od dana podnošenja ostavke.

Svaki izabrani dužnosnik koji podnese ostavku na svoj mandat nakon preuzimanja funkcije dužan je podnijeti dokaz:

- 1) da je ostavka neophodna kako bi se poštovale odredbe ovih *Pravila i propisa*, i
- 2) da su uvjeti koji su doveli do ostavke nastali nakon ovjere kandidatske liste na kojoj se nalazio izabrani dužnosnik.

U slučaju da se ne podnesu ovi dokazi, izabrani dužnosnik će izgubiti pravo da se kandidira na svim nivoima vlasti u periodu od četiri (4) godine od dana podnošenja ostavke, a što neće utjecati na procesuiranje ostavke.

Član 113

Zabrana političke diskriminacije

Nadležni organi na svim nivoima vlasti ne smiju vršiti diskriminaciju osobe zbog pripadnosti nekoj političkoj stranci ili koaliciji ili zbog davanja podrške političkoj stranci, nezavisnom kandidatu ili listi nezavisnih kandidata.

Clan 114

Poštivanje odredbi Opceg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini

Zahtjev za ovjeru ucestvovanja na izborima ukljucuje izjavu, potpisanu od strane predsjednika politicke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili od strane nezavisnih kandidata, da ce se ta politicka stranka, koalicija ili nezavisni kandidati u svojim aktivnostima pridržavati Opceg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Nepoštivanje izjave smatra se kršenjem ovih *Pravila i propisa*. Politicka stranka, koalicija, lista nezavisnih kandidata ili nezavisni kandidat podliježu sankcijama utvrđenim u poglavlju 600.

Clan 115

Zvanicnici koji su smijenjeni sa funkcije

Nijednoj osobi koju je smijenila Privremena izborna komisija ili Izborna apelaciona potkomisija prema *Pravilima i propisima* Privremene izborne komisije, i koja je licno opstruirala provodenje Opceg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ili *Pravila i propise* Privremene izborne komisije, nece biti dopušteno da se kandidira na izborima odnosno da obavlja bilo koju javnu funkciju na koju je izabrana ili imenovana.

Nijednoj osobi koju je smijenio Visoki predstavnik sa javne funkcije nece biti dopušteno da se kandidira na izborima odnosno da obavlja bilo koju javnu funkciju na koju je izabrana ili imenovana.

Clan 116

Dan održavanja izbora

Izbori za direktno izabrane organe vlasti iz clana 101 ovih *Pravila i propisa* ce se održati 11. novembra 2000. godine.

Clan 117

Prestanak mandata

Mandat sadašnjih članove Predstavnickog doma Parlamentarne skupštine BiH, članova Predstavnickog doma Parlamenta Federacije BiH, predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske, poslanika Narodne skupštine Republike Srpske i poslanika kantonalnih skupština ce isteci po tehnickoj ovjeri rezultata izbora održanih 11. novembra 2000. godine.

Trajanje mandata članova Predstavnickog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, poslanika Predstavnickog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske, poslanika Narodne skupštine Republike Srpske, i poslanika kantonalnih skupština, izabranih 11. novem-

bra 2000. godine, istice nakon ovjere rezultata izbora koji ce biti održani 2002. godine.

(izmijenjeno i dopunjeno 14. jula 2000. godine)

Clan 118

Biraci iz Distrikta Brcko

Biraci koji imaju pravo glasati za Distrikt Brcko, a koji su se registrirali za izbore koji se održavaju u Federaciji Bosne i Hercegovine u skladu sa clanom 306, imaju pravo birati clanove Predstavnickog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i poslanike Predstavnickog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Biraci koji imaju pravo glasati za Distrikt Brcko koji su se registrirali da glasaju na izborima koji se održavaju u Republici Srpskoj, u skladu sa clanom 306, imaju pravo glasati za clanove Predstavnickog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Republike Srpske, predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske, kao i narodne poslanike Narodne skupštine Republike Srpske.

Clan 119

Implementacija izbornih rezultata

OSCE i Ured Visokog predstavnika ce nadgledati stanje provedbe izbornih rezultata, ukljucujuci uspostavu vlasti i predlaganje kandidata za Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH, predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH, te Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine. Visoki predstavnik i šef Misije OSCE-a, u svojstvu predsjedavajućeg Privremene izborne komisije, mogu proslijediti predmet Privremenoj izornoj komisiji ili Izornoj apelacionoj potkomisiji u slucajevima kada provedba nije u skladu sa Pravilima i propisima i prihvacenim demokratskim principima.

Privremena izborna komisija ce osigurati da kandidati za Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Dom naroda Parlamenta Federacije, predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH, te predsjednike i potpredsjednike kantona, kao i za funkcije u entitetskim i kantonalnim vladama poštuju odredbe Pravila i propisa.

(Usvojeno 11. oktobra 2000. godine)

Poglavlje 200

Organi za provođenje izbora

Član 201

Izborni organi

Organi za provođenje izbora su Privremena izborna komisija, ostale izborne komisije i biracki odbori.

Član 202

Privremena izborna komisija - članovi

Privremena izborna komisija (PIK) sačinjena je od šefa Misije OSCE-a za Bosnu i Hercegovinu, Visokog predstavnika ili osobe koju on imenuje, predstavnika države Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, i drugih osoba koje šef Misije OSCE-a za Bosnu i Hercegovinu imenuje, uz konsultacije sa vladama države ili entiteta.

Član 203

Dužnosti Privremene izborne komisije

Privremena izborna komisija:

- 1) koordinira, nadgleda i regulira zakonitost operacija svih izbornih komisija i birackih odbora;
- 2) donosi dodatne administrativne propise;
- 3) odgovorna je za izradu, tačnost i vodenje Centralnog birackog spiska za teritoriju Bosne i Hercegovine;
- 4) ovjerava učešće političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata i nezavisnih kandidata na svim nivoima izbora u Bosni i Hercegovini;
- 5) potvrđuje i ovjerava liste kandidata za sve nivoe izbora u Bosni i Hercegovini;
- 6) odgovorna je za pravovremeno štampanje, distribuciju i sigurnost glasackih listica i obrazaca za izbore na svim nivoima u Bosni i Hercegovini;
- 7) utvrđuje sadržaj i formu glasackih listica za sve nivoe izbora u Bosni i Hercegovini;
- 8) potvrđuje, ovjerava i objavljuje rezultate izbora na svim nivoima izbora u Bosni i Hercegovini;
- 9) izdaje uvjerenje osobama koje su dobile mandat;

- 10) obavještava izbornu komisiju ili biracki odbor da ne postupaju u skladu sa odredbama ovih *Pravila i propisa* ili da ih krše i nadležnom organu nalaže poduzimanje odgovarajućih mjera;
- 11) objavljuje u službenim glasilima ili sredstvima javnog informiranja, u Bosni i Hercegovini i izvan Bosne i Hercegovine, izborne rezultate, informacije za birace, te ostale informacije neophodne za provođenje odredaba ovih *Pravila i propisa*.
- 12) provjerava odluku nadležnog organa o prestanku mandata izabranog dužnosnika na svim nivoima vlasti, kako bi se osiguralo da je mandat prestao u skladu sa zakonom i, u slučaju kada je izabrani dužnosnik podnio ostavku, da je to učinio svojom voljom;
- 13) obavlja sve druge dužnosti utvrđene ovim *Pravilima i propisima*;

Clan 204

Nepristrasnost izbornih komisija

Izborne komisije i biracki odbori su nezavisni i nepristrasni u svom radu. Clan izborne komisije ili birackog odbora nece ucestvovati u donošenju odluke u slučaju u kojem taj clan ili clan njegove uže porodice ima licni ili finansijski interes ili ukoliko postoji drugi sukob interesa, koji može dovesti u sumnju njegovu sposobnost da djeluje nepristrasno. "Clan uže porodice" je definiran u clanu 1608.

Svi organi vlasti na svim nivoima u Bosni i Hercegovini i dužnosnici u ambasadama i konzulatima Bosne i Hercegovine obavezni su pružati pomoc nadležnim organima za provođenje izbora.

Clan 205

Imenovanje ostalih izbornih komisija

Privremena izborna komisija imenuje izborne komisije. Izborne komisije su odgovorne za provođenje izbora pod nadzorom OSCE-a i Privremene izborne komisije i izvršavaju druge aktivnosti po uputstvu Privremene izborne komisije.

Imenovanje clanova birackog odbora i njihovih zamjenika vrši općinska izborna komisija

Clan 206

Kvalifikacije izbornih zvanicnika

Clanovi izbornih komisija i birackih odbora su osobe s pravom glasa.

Clanovi izbornih komisija i birackih odbora su osobe sa odgovarajućom strucnošću i iskustvom u provođenju izbora.

Privremena izborna komisija utvrđuje koje su kvalifikacije potrebne za članove izbornih komisija i birackih odbora u smislu prethodnog stava.

Clan 207

Nespojivost sa funkcijom izbornog zvanicnika

Za člana izborne komisije ili birackog odbora ne može biti imenovana osoba:

- 1) koja se ne može kandidirati u smislu odredbi člana 104 i člana 105;
- 2) koja je član najvišeg izvršno-politickog organa političke stranke ili koalicije (predsjednik, potpredsjednik, generalni sekretar, sekretar ili član izvršnog odbora ili glavnog odbora);
- 3) koja je nosilac izabranog mandata ili je član izvršnog organa vlasti;
- 4) koja je zaposlena u ministarstvu odbrane;
- 5) koja je ovlaštena osoba u ministarstvu unutrašnjih poslova;
- 6) koja je kandidat za izbore za bilo koji nivo vlasti; i
- 7) kojoj je izrečena sankcija za radnju koja predstavlja težu povredu *Pravila i propisa* Privremene izborne komisije za koju je lično odgovorna.

Privremena izborna komisija može odbiti imenovanje ili angažiranje bilo koje osobe od strane općinske izborne komisije ukoliko se ustanovi da ta osoba ne zadovoljava kvalifikacije; ili smijeniti člana općinske izborne komisije zbog nedostatka nepristrasnosti ili kršenja *Pravila i propisa*.

Clan 208

Poništavanje imenovanja izbornih zvanicnika

Ukoliko sastav izborne komisije ili birackog odbora nije u skladu sa ovim *Pravilima i propisima*, Privremena izborna komisija poništava imenovanje članova i o tome obavještava organ nadležan za imenovanje ili predlaganje kandidata. Organ nadležan za imenovanje ili predlaganje kandidata će u roku od sedam (7) dana od dana donošenja odluke Privremene izborne komisije izvršiti ponovno imenovanje ili predlaganje članova u skladu sa kriterijima iz ovog poglavlja.

Ukoliko izborna komisija ili biracki odbor ponovo ne budu odgovarajućeg sastava, Privremena izborna komisija imenuje članove izborne komisije ili birackog odbora.

Za vrijeme perioda koji počinje četrdeset pet (45) dana prije dana izbora, Privremena izborna komisija će imati ovlaštenje da popuni upražnjena mjesta u općinskim izbornim komisijama bez obzira na procedure uobičajene za predlaganje i imenovanja. Pri takvim hitnim imenovanjima, Privremena izborna komisija može

odabrati bilo koju osobu koja ispunjava uvjete iz člana 206. Hitna imenovanja mogu imati ograničeno trajanje.

Član 209

Upraznjena mjesta u izbornim komisijama

U slučaju da član izborne komisije da ostavku, umre, postane nesposoban, bude smijenjen ili ne može biti član izborne komisije ili birackog odbora u smislu člana 207, novi član tog organa imenuje se na način kako je imenovan prethodni član. Mandat novog člana traje do isteka mandata prethodnog člana.

Član 210

Duže odsutnosti

Ukoliko je član izborne komisije duže odsutan iz neopravdanih razloga, onemogućava rad komisije, ili krši ova *Pravila i propise*, Privremena izborna komisija može smijeniti tog člana izborne komisije. Organ nadležan za predlaganje i imenovanje članova općinskih izbornih komisija, u smislu ovog člana, je Privremena izborna komisija.

Član 211

Javne sjednice

Sjednice izbornih komisija su javne, osim ako nije drugačije određeno ovim *Pravilima i propisima*. Izborne komisije dužne su osigurati da javnost bude blagovremeno obaviještena o održavanju njihovih sjednica.

Član 212

Način odlučivanja

Izborne komisije i biracki odbori, osim Privremene izborne komisije, donose odluke natpolovičnom većinom od ukupnog broja članova, osim ako ovim *Pravilima i propisima* nije drugačije određeno.

Član 213

Poništavanje izbora

Privremena izborna komisija može poništiti izbore u izbornoj jedinici ili na nekom birackom mjestu, ako je ustanovljeno da je za vrijeme glasanja ili brojanja glasackih listica došlo do nepravilnosti koje mogu utjecati na rezultate izbora.

Clan 214

Imenovanje i sastav općinskih izbornih komisija

Opcinske izborne komisije predlažu nadležni općinski organi a imenuje ih Privremena izborna komisija. Opcinske izborne komisije su odgovorne za provođenje izbora, i obavljat će druge poslove prema uputstvima Privremene izborne komisije.

Svaka općinska izborna komisija sastoji se od tri do pet članova. Broj članova općinske izborne komisije određuje Privremena izborna komisija. Kriteriji za određivanje broja članova općinske izborne komisije se određuju prema:

- 1) broju stanovnika općine,
- 2) prostornoj veličini općine,
- 3) broju registriranih birača u općini.

U slučajevima gdje se bude smatralo potrebnim, mogu biti korišteni i drugi kriteriji za određivanje broja članova općinske izborne komisije.

Opcinske izborne komisije sastoje se od osoba sa prikladnom stručnošću i iskustvom u provođenju izbora. Članovi mogu biti sudije redovnih sudova, sekretari općinskog vijeća ili skupštine općine, druge osobe profesionalno zaposlene u općinskoj administraciji ili drugi članovi koje odredi Privremena izborna komisija.

Privremena izborna komisija bira predsjednika općinske izborne komisije.

Sastav općinske izborne komisije, do mogućeg nivoa, će biti multietnički, uključujući ostale, na osnovu Popisa stanovništva iz 1991. godine u općini gdje je općinska izborna komisija locirana.

(dopunjeno 25. jula 2000. godine)

Clan 215

Dužnosti općinske izborne komisije

Opcinska izborna komisija je odgovorna za:

- 1) ažuriranje i potvrdu birackog spiska;
- 2) pomaganje biračima da dobiju dokumente potrebne za utvrđivanje njihovog prava glasa;
- 3) praćenje i prijavljivanje kršenja *Pravila i propisa*;
- 4) neutralno i nepristrasno informiranje političkih stranaka, koalicija, lista nezavisnih kandidata i nezavisnih kandidata o njihovim pravima i obavezama i o stanju izbornih priprema;
- 5) prenošenje informacija biračima koje su neophodne za provođenje izbora, a koje uputi Privremena izborna komisija;

- 6) procenje rada nadležnih općinskih organa za provođenje izbora, uključujući proces registracije birača;
- 7) određivanje biračkih mjesta na teritoriji općine za glasanje na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini;
- 8) imenovanje i organiziranje obuke članova biračkih odbora;
- 9) sigurnost glasackih materijala za sve nivoe izbora u Bosni i Hercegovini, i njihovu dostavu biračkim odborima;
- 10) obavještanje birača o rasporedu na biračko mjesto;
- 11) tehnicke pripreme na biračkom mjestu i druge tehnicke pripreme za izbore;
- 12) pravilno provođenje procesa brojanja glasova na biračkom mjestu i u općinskim centrima za brojanje glasova; i
- 13) prikupljanje rezultata glasanja sa svih biračkih mjesta u općini, posebno za svaki organ vlasti za koji su izbori provedeni, i dostavljanje rezultata Privremenoj izbornoj komisiji, staranje o sigurnom skladištenju izbornog materijala i pribora po potrebi.

Opcinske izborne komisije vodit će odgovarajuće zapisnike i obavljati sve druge poslove za koje su ovlaštene ovim *Pravilima i propisima*.

Clan 216

Podrška općinskim izbornim komisijama

Prema nadležnostima Privremene izborne komisije, općinske izborne komisije su dužne osigurati efikasnost i legitimnost funkcija izborne administracije unutar svoje nadležnosti. Opcinske izborne komisije su u potpunosti nezavisne od svih ostalih nadležnih organa vlasti na svim nivoima. Od svih nadležnih organa vlasti se traži da daju podršku općinskim izbornim komisijama u provođenju izbora, te da osiguraju svu neophodnu pomoć u njihovom poslu.

Clan 217

Pristup općinskim izbornim komisijama

Osobe ovlaštene od Privremene izborne komisije, međunarodni nadglednici, akreditirani posmatraci, posmatraci političkih stranaka, koalicija, lista nezavisnih kandidata, nezavisni kandidati, članovi međunarodne zajednice koje je akreditirala Privremena izborna komisija, te osoblje OSCE-a imat će pristup svim procedurama i dokumentima općinske izborne komisije.

Kako je upotrijebljen u ovom članu, izraz "procedure" obuhvata radne grupe, sastanke za planiranje i zvanične sjednice općinskih izbornih komisija. "Procedure",

također, uključuju sve aktivnosti općinskih izbornih komisija u centrima za registraciju birača, na birackim mjestima i u uredima općinske izborne komisije.

Kako je upotrijebljen u ovom članu, izraz "dokument" obuhvata svaki papir, zapisnik, ili knjigu koji općinska izborna komisija upotrebljava za izvršavanje svojih dužnosti ili od koje se zahtijeva da ih pripremi ili održava prema *Pravilima i propisima* Privremene izborne komisije.

Akreditacije za pristup procedurama općinskih izbornih komisija, prema ovom članu, osigurati će općinske izborne komisije, uz obavještanje Privremene izborne komisije.

Ako općinska izborna komisija ne dozvoli osobi, ovlaštenoj ovim članom, da bude prisutna tokom procedure općinske izborne komisije, ili odbija pristup dokumentu općinske izborne komisije, ta se osoba može u pisanoj formi žaliti Privremenoj izbornoj komisiji.

Član 218

Preuzimanje dužnosti

Članovi općinskih izbornih komisija počinju s radom odmah po imenovanju.

Imena predloženih članova općinskih izbornih komisija biće podnesena na odobrenje Privremenoj izbornoj komisiji u roku od pet (5) dana, od dana predlaganja od strane nadležnog općinskog organa.

Privremena izborna komisija će o njihovom imenovanju u općinske izborne komisije obavijestiti nadležne općinske organe vlasti u roku od pet (5) dana.

Član 219

Promjene u općinskim izbornim komisijama

Svaku promjenu u sastavu općinskih izbornih komisija mora odobriti Privremena izborna komisija.

Član 220

Obaveze općinskih izbornih komisija

Općinske izborne komisije će poštivati *Pravila i propise* Privremene izborne komisije.

Članovi općinske izborne komisije trebaju prisustvovati svim sastancima i obuci. Zbog neprisustvovanja sastancima novcana naknada može biti uskracena.

Ne može se vršiti nikakvo glasanje ili donošenje odluke bez kvoruma članova.

Clan 221

Lokacije birackih mjesta

Opcinske izborne komisije ce osigurati geografske opise podrucja koja ce biti obuhvacena birackim mjestima, u skladu sa uputstvima Privremene izborne komisije.

Clan 222

Biracki odbori

Opcinska izborna komisija ce imenovati biracki odbor za svako biracko mjesto. Imenovanja ce biti izvršena odmah nakon odredivanja birackih mjesta, a najkasnije dvadeset pet (25) dana prije dana izbora. Biracki odbor je odgovoran za osiguranje integriteta, sigurnosti i mira procesa glasanja na birackom mjestu.

Clan 223

Distrikt Brcko

Izborna komisija odgovorna za Distrikt Brcko ce biti uspostavljena na nacin ustanovljen od strane medunarodnog supervizora za Brcko.

Clan 224

Centralna zona Grada Mostara

Izborna komisija centralne zone Grada Mostara ima iste kompetencije i odgovornosti općinske izborne komisije kao što je uspostavljeno u ovom poglavlju *Pravila i propisa*.

Clan 225

Clanstvo u birackom odboru

Svaki biracki odbor koji opslužuje više od 600 biraca sastoji se od najmanje pet (5) clanova, pet (5) zamjenika i predsjedavajuceg. Svaki biracki odbor koji opslužuje manje od 600 biraca sastoji se od najmanje tri (3) clana, tri (3) zamjenika i predsjedavajuceg.

Imenovanje clanova birackog odbora i njihovih zamjenika vrši općinska izborna komisija najkasnije dvadeset pet (25) dana prije dana izbora. Ukoliko općinska izborna komisija ne imenuje clanove birackog odbora i njihove zamjenike u skladu sa ovim clanom, imenovace ih Privremena izborna komisija.

Sastav birackog odbora, do moguceg nivoa, ce biti multietnicki, odslikavajuci populaciju konstitutivnih naroda, ukljucujuci ostale, na osnovu Popisa stanovništva iz 1991. godine u općini gdje je lociran.

Clanovi birackog odbora moraju biti osobe s pravom glasa.

Clan 226

Odgovornosti birackih odbora

Biracki odbor neposredno rukovodi radom birackog mjesta, osigurava pravilnost i tajnost glasanja i evidentira rezultate glasanja na birackom mjestu.

Predsjednik birackog odbora osigurava da se proces glasanja na birackom mjestu odvija nesmetano. Predsjednik rukovodi radom birackog odbora i odgovoran je za zakonitost njegovog rada, u skladu sa *Pravilima i propisima* Privremene izborne komisije.

Poglavlje 300

Biracki spisak

Član 301

Osnovne odredbe

Državljanin Bosne i Hercegovine, koji je napunio osamnaest (18) godina ili je stariji, ostvaruje svoje biracko pravo na osnovu registracije u Centralni biracki spisak. Svaka osoba se licno prijavljuje za registraciju. Nijedna osoba ne može podnijeti zahtjev za registraciju u ime druge osobe.

Centralni biracki spisak ne sadrži imena osoba koje su pravosnažnom odlukom nadležnog organa lišene poslovne sposobnosti.

Privremena izborna komisija vodi i održava Centralni biracki spisak za cijelu teritoriju Bosne i Hercegovine.

Centralni biracki spisak sadrži imena i podatke o svim državljanima Bosne i Hercegovine koji imaju biracko pravo i koji su se registrirali da glasaju. Na osnovu podataka sadržanih u Centralnom birackom spisku, za svaku opcinu se uspostavlja općinski biracki spisak, koji sadrži imena i podatke o svim biracima koji su se registrirali za glasanje licno ili u odsutnosti za tu opcinu.

Za Distrikt Brcko će biti uspostavljen biracki spisak koji će sadržavati imena i podatke o svim osobama koje imaju pravo da se registriraju i da glasaju za Distrikt licno ili u odsutnosti, kako je navedeno u Statutu Distrikta Brcko.

Privremena izborna komisija može utvrditi biracke spiskove i za druge izborne jedinice za koje se provode određeni izbori, na osnovu podataka sadržanih u Centralnom birackom spisku.

Opcinska izborna komisija, u suradnji sa općinskim organom odgovornim za općinske maticne knjige, odgovorna je za ispravnu registraciju biraca koji žive na teritoriji te općine, te ispravnost i vjerodostojnost podataka, pribavljenih za dopune, izmjene i brisanja iz Centralnog birackog spiska.

Privremena izborna komisija je odgovorna za registraciju biraca koji žive izvan teritorije Bosne i Hercegovine, te za ispravnost i vjerodostojnost podataka, pribavljenih za dopune, izmjene i brisanja iz Centralnog birackog spiska. Centralni biracki spisak, općinski biracki spiskovi i drugi biracki spiskovi su javni.

Clan 302

Registracija biraca na opcinском nivou

Registracija biraca se odvija na opcinском nivou. Osoba koja se registrira da glasa za opcinu prema ovim *Pravilima i propisima* smatrat ce se registriranom da glasa na izborima za sve više nivoe vlasti koji obuhvataju tu opcinu.

Registracija biraca je stalan proces. Privremena izborna komisija određuje datum do kojeg se birac mora registrirati kako bi imao pravo da glasa na narednim izborima.

Popis stanovništva iz 1991. godine, kada bude prilagoden za upotrebu na izborima, koristit ce se uglavnom kao osnova za novu registraciju i bit ce dostupan u svim centrima za registraciju biraca tokom perioda registracije.

Birac koji se registrira za glasanje, birac koji zahtijeva ispravke na birackom spisku, birac koji zahtijeva promjenu biracke opcije ili promjenu općine trenutnog boravišta, treba doci u centar za registraciju biraca gdje ce ovlašteni član osoblja za registraciju ispuniti Obrazac za registraciju pripremljen od strane OSCE-a. Birac ce osigurati sve relevantne dokumente kako bi dokazao svoje pravo da glasa, potpisati Obrazac za registraciju na koji ce ovlašteno osoblje za registraciju biraca staviti štembilj.

Registracija ce biti provedena u skladu sa *Pravilima i propisima* Privremene izborne komisije i OSCE Prirucnikom za registraciju biraca.

Clan 303

Centri za registraciju biraca

U svakoj općini, općinska izborna komisija, u suradnji sa nadležnim općinskim organom, uspostavlja jedan ili više ureda za registraciju biraca u javnim zgradama ili drugim mjestima određenim za tu svrhu, organizira i obucava članove osoblja ili druge osobe koje ce biti ovlaštene za provodenje registracije biraca.

Uredi u kojima se cuvaju maticne knjige, kao i drugi javni uredi dostupni javnosti, mogu služiti kao centri za registraciju. Centar za registraciju ne može se nalaziti u vjerskom objektu, u zgradi koja je vlasništvo politicke stranke ili u kojoj je njeno sjedište, u zgradi koja je korištena kao mjesto za vršenje mucenja ili zlostavljanja, ili na mjestima gdje se služi i konzumira alkohol.

Osoba koja u skladu sa ovim *Pravilima i propisima* ima biracko pravo, bit ce upoznata sa svojim birackim pravom i može se registrirati za glasanje, može dopuniti svoje podatke za registraciju, ili podnijeti zahtjev da promijeni svoju biracku opciju u centru za registraciju biraca u općini u kojoj boravi, bez obzira za koju se opcinu želi registrirati.

Svaki centar za registraciju biraca mora imati obrasce za registraciju biraca koji su odobreni od strane Privremene izborne komisije, kopiju Popisa stanovništva iz 1991. godine prilagođenog za korištenje na izborima, štampanu ili elektronsku kopiju birackog spiska za tu opcinu, kopiju OSCE Prirucnika za registraciju biraca i knjigu centra za registraciju biraca.

Clan 304

Osoblje za registraciju biraca

Svaka osoba koja radi u centru za registraciju biraca mora imati odgovarajuće kvalifikacije i mora imati pravo glasa. Pored toga, nijedan član osoblja nema pravo da obavlja poslove u centru za registraciju biraca ako:

- 1) je izabran da obavlja politicki imenovanu funkciju ili se natjece da bude izabran na funkciju;
- 2) ima vodeću poziciju u politickoj stranci ili koaliciji ili namjerava da se kandidira za takvu poziciju, ili
- 3) pokazuje nedostatak nepristrasnosti.

Svaki centar za registraciju biraca u suradnji sa opcinском izbornom komisijom obavlja navedene poslove pod supervizijom OSCE-a.

Clan 305

Podaci u Centralnom birackom spisku

U Centralni biracki spisak se unose sljedeći podaci o državljanima Bosne i Hercegovine koji imaju biracko pravo:

- 1) prezime i ime,
- 2) spol,
- 3) datum rođenja,
- 4) jedinstveni maticni broj,
- 5) naziv općine i naseljenog mjesta gdje birac ima prebivalište ili boravište,
- 6) naziv općine za koju je ta osoba registrirana kao birac,
- 7) referentni broj birackog mjesta na koje je birac raspoređen,
- 8) redni broj pod kojim je birac registriran.

Privremena izborna komisija ovlaštena je da traži da se i drugi podaci o državljanima Bosne i Hercegovine unesu u Centralni biracki spisak.

Clan 306

Registracija biraca

Državljanin Bosne i Hercegovine koji ima biracko pravo registrira se za opcinu u kojoj je imao/la prebivalište do 6. aprila 1992. godine, ukljucujuci i taj dan, ili za opcinu gdje je imao/la prebivalište u trenutku podnošenja zahtjeva ukoliko je promijenio/la prebivalište u skladu sa zakonom.

Državljanin Bosne i Hercegovine koji je raseljena osoba i ima biracko pravo u skladu sa ovim *Pravilima i propisima*, registrira se ovisno o birackoj opciji koju izabere, za opcinu u kojoj je imao prebivalište prema Popisu stanovništva iz 1991. godine, osim u slucaju kada može predociti dokaz o promjeni prebivališta u skladu sa zakonom, u periodu od popisa stanovništva 1991. godine do trenutka kada je stekao status raseljene osobe, ili za opcinu u kojoj ima boravište i predoci dokaz da je prijavio boravište u toj opcinu najmanje šest mjeseci prije dana izbora.

Državljanin Bosne i Hercegovine koji ima status izbjegle osobe i ima biracko pravo u skladu sa ovim *Pravilima i propisima*, registrira se za opcinu u kojoj je imao prebivalište do 6. aprila 1992. godine, ukljucujuci i taj dan.

Državljanin Bosne i Hercegovine koji ima prebivalište na teritoriji Distrikta Brcko, u smislu clana 11 Statuta Distrikta Brcko Bosne i Hercegovine, ima pravo da se registrira za izbore koji se održavaju u Republici Srpskoj ili za izbore koji se održavaju u Federaciji Bosne i Hercegovine. Oni državljani koji su se već registrirali mogu promijeniti svoju entitetsku biracku preferencu do 30. jula 2000. godine.

Clan 307

Identifikacija registranata

Identifikacija osoba koje podnose zahtjev za registraciju ce biti izvršena uvidom u važeci identifikacijski dokument, koji mora sadržavati fotografiju.

Ovlašteni radnik organa zaduženog za registraciju biraca utvrđuje identitet podnosioca zahtjeva na osnovu jednog od sljedecih dokumenata:

- 1) licna karta,
- 2) pasoš,
- 3) vozacka dozvola,
- 4) vojna knjižica,
- 5) važeci identifikacijski dokument izdat od strane zemlje domacina,
- 6) izbjeglicki karton izdat od strane zemlje domacina ili druge medunarodne organizacije.

Identifikacijski dokumenti od 1 do 4 su važeći za dokazivanje identiteta registranta ukoliko su izdati od strane organa vlasti Bosne i Hercegovine, bilo iz Federacije Bosne i Hercegovine ili Republike Srpske, ili su izdati od strane organa vlasti bivše Jugoslavije. Ovi dokumenti su također prihvatljivi ukoliko su izdati od strane Herceg-Bosne ili Republike Bosne i Hercegovine prije 14. oktobra 1997. godine.

Fotokopije identifikacijskih dokumenata iz drugog stava ovog člana će se smatrati važećim dokazom za identifikaciju državljanina Bosne i Hercegovine koji podnose zahtjev za registraciju ili podnose Potvrdni obrazac za registraciju putem pošte.

Ako je podnosilac zahtjeva promijenio ime, obavezan je dati na uvid rješenje o promjeni imena izdato od strane nadležnog organa, uz jedan od dokumenata za identifikaciju navedenim u stavu 2 ovog člana.

Član 308

Novi registranti

Podnosioci zahtjeva za registraciju za glasanje koji se registriraju prvi put obavezni su dokazati državljanstvo i njihovo prebivalište, ili boravište.

Član 309

Dokaz o državljanstvu

U svrhu registracije birača, dokaz o državljanstvu se sastoji iz sljedećeg:

- 1) navedeno ime osobe nalazi se u Popisu stanovništva iz 1991. godine; ili
- 2) potvrda da se ime osobe pojavljuje u općinskim maticnim knjigama rođenih do 6. aprila 1992. godine, uključujući i taj dan i to pod uvjetom da je takva potvrda načinjena na obrascu OSCE-a. Taj obrazac će uključiti naziv općine, ime i prezime osobe kojoj je izdat, datum i mjesto rođenja, broj knjige i stranice na kojoj se pojavljuje ime osobe u općinskim maticnim knjigama rođenih, i datum i mjesto gdje je potvrda o rođenju izdata.

Ako nema maticne knjige rođenih u općini koja izdaje dokument, onda se ne može potvrditi postojanje imena osobe u svrhu dokazivanja državljanstva kako je utvrđeno ovim stavom.

Ne prihvata se potvrda koju daju paralelne institucije, odnosno strukture koje tvrde da one posjeduju općinske maticne knjige rođenih.

U slučaju kada je općina podijeljena međuentitetskom linijom razgraničenja i gdje postoji spor između dviju općina oko vlasništva nad općinskom maticnom knjigom, OSCE može provjeriti podatke u dokumentaciji u bilo kojoj od tih dviju općina.

Fotokopije dokaza o državljanstvu će biti priložene uz zahtjev za registraciju.

Clan 310

Dokaz o prebivalištu i boravištu

Prebivalište je općina u kojoj je državljanin Bosne i Hercegovine imao prebivalište prema Popisu stanovništva iz 1991. godine ili općina u kojoj je prijavio prebivalište u skladu sa zakonom.

Boravište je općina u kojoj raseljena osoba privremeno boravi, dok se ne steknu uvjeti za njen povratak u općinu u kojoj je imala prebivalište prema Popisu stanovništva iz 1991. godine, ili u općinu u kojoj je osoba imala prebivalište prije sticanja statusa raseljene osobe.

Valjan dokaz za prebivalište odnosno boravište je uvjerenje o prebivalištu ili boravištu izdato od nadležnog policijskog organa koji vodi evidencije prebivališta i boravišta.

Ime osobe koje se nalazi na Popisu stanovništva iz 1991. godine, smatrat će se dokazom prebivališta te osobe.

Clan 311

Službenik za registraciju

Službenik za registraciju prima obrasce za registraciju biraca od centra za registraciju biraca i provjerava njihovu tačnost i utvrđuje da li su pravilno ispunjeni, te osigurava da se poštuju *Pravila i propisi* Privremene izborne komisije i administrativne procedure OSCE-a.

Službenik za registraciju ima ovlaštenje da odgodi registraciju osobe ako ta osoba nema ispravne dokumente potrebne za utvrđivanje prava glasa, ispravne dokumente za dokazivanje identiteta. Ako službenik za registraciju utvrdi da Obrazac za registraciju nije ispravno ispunjen, on ili ona ga može vratiti u centar za registraciju biraca kako bi birac mogao biti obaviješten i kako bi mogao ispravno ispuniti Obrazac.

Službenik za registraciju će obavijestiti odgovarajućeg službenika OSCE-a za izbore o određenim nepravilnostima u procesu registracije biraca.

Clan 312

Knjiga centra za registraciju biraca

Osooblje za registraciju biraca će unijeti zabilješke u knjigu centra za registraciju biraca o svim značajnim događajima koji se dese u centru za registraciju biraca i o svim primjedbama koje prime, uključujući i one od osoba akreditiranih za pristup u centar za registraciju biraca.

Bilo koja druga osoba može, također, unijeti svoje mišljenje, zapažanja i napomene u knjigu centra za registraciju biraca.

Clan 313

Provjera dokumenata

Privremena izborna komisija ima pravo zahtijevati davanje na uvid i provjeru bilo kojeg dokumenta, zapisa ili materijala koji je u vezi sa zahtjevom iz ovog poglavlja. Svaka općina koja izda lažni dokument ili da lažnu izjavu, odnosno koja odbija pravovremeno izdati traženi dokument, bit će primjereno kažnjena. Općina koja ne može pravovremeno izdati traženi dokument podnijet će Privremenoj izbornoj komisiji izjavu u pisanoj formi u roku od tri dana sa objašnjenjem zašto taj dokument ne može izdati.

Clan 314

Rješavanje sporova među komisijama

U slučaju spora između općinske izborne komisije i Privremene izborne komisije o pitanju registracije, odluka ove posljednje bit će konačna.

Clan 315

Zaštita prava registranata

Državljanin Bosne i Hercegovine neće biti lišen bilo kojeg prava zbog činjenice da se registrirao za glasanje, kao ni zbog činjenice da se registrirao da glasa za općinu različitu od one u kojoj trenutno boravi.

Od biraca se neće tražiti da dokumente u vezi sa registracijom ili glasanjem, a koji su mu izdati od strane nadležnih općinskih organa, predoci u bilo koje druge svrhe osim za registraciju, potvrdu registracije ili glasanje.

Clan 316

Obaveza cuvanja i dostavljanja evidencije

Nadležni općinski organi koji vode matične knjige dužni su, nakon usporedbe rodni listova i prijave prebivališta osoba koje trenutno borave u toj općini, dostavljati općinskoj izbornoj komisiji, na njen zahtjev, podatke o osobama koje će napuniti osamnaest (18) godina prije dana izbora. Privremena izborna komisija utvrđuje način i postupak za obavješćavanje osoba koje će napuniti 18 godina prije dana izbora o postupku registracije biraca.

Policijski organ koji vodi evidenciju prebivališta dužan je općinskoj izbornoj komisiji, na njen zahtjev, dostaviti podatke o svim osobama koje su napunile osamnaest (18) godina i koje su prijavile prebivalište na području te općine, kao i podatke o osobama koje su odjavile prebivalište iz te općine.

Nadležni općinski organi koji vode matične knjige dužni su općinskoj izbornoj komisiji na njen zahtjev dostaviti podatke o umrlim osobama koje su bile starije od osamnaest (18) godina i koje su neposredno prije smrti stanovale u toj općini.

Nadležni sud dužan je općinskoj izbornoj komisiji dostaviti pravosnažnu sudsku odluku kojom je neka osoba lišena poslovne sposobnosti.

Član 317

Registracija pripadnika oružanih snaga

Pripadnik oružanih snaga koji ima biračko pravo u skladu sa ovim *Pravilima i propisima* registrira se da glasa, dopunjava svoje podatke o registraciji ili zahtijeva da promijeni općinu za koju će glasati, u centru za registraciju biraca.

Pripadnik oružanih snaga koji je registriran za glasanje u skladu sa ovim *Pravilima i propisima* može glasati na biračkom mjestu za glasanje u odsutnosti u općini u kojoj je smješten.

Pripadnik oružanih snaga može zahtijevati da glasa na biračkom mjestu za glasanje u odsutnosti za općinu u koju je planirano njegovo raspoređivanje ili prekomanda u periodu između datuma njegove registracije i dana izbora, ukoliko predoci dokumente kojima dokazuje planirano raspoređivanje ili prekomandu u periodu registracije.

Ukoliko pripadnik oružanih snaga u vrijeme registracije predoci dokumente o planiranom otpuštanju iz službe u periodu između datuma njegove registracije i dana izbora, može zahtijevati da glasa na biračkom mjestu za glasanje u odsutnosti za općinu u kojoj namjerava glasati.

Član 318

Manje ispravke u biračkom spisku

Privremena izborna komisija, u suradnji sa općinskim izbornim komisijama i nadležnim općinskim organima, će ovlastiti osobe koje će moći ispravljati greške ili ispraviti sljedeće podatke o biracu na biračkom spisku:

- 1) raspoređivanje u naseljena mjesta; ili
- 2) ispravka imena biraca, jedinstvenog matičnog broja, ili datuma rođenja.

Birac ne mora biti prisutan, ili obaviješten o vršenju ovih izmjena. Druge korekcije biračkog spiska može vršiti Privremena izborna komisija.

Član 319

Prigovori na tačnost biračkog spiska

Birački spisak je izložen javnosti na uvid, te svaki registrirani birac, ovjerena politička stranka, koalicija, lista nezavisnih kandidata ili nezavisni kandidat, ili općinska izborna komisija može podnijeti zahtjev Privremenoj izbornoj komisiji da izbriše ime nekog biraca sa biračkog spiska, zbog toga što je taj birac umro, ili zbog toga što ne zadovoljava uvjete o prebivalištu ili državljanstvu iz ovog poglavlja.

Zahtjev uložen prema prethodnom stavu treba:

- 1) biti u pisanoj formi;
- 2) jasno navesti činjenice u prilog zahtjevu i imati priložene kopije dokumenata;
- 3) jasno navesti pravni osnov za opravdanost zahtjeva, uključujući brojeve članova *Pravila i propisa* po kojima se može podnijeti zahtjev; i
- 4) biti podnesen u roku koji je utvrdila Privremena izborna komisija.

Ako Privremena izborna komisija odluci da udovolji zahtjevu, dotična osoba će imati pravo žalbe.

Registrirani birac čije ime je izostavljeno sa Centralnog birackog spiska, ili koji smatra da su podaci o njemu netacni, može uložiti prigovor Privremenoj izbornoj komisiji, sa zahtjevom da se njegovo ime upiše u biracki spisak ili da se njegovi podaci isprave. Prigovori zbog izostavljanja ili znatnih ispravaka u birackom spisku mogu biti proslijedeni Izbornoj apelacionoj potkomisiji u skladu sa poglavljem 600 ovih *Pravila i propisa* i rokovima koji se nalažu.

Clan 320

Provođenje registracije za birace izvan zemlje

Privremena izborna komisija odgovorna je za registraciju biraca izvan zemlje za sve izbore u Bosni i Hercegovini koji se provode po ovim *Pravilima i propisima*. Provedba će se ostvariti putem Koordinacijskog centra za glasanje putem pošte u Sarajevu.

Clan 321

Rokovi za podnošenje zahtjeva za registraciju ili Potvrdnog obrasca za birace izvan zemlje

Državljanin Bosne i Hercegovine koji se registrira prvi put putem pošte ili koji potvrđuje prijašnju registraciju putem pošte u skladu sa članom 322 i članom 323 mora priložiti zahtjev za registraciju ili Potvrdni obrazac do datuma koji odredi Privremena izborna komisija.

Clan 322

Registranti prethodno registrirani za glasanje izvan zemlje

Državljanin Bosne i Hercegovine koji su se registrirali, ili potvrdili registraciju za glasanje putem pošte na izborima u aprilu 2000. godine mogu glasati na općim izborima. Ovi biraci će primiti kodiranu potvrdu o registraciji, na posljednju poznatu adresu. Ovim biracima će biti poštom poslani glasacki listići za opće izbore, u odvojenoj pošiljci, do dana koji odredi Privremena izborna komisija. Ako ovi biraci žele izmijeniti sadašnju registraciju, moraju to učiniti na obrascu koji je sačinio

OSCE. Obrazac na koji su unesene izmjene moraju poslati u Koordinacijski centar za glasanje putem pošte u Sarajevu.

Državljeni Bosne i Hercegovine koji žive u inozemstvu koji su se registrirali za glasanje na izborima 1997. godine, ali nisu potvrdili registraciju 1998. ili 1999. godine, neće primiti lične poštanske pošiljke. Ovi biraci će putem sredstava javnog informiranja biti obaviješteni da moraju potvrditi registraciju, ili će u protivnom njihova imena biti izbrisana sa birackog spiska. Ovi biraci se mogu ponovo registrirati ubuduće.

Državljanima Bosne i Hercegovine koji žive u inozemstvu koji su se registrirali ili potvrdili registraciju 1998. godine, a nisu potvrdili registraciju 1999. godine će biti poslano pismo i Potvrdni obrazac, na posljednju poznatu adresu. Ovi biraci moraju potvrditi registraciju, ili će u protivnom njihova imena biti izbrisana sa birackog spiska. Ovi biraci se mogu ponovo u budućnosti registrirati.

Clan 323

Registracija biraca izvan zemlje

Registracija državljana Bosne i Hercegovine koji žive u inozemstvu obavlja se putem pošte i uključuje podnošenje zahtjeva za registraciju državljanina Bosne i Hercegovine koji se registrira po prvi put, ili dostavljanje potvrdnog obrasca od strane BiH državljanina koji se registrirao putem pošte ili lično tokom prethodnih izbora.

Da bi mogao glasati 11. novembra 2000. godine, birac mora poslati važeći obrazac za registraciju ili potvrdni obrazac u Koordinacijski centar za glasanje putem pošte.

Clan 324

Identifikacijski dokumenti za registrante izvan zemlje

Državljeni Bosne i Hercegovine koji žive u inozemstvu koji se registriraju po prvi put moraju dostaviti zajedno sa obrascem za registraciju i kopiju jednog važećeg identifikacijskog dokumenta iz člana 307 ovih *Pravila i propisa*. Obrasci za podnošenje zahtjeva bez kopija važećeg identifikacijskog dokumenta neće biti uzeti u razmatranje.

Clan 325

Izvori informacija za birace izvan zemlje

Za državljane Bosne i Hercegovine koji žive u inozemstvu, obrazac za podnošenje zahtjeva za registraciju prvi put i potvrdni obrazac za osobe koje su se registrirale tokom prethodnih izbora mogu biti dobijeni u:

- 1) BiH ambasadama i konzularnim uredima,

- 2) uredima vladinih organizacija i nevladinih organizacija koje se bave pitanjima izbjeglica i migracije,
- 3) mjestima gdje se okupljaju BiH građani,
- 4) novinama i magazinima koji se izdaju periodično za BiH građane,
- 5) internetu.

Član 326

Promjena adrese biraca izvan zemlje

Birac koji se registrirao da glasa izvan zemlje mora poslati obavijest o svakoj promjeni adrese Privremenoj izbornoj komisiji, kako bi sigurno primio glasacki listić i druge izborne materijale.

Član 327

Registracija biraca koji su vezani za dom, i biraca koji su vezani za institucije

Opcinska izborna komisija će omogućiti registraciju osoba koje imaju pravo da se registriraju, ali su vezane za dom usljed starosti, bolesti ili nesposobnosti, ili su zatvorenici, ili su pak osobe koje su vezane za institucije i stoga fizički nisu u mogućnosti da se registriraju u centru za registraciju biraca.

Registranti koji su vezani za dom ili institucije će se registrirati za glasanje u odsutnosti.

Podaci o ovim osobama će biti uneseni u Centralni biracki spisak koji će biti dio birackog spiska za biracko mjesto za glasanje u odsutnosti.

Privremena izborna komisija će izdati dodatna detaljna uputstva za registraciju osoba koje su vezane za dom ili institucije.

Poglavlje 400

Ovjera političkih stranaka, koalicija, lista nezavisnih kandidata i nezavisnih kandidata

Clan 401

Osnovne odredbe

Svaka politička stranka, koalicija, lista nezavisnih kandidata i nezavisni kandidat koji traži da bude ovjeren za izbore koji se održavaju u Bosni i Hercegovini povinovat će se odredbama ovog poglavlja i svim odredbama *Pravila i propisa* Privremene izborne komisije.

Da bi učestvovala na izborima, politička stranka mora biti registrirana kod nadležnog organa u jednom od entiteta, u skladu sa zakonom. Uz zahtjev za ovjeru mora biti priložen dokaz da je stranka registrirana kod nadležnog organa. Politička stranka mora podnijeti zahtjev za ovjeru pod istim imenom pod kojim je registrirana kod nadležnog organa.

Politička stranka ili koalicija koja je ovjerena na izvornom nivou Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine ili Republike Srpske, u skladu sa odredbama ovog poglavlja, smatra se ovjerenom za sve izbore koji će se održati na nižim izbornim nivoima.

Političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata i nezavisni kandidati moraju navesti u svojim zahtjevima za ovjeru na kojem nivou namjeravaju da se kandidiraju za izbore, i također moraju navesti izbornu jedinicu za koju će podnijeti kandidatske liste.

Clan 402

Stranke čija ovjera nije odobrena

Bilo koja politička stranka čija prethodna registracija nije odobrena zbog kršenja *Pravila i propisa* Privremene izborne komisije ne može biti ovjerena za učestvovanje na izborima u skladu sa ovim *Pravilima i propisima*. Na isti način, bilo koja politička stranka čija je registracija poništena odlukom Izborne apelacione potkomisije ne može biti ovjerena u skladu sa ovim *Pravilima i propisima*.

Clan 403

Ovjera političke stranke i nezavisnog kandidata

Politička stranka ili nezavisni kandidat će biti ovjereni u skladu sa *Pravilima i propisima* tako što će ispuniti odgovarajući zahtjev za ovjeru i predati ga Privremenoj izornoj komisiji. Zahtjev za ovjeru uključuje:

- 1) potreban broj potpisa koji je propisan članom 405, osim ako nije drukcije određeno članom 406,
- 2) potpisanu izjavu da će politička stranka, ili nezavisni kandidat poštivati Opci okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, Izborni kodeks ponašanja za političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata, nezavisne kandidate, kao i *Pravila i propise* Privremene izborne komisije,
- 3) depozit za ovjeru obavezan po članu 407,
- 4) naziv političke stranke ili ime nezavisnog kandidata kako će se pojaviti na glasackom listicu,
- 5) listu izborne(-ih) jedinice(a) za koju(e) politička stranka namjerava podnijeti kandidatsku listu ili za nezavisnog kandidata, izbornu jedinicu u kojoj se nezavisni kandidat namjerava kandidirati na izborima;
- 6) adresu i broj telefona sjedišta političke stranke i spisak svih funkcionera političke stranke sa njihovim imenima, jedinstvenim maticnim brojevima, zvaničnim titulama i potpisima ili, ako je u pitanju nezavisni kandidat, jedinstveni maticni broj nezavisnog kandidata, sadašnju adresu nezavisnog kandidata, i njegov/njen kućni broj telefona.
- 7) političku platformu ukoliko se to zahtijeva po članu 421,
- 8) potvrdu o registraciji, i
- 9) popunjene obrasce o finansijskom stanju obavezne po poglavlju 1600.

Član 404

Potrebni potpisi podrške

Zahtjev za ovjeru političke stranke ili nezavisnog kandidata mora sadržavati listu sa imenom, originalnim potpisom i jedinstvenim maticnim brojem svakog registriranog birača koji podržava zahtjev za ovjeru političke stranke ili nezavisnog kandidata.

Obrazac za potpise političkim strankama i nezavisnim kandidatima će ustanoviti Privremena izborna komisija, a distribuirat će ih OSCE političkim strankama i nezavisnim kandidatima. Ovi obrasci su prethodno štampani obrasci i sadrže logotip OSCE-a, prostor za naziv političke stranke ili ime nezavisnog kandidata i serijske brojeve po redoslijedu. Političke stranke i nezavisni kandidati sakupljaju potpise samo na obrascima koje im dodjeljuje Privremena izborna komisija. Privremena izborna komisija neće od političkih stranaka i nezavisnih kandidata prihvatiti druge obrasce.

Obrazac za potpise će, također, sadržavati ime i prezime, originalni potpis i jedinstveni maticni broj osobe/a koje su odgovorne za sakupljanje potpisa pristalica.

Na obrascu za potpise birac može dati svoj potpis podrške samo za jednu politicku stranku ili jednog nezavisnog kandidata.

Clan 405

Obaveza prikupljanja potpisa

Da bi bila ovjerena za ucestvovanje na izborima, politicka stranka mora predati obavezan broj potpisa podrške, po sljedecem:

- 1) tri hiljade (3000) potpisa registriranih biraca za izbore clanova Predstavnickog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- 2) dvije hiljade (2000) potpisa registriranih biraca za izbore predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske, clanova Predstavnickog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ili za poslanike Narodne skupštine Republike Srpske;
- 3) pet stotina (500) potpisa registriranih biraca za izbore poslanika u kantonalnim skupštinama Federacije Bosne i Hercegovine.

Da bi bio ovjeren za ucestvovanje na izborima, nezavisni kandidat mora priložiti obavezan broj potpisa podrške po sljedecem:

- 1) hiljadu i pet stotina (1500) potpisa registriranih biraca za izbore clanova Predstavnickog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- 2) hiljadu (1000) potpisa registriranih biraca za izbore clanova Predstavnickog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske ili poslanika Narodne skupštine Republike Srpske; ili
- 3) dvije stotine i pedeset (250) potpisa registriranih biraca za izbore poslanika kantonalnih skupština Federacije Bosne i Hercegovine.

Clan 406

Potvrdivanje prethodne ovjere

Politicka stranka ili nezavisni kandidat ce biti oslobođeni obaveze prikupljanja potpisa, utvrđenim u clanu 405, ukoliko clan te politicke stranke ili nezavisni kandidat ima mandat na istom izbornom nivou za koji politicka stranka ili nezavisni kandidat predaje zahtjev za ovjeru.

U svrhu ovog clana, politicka stranka ce, uz potvrđni obrazac, priložiti potpisanu izjavu izabranog zvanicnika da je on/ona bila clan te politicke stranke u vrijeme kada je on/ona dobio/la mandat, i da je on/ona još uvijek clan te politicke stranke.

Potvrđni obrazac ce sadržavati:

- 1) spisak izbornih jedinica za koje politicka stranka namjerava podnijeti kandidatsku listu ili izbornu jedinicu u kojoj nezavisni kandidat ima namjeru uestvovati;
- 2) potpisanu izjavu da ce politicka stranka, ili nezavisni kandidat poštovati Opci okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, Izborni kodeks ponašanja za politicke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata, nezavisne kandidate, kao i *Pravila i propise* Privremene izborne komisije.

Clan 407

Depozit za ovjeru

Svaka politicka stranka uz zahtjev za ovjeru ili potvrdni obrazac mora uplatiti depozit za ovjeru u iznosu od:

- 1) deset hiljada konvertibilnih maraka (10,000 KM) za učešće na izborima za predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske ili za Predstavnicki dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- 2) pet hiljada konvertibilnih maraka (5,000 KM) za učešće na izborima za Predstavnicki dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ili za Narodnu skupštinu Republike Srpske; i
- 3) dvije hiljade konvertibilnih maraka (2,000 KM) za učešće na izborima za kantonalne skupštine.

Svaki nezavisni kandidat uz zahtjev za ovjeru ili potvrdni obrazac mora uplatiti depozit za ovjeru u iznosu od:

- 1) pet hiljada konvertibilnih maraka (5,000 KM) za učešće na izborima za predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske ili za Predstavnicki dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- 2) dvije hiljade i pet stotina konvertibilnih maraka (2,500 KM) za učešće na izborima za Predstavnicki dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ili za Narodnu skupštinu Republike Srpske; i
- 3) hiljadu konvertibilnih maraka (1,000 KM) za učešće na izborima za kantonalne skupštine.

Nijedan zahtjev za ovjeru ili potvrdni obrazac nece biti prihvacen bez depozita. Depozit za ovjeru ce se refundirati u iznosu koji odgovara depozitu za ovjeru za nivo na kojem politicka stranka, lista nezavisnih kandidata ili nezavisni kandidat dobije najmanje jedan mandat na izborima.

Clan 408

Pregled ovjere

Svaka politicka stranka i nezavisni kandidat ce predati zahtjev za ovjeru Privremenoj izbornoj komisiji u Sarajevu ili bilo kojem uredu OSCE-a u Bosni i Hercegovini najkasnije do 17.00 sati na dan koji odredi Privremena izborna komisija. Rok do kojeg nezavisni kandidati trebaju predati zahtjev za ovjeru isti je kao i rok za [liste nezavisnih kandidata](#), kako je utvrdeno u clanu 413.

Privremena izborna komisija ce imati cetnaest (14) dana od datuma zakljucivanja ovjere politickih stranaka ili nezavisnih kandidata da izvrši provjeru i prihvati ili odbaci zahtjeve ili potvrdne obrasce.

Clan 409

Ovjera koalicija

Dvije ili više ovjerenih politickih stranaka koje odluce oformiti koaliciju moraju podnijeti zahtjev za ovjeru pod zajednickim nazivom. Ista politicka stranka može ucestvovati u samo jednoj koaliciji za svaku izbornu jedinicu.

Zahtjev za ovjeru koalicije mora sadržavati:

- 1) naziv koalicije, onako kako ce se pojaviti na glasackom listicu;
- 2) potpis predsjednika svake od politickih stranaka koje su clanice koalicije ili potpredsjednika u ime predsjednika po ovlaštenju stranke, cime se potvrđuje saglasnost svake politicke stranke da bude clanica koalicije;
- 3) listu izbornih jedinica u kojoj koalicija namjerava podnijeti kandidatsku listu;
- 4) adresu sjedišta koalicije;
- 5) imena, jedinstvene maticne brojeve, zvanicne titule i potpise svih dužnosnika koalicije;
- 6) potpisanu izjavu da ce koalicija poštivati Opci okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, Izborni kodeks ponašanja za politicke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata, nezavisne kandidate, i *Pravila i propise* Privremene izborne komisije; i
- 7) izvještaj o finansijskom stanju u skladu s clanom 1601.

Clan 410

Potvrdivanje koalicije

Koalicija ima pravo potvrditi svoju ovjeru ako zadrži isto ime i ako se sastoji od istih ovjerenih politickih stranaka koje su se pojavile na njenom zahtjevu za ovjeru na prošlim izborima, na kojima je dobila najmanje jedan mandat.

Potvrdni obrazac mora sadržavati:

- 1) listu izbornih jedinica u kojima koalicija namjerava podnijeti kandidatsku listu;
- 2) potpisanu izjavu da će koalicija poštivati Opci okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, Izborni kodeks ponašanja za politicke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata, kandidate, i *Pravila i propise* Privremene izborne komisije; i
- 3) potpis predsjednika svih politickih stranaka koje su članice koalicije ili drugih osoba po ovlaštenju predsjednika, čime se potvrđuje saglasnost svake politicke stranke da bude članica koalicije.

Clan 411

Pregled ovjere koalicije

Koalicija će predati svoj zahtjev za ovjeru ili Potvrdni obrazac Privremenoj izbornoj komisiji u Sarajevu ili bilo kojem uredu OSCE-a unutar Bosne i Hercegovine najkasnije do 17.00 sati na dan koji odredi Privremena izborna komisija. Privremena izborna komisija će imati četrnaest (14) dana od datuma zaključivanja ovjere koalicija da provjeri i prihvati ili odbije zahtjev.

Clan 412

Status koalicije

Koalicija će se smatrati pojedinačnom političkom organizacijom u svakoj izbornoj jedinici za koju koalicija namjerava podnijeti kandidatsku listu od datuma njene ovjere ili potvrde do datuma zaključivanja ovjere izbornih rezultata. Politička stranka članica se ne može povući iz ovjerene koalicije prije zaključivanja izbornih rezultata. Tamo gdje je koalicija u svom zahtjevu za ovjeru ili potvrdnom obrascu izrazila svoju namjeru da preda kandidatsku listu za neku izbornu jedinicu, svaka kandidatska lista za istu izbornu jedinicu koju je predala neka politička stranka članica koalicije, smatrat će se nevažecom.

Tamo gdje je koalicija u svojoj prijavi za ovjeru ili potvrdnom obrascu izrazila svoju namjeru da preda kandidatsku listu za neku izbornu jedinicu, politička stranka članica te koalicije ne može učestvovati kao članica neke druge koalicije u istoj izbornoj jedinici.

Clan 413

Ovjera liste nezavisnih kandidata

Dva ili više ovjerena nezavisna kandidata koja su ovjerena za kandidiranje za istu izbornu jedinicu mogu se udružiti i podnijeti jedinstvenu listu kandidata za tu izbornu jedinicu.

Lista nezavisnih kandidata predaje svoj zahtjev za ovjeru Privremenoj izbornoj komisiji u Sarajevu ili bilo kojem uredu OSCE-a u Bosni i Hercegovini i to najkasnije do 20. jula 2000 u 17.00 sati. Privremena izborna komisija ce imati cetрнаest (14) dana od dana isteka roka za ovjeru da razmotri i prihvati ili odbije zahtjev.

Ovjerena lista nezavisnih kandidata mora predati kandidatsku listu za kanton u kojem namjerava da ucestvuje na izborima i kandidatska lista mora biti u formi koju je odobrila Privremena izborna komisija. Kandidatska lista ce biti u skladu s clanom 417.

Clan 414

Status liste nezavisnih kandidata

Lista nezavisnih kandidata se smatra jedinstvenom politickom organizacijom u izbornoj jedinici u kojoj ta lista nezavisnih kandidata podnosi kandidatsku listu od datuma njene ovjere do datuma ovjere izbornih rezultata. Nezavisni kandidat se ne može povuci sa ovjerene kandidatske liste, liste nezavisnih kandidata prije nego što se ovjere izborni rezultati.

Nezavisni kandidat koji je pristao da se njegovo ime pojavi na kandidatskoj listi liste nezavisnih kandidata ne može povuci svoju kandidaturu prije ovjere izbornih rezultata. Ovjerena lista nezavisnih kandidata ne može ukloniti ime kandidata sa kandidatske liste koju je odobrila Privremena izborna komisija.

Clan 415

Pravo na žalbu

Politicka stranka, koalicija, nezavisni kandidat ili lista nezavisnih kandidata koja je obaviještena da je njen zahtjev ili potvrdni obrazac odbijen, može podnijeti žalbu Izornoj apelacionoj potkomisiji u roku od tri dana od datuma obavještavanja o odluci Privremene izborne komisije.

Izborna apelaciona potkomisija odlucuje o slucaju i upucuje odluku u pisanoj formi politickoj stranci, koaliciji, nezavisnom kandidatu ili listi nezavisnih kandidata. Odluka Izborne apelacione potkomisije je konacna.

Clan 416

Kandidatske liste

Ovjerena politicka stranka ili koalicija mora predati kandidatsku listu za svaku izbornu jedinicu u kojoj ima namjeru ucestvovati na izborima i lista mora biti u formi koju je odobrila Privremena izborna komisija. Kandidatske liste moraju biti predate Privremenoj izbornoj komisiji do 17.00 sati na dan koji odredi Privremena izborna komisija.

Da bi osoba bila kandidat ovjerene politicke stranke ili koalicije, ona mora biti registrirani birac u izbornoj jedinici za koju se kandidira.

Kandidat koji je pristao da se njegovo ime pojavi na kandidatskoj listi ovjerene politicke stranke, koalicije ili liste nezavisnih kandidata ne može povuci svoju kandidaturu prije ovjere izbornih rezultata. Ovjerena politicka stranka, koalicija ili lista nezavisnih kandidata ne može ukloniti ime kandidata sa kandidatske liste koju je odobrila Privremena izborna komisija.

Politicka stranka ili koalicija ne može zamijeniti kandidata cije ime je uklonjeno sa kandidatske liste nakon žalbe kandidata da nije saglasan da se njegovo ili njeno ime stavi na kandidatsku listu te politicke stranke ili koalicije, ili odlukom Izborne apelacione potkomisije; medutim, ovjerena politicka stranka ili koalicija može u roku od 48 sati zamijeniti kandidata, pod sljedecim okolnostima:

- 1) ako je Privremena izborna komisija kandidata proglasila nepodobnim, osim kada je kandidat proglašen nepodobnim u skladu sa clanom 108;
- 2) politicka stranka ili koalicija je predložila istog kandidata u dvije razlicite izborne jedinice;
- 3) kandidat se pojavljuje i na kandidatskoj listi druge stranke ili koalicije i izražava jasnu namjeru, u pisanoj formi, da ostane na listi druge stranke ili koalicije; ili
- 4) kako je utvrdeno clanom 417.

Politicka stranka ili koalicija može uložiti žalbu Izbornoj apelacionoj potkomisiji na odluku Privremene izborne komisije u vezi sa kandidatskom listom u roku od tri dana od dana obavještanja o odluci Privremene izborne komisije.

Kandidatske liste moraju sadržavati ime, prezime, adresu prebivališta, jedinstveni maticni broj i potpis svakog kandidata, potpis predsjednika politicke stranke ili predsjednika politickih stranaka u koaliciji.

Politicke stranke, koalicije ili liste nezavisnih kandidata moraju, prilikom predavanja kandidatske liste, predati ispunjeni obrazac za imovinsko stanje za svakog kandidata.

Za izbore na kantonalnom nivou, broj kandidata na kandidatskoj listi politicke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata može biti veci za deset procenata (10%) od broja mandata koji se dodjeljuju.

Za višeclane izborne jedinice, utvrđene u poglavljima 1100, 1200 i 1300 ovih *Pravila i propisa*, broj kandidata na kandidatskoj listi političke stranke, koalicije, ili liste nezavisnih kandidata može biti veći za dva (2) kandidata od broja mandata koji se dodjeljuju u toj višeclanjoj izbornoj jedinici.

(izmijenjeno i dopunjeno 14. i 27. jula 2000. godine)

Član 417

Pravilo o zastupljenosti spolova

Svaka kandidatska lista uključuje kandidate ženskog i muškog spola. Imena kandidata svakog spola bit će na kandidatskoj listi raspoređena na sljedeći način: bar po jedan (1) kandidat svakog spola među prvih tri (3) kandidata, po dva (2) među prvih šest (6) kandidata i po tri (3) među prvih devet (9) kandidata, i tako redom. Broj kandidata svakog spola treba biti jednak barem ukupnom broju kandidata na listi koji je podijeljen sa tri (3) i zaokružen na najbliži cijeli broj.

U slučaju da politička stranka, koalicija ili lista nezavisnih kandidata ne ispoštuje stav 1 ovog člana, tada će se političkoj stranci, koaliciji ili listi nezavisnih kandidata dati 48 sati da izmijeni kandidatsku listu.

U slučaju da politička stranka, koalicija ili lista nezavisnih kandidata ne ispoštuje stav 2 ovog člana tada se prihvata samo dio kandidatske liste koji je u skladu sa ovim članom. Ukoliko se na kandidatskoj listi nalaze imena kandidata, ali nisu raspoređena u skladu sa ovim članom, tada se imena kandidata pomjeraju na kandidatskoj listi da bi se ispoštovao ovaj član.

Član 418

Povlačenje kandidature

Nezavisni kandidat može povući kandidaturu prije izbora podnošenjem obavijesti Privremenoj izbornoj komisiji najkasnije do roka određenog za podnošenje kandidatskih lista političkih stranaka i koalicija.

Kandidat ovjerene političke stranke, liste nezavisnih kandidata ili koalicije ne može povući svoju kandidaturu nakon isteka roka za dostavljanje kandidatskih lista koji odredi Privremena izborna komisija.

Ukoliko je kandidat nesposoban ili odbije mandat poslije ovjere izbornih rezultata od strane Privremene izborne komisije, ime kandidata će biti uklonjeno sa liste kandidata i mandat će biti dodijeljen u skladu sa članom 1105, osim za mandate u kantonima koji će biti dodijeljeni u skladu sa članom 1405. Kandidat, ili u slučaju kada je kandidat nesposoban osoba koju on ovlasti, mora podnijeti odbijanje mandata u pisanoj formi Privremenoj izbornoj komisiji.

Ako na listi nije ostalo podobnih kandidata, tada mandat ostaje upražnjen.

Clan 419

Smrt, ostavka ili nesposobnost kandidata

Ukoliko kandidat političke stranke, koalicije ili liste nezavisnih kandidata umre, da ostavku, ili je trajno nesposoban za obavljanje funkcije, mandat će biti dodijeljen kandidatu koji je dobio sljedeći najveći broj glasova. Ukoliko su preostali kandidati dobili isti broj glasova, distribucija mandata će biti obavljena po redoslijedu kandidata na listi.

Ukoliko preostali kandidati na listi nisu podobni, mandat ostaje upražnjen.

Clan 420

Objavljivanje liste

Poslije ovjere podnesenih kandidatskih lista, Privremena izborna komisija će objaviti kandidatske liste ovjerenih političkih stranaka, koalicija i lista nezavisnih kandidata, kao i imena svih nezavisnih kandidata, za svake izbore prema redoslijedu utvrđenom žrijebanjem u skladu sa članom 528. Kandidatske liste će biti objavljene do datuma koji odredi Privremena izborna komisija. Kandidatske liste će također biti objavljene na birackim mjestima i u sredstvima javnog informiranja. Opcinske izborne komisije će objaviti kandidatske liste odmah nakon što su dostavljene od strane Privremene izborne komisije.

Clan 421

Politička platforma

Od svake političke stranke, nezavisnog kandidata, liste nezavisnih kandidata ili koalicije koja nije podnijela političku platformu na prethodnim izborima, pod nadzorom OSCE-a, traži se da podnese istu. Platforma će biti pripremljena u skladu sa instrukcijama Privremene izborne komisije. Platforma će sadržavati jasne i eksplicitne stavove, ideje i planove političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata o pitanjima koja uključuju: povratak izbjeglih i raseljenih osoba, privredu, prava manjina, obnovu i razvoj, obrazovanje i socijalna pitanja. Politička stranka, nezavisni kandidat ili koalicija koji su podnijeli političku platformu za prethodne izbore pod nadzorom OSCE-a ne trebaju podnositi novu političku platformu.

Svaku političku platformu će pregledati odbor koji se sastoji od jednog člana iz Sekretarijata Privremene izborne komisije, Odjela OSCE-a za ljudska prava, Odjela OSCE-a za demokratizaciju, zatim osobe koju imenuje Visoki predstavnik i predstavnika drugih međunarodnih nevladinih organizacija koje šef Misije OSCE-a smatra prikladnim. Odbor će objaviti Poslovnik za ocjenu političkih platformi. Ovaj Poslovnik odobrava Privremena izborna komisija.

Politička platforma koja sadrži huškacki jezik koji potpiruje mržnju ili jezik koji bi se mogao protumaciti kao jezik koji podstiče nasilje, ili jezik koji krši principe

Evropske konvencije o ljudskim pravima, smatrat će se neprihvatljivom i Privremena izborna komisija poduzet će odgovarajuće sankcije i/ili mjere.

Politčke platforme koje su nepotpune ili ne uključuju određena pitanja prema datim instrukcijama bit će vraćene političkoj stranci, koaliciji, nezavisnom kandidatu ili listi nezavisnih kandidata na dopunu. Ako politička stranka, koalicija, nezavisni kandidat ili lista nezavisnih kandidata ne dopune političku platformu u roku od 48 sati, prijava političke stranke, koalicije, nezavisnog kandidata ili liste nezavisnih kandidata neće biti prihvaćena za ovjeru.

Član 422

Lista kandidata za kompenzacijske mandate

Svaka ovjerena politička stranka i koalicija koja je predložila kandidate za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, ili Narodnu skupštinu Republike Srpske može podnijeti listu kandidata za kompenzacijske mandate Privremenoj izbornoj komisiji do 1. septembra 2000. Lista kandidata za kompenzacijske mandate može biti podnesena za svaki gore navedeni organ za koji je politička stranka ili koalicija ovjerena.

Lista kandidata za kompenzacijske mandate može sadržavati jedino imena kandidata koja se već nalaze na regularnim kandidatskim listama koje je politička stranka ili koalicija podnijela za jednu ili više višecanih izbornih jedinica. Kandidati čija se imena nalaze na listi za kompenzacijske mandate mogu biti sa liste bilo koje višecane izborne jedinice u okviru istog entiteta, i sa istog izbornog nivoa. Lista kandidata za kompenzacijske mandate treba biti u skladu sa članom 417.

Liste kandidata za kompenzacijske mandate ne objavljuju se na glasackom listicu, već služe u svrhu dodjele kompenzacijskih mandata u skladu sa članovima 1107, 1206, i 1306. Liste će biti dostupne javnosti.

Poglavlje 500

Provođenje izbora

Član 501

Opće odredbe o birackim mjestima

Glasanje se provodi na birackim mjestima, osim ako ovim *Pravilima i propisima* nije drugačije određeno.

Biracka mjesta određuje općinska izborna komisija najkasnije dvadeset i pet (25) dana prije dana izbora. Općinska izborna komisija, neposredno nakon određivanja birackih mjesta, podnosi spisak lokacija birackih mjesta Privremenoj izbornoj komisiji. Općinska izborna komisija također podnosi opis prostora koji obuhvata svako biracko mjesto. Privremena izborna komisija može promijeniti lokaciju birackog mjesta ako utvrdi da nije pogodna za glasanje.

Biracko mjesto ne može se nalaziti u vjerskom objektu, zgradi organa vlasti, zgradi koja je vlasništvo političke stranke ili u kojoj je sjedište političke stranke, zgradi koja je korištena kao mjesto za vršenje mučenja ili zlostavljanja, ili na mjestima u kojima se služi i konzumira alkohol.

Svako biracko mjesto označava se posebnom šifrom, brojem općine i slovom entiteta.

Općinska izborna komisija, najkasnije petnaest (15) dana prije dana izbora, objavljuje koja su biracka mjesta određena za glasanje i gdje biraci mogu glasati.

Član 502

Kriterij za biracka mjesta

Lokacije birackih mjesta će biti odabirane prema sljedećim kriterijima:

- 1) Biracko mjesto određuje se prema broju biraca, koji, u pravilu, ne može biti veći od jedne hiljade (1000), uzimajući u obzir i udaljenost biraca od birackog mjesta.
- 2) U prostoriji određenoj za glasanje uređuje se poseban prostor u kojem je osigurana tajnost glasanja.
- 3) Općinska izborna komisija dužna je pravovremeno osigurati da prostor određen za biracko mjesto bude pripremljen i otvoren za vrijeme glasanja.
- 4) Pod birackim mjestom i njegovom okolinom, u smislu ovih *Pravila i propisa*, smatra se biracko mjesto kao i prostor u krugu od pedeset metara od ulaza u zgradu u kojoj se nalazi biracko mjesto.

- 5) Broj birackih mjesta za glasanje u odsutnosti ce se odrediti na osnovu procijenjenog broja prijava za glasanje u odsutnosti. Ova biracka mjesta za glasanje u odsutnosti ce biti locirana na pogodnim mjestima za vodenje glasanja u odsutnosti.
- 6) Biracko mjesto mora biti dovoljno veliko da djelotvorno opsluži birace i ispuni zahtjeve izbornog osoblja, sa dovoljno namještaja i prostora da smjesti nadglednike, posmatrace politickih stranaka, koalicija, nezavisnih kandidata i listi nezavisnih kandidata. Mora biti dovoljno prostora da se omoguci postavljanje glasackih kabina na mjesto koje osigurava tajnost glasanja, i postavljanje glasackih kutija na položaj vidljiv izbornim zvanicnicima i ostalim akreditiranim osobama.
- 7) Pristup birackom mjestu ce biti zatvoren u slucaju nepredvidenih okolnosti, prije otvaranja birackog mjesta i nakon zatvaranja birackog mjesta.
- 8) Biracko mjesto mora biti locirano na pristupacnom mjestu i trebalo bi, gdje je to moguće, imati prikladan pristup za invalide kako bi im se olakšalo glasanje. Zahtijeva se adekvatno osvjetljenje i zaštita od prirodnih nepogoda.
- 9) Oznake na i u zgradi u kojoj se biracko mjesto nalazi moraju biti na odgovarajucim mjestima, pogotovo u slucajevima gdje se u zgradi nalazi više od jednog birackog mjesta.

Clan 503

Promjene lokacije birackog mjesta

Kada se odaberu biracka mjesta i objave njihove lokacije, bilo kakva promjena lokacije mora se koordinirati sa Privremenom izbornom komisijom. Ako se zahtijeva promjena, biraci moraju biti obaviješteni putem raspoloživih medijskih sredstava. Obavještenja se moraju postaviti na prvobitnom birackom mjestu, obavještavajući birace o novoj lokaciji birackog mjesta.

Clan 504

Zabrana materijala za kampanju na ili u blizini birackog mjesta

Ne smije se izlagati nikakav materijal za kampanju na birackom mjestu, niti u njegovoj okolini. Politicke stranke, nezavisni kandidati, liste nezavisnih kandidata i koalicije moraju ukloniti sav materijal iz predizborne kampanje koji se nalazi u krugu od 50 metara od ulaza na biracko mjesto, 24 sata prije pocetka glasanja. Ne smije se emitirati nikakva informacija u vezi sa predizbornom kampanjom putem bilo kakvih sredstava komunikacija na birackom mjestu, niti unutar cujnog dometa birackog mjesta.

Clan 505

Prisustvo clanova birackog odbora

Obaveza prisustva clanova birackog odbora tokom glasanja i brojanja ce biti ustanovljena u Prirucniku za glasanje i brojanje.

Clan 506

Prirucnik za biracke odbore i općinske izborne komisije

Odgovornosti birackih odbora i općinskih izbornih komisija ce biti bliže definirani u "Prirucniku za biracke odbore i općinske izborne komisije", koji ce, po odobrenju Privremene izborne komisije, sacinjavati dio *Pravila i propisa* Privremene izborne komisije.

Clan 507

Materijal birackog mjesta, oprema i glasacki listici

Općinska izborna komisija, u skladu sa uputstvom Privremene izborne komisije, a najkasnije dvanaest (12) sati prije otvaranja birackih mjesta na dan izbora, dostavlja birackom odboru biracki materijal, ukljucujuci odgovarajuci broj glasackih kutija, glasackih listica i kandidatskih lista, izvod iz Centralnog birackog spiska za odredeno biracko mjesto, obrasce za izvještavanje rezultata u skladu sa ovim *Pravilima i propisima*, i knjigu birackog mjesta.

Privremena izborna komisija osigurava općinskoj izornoj komisiji dovoljan broj glasackih listica, ukljucujuci jedan broj dodatnih glasackih listica u odnosu na broj glasackih listica koji su prema izvodu iz Centralnog birackog spiska potrebni za to biracko mjesto. Privremena izborna komisija donosi uputstva kojima se utvrđuje nacin zaduživanja glasackih listica izdatih pojedinom birackom mjestu.

Biracki odbor je odgovoran za sigurnost glasackih listica birackog materijala i opreme od trenutka prijema tog materijala, do završetka svih svojih dužnosti nakon zatvaranja birackog mjesta, i urucenja materijala općinskoj izornoj komisiji, u skladu sa ovim *Pravilima i propisima*.

Na dan uoci izbora biracki odbor utvrđuje da li je izborni materijal za odredeno biracko mjesto dostavljen potpun i u ispravnom stanju.

U slucaju da uvjeti iz prethodnog stava nisu ispunjeni, biracki odbor o tome obavještava općinsku izbornu komisiju, koja je obavezna ispraviti i otkloniti sve uocene nedostatke koji se odnose na dostavu izbornog materijala.

Clan 508

Održavanje reda na birackom mjestu

Predsjedavajući birackog odbora, zajedno sa ostalim članovima birackog odbora, održava red na birackom mjestu i u njegovoj okolini. Ako se red na birackom mjestu naruši, predsjedavajući birackog odbora može zatražiti pomoć policije. Glasanje se prekida dok se na birackom mjestu nalaze pripadnici policije.

Predsjedavajući birackog odbora može sa birackog mjesta i njegove okoline udaljiti svaku osobu koja narušava red. Svako udaljavanje sa birackog mjesta biće zabilježeno u knjigu birackog mjesta. Biracki odbor odlučuje o udaljavanju sa birackog mjesta posmatraca akreditiranog u skladu sa odredbama poglavlja 1800 ovih *Pravila i propisa*.

Na birackom mjestu i u njegovoj okolini nije dozvoljeno nošenje oružja ili opasnih predmeta, osim za pripadnike policije u slučajevima navedenim u stavu 1 ovog člana i pripadnika policije koji uđu u biracko mjesto da bi glasali. Pripadnik policije mora napustiti biracko mjesto nakon što je glasao/la.

Nije dozvoljeno donošenje obilježja i simbola političke konotacije na biracko mjesto i u njegovu okolinu.

Clan 509

Opasnost po mir na birackom mjestu

Ako postoji opasnost po red i mir, i ako dođe do izbijanja nasilja ili ako se otkrije oružje unutar birackog mjesta, predsjedavajući birackog odbora će:

- 1) osigurati da se odmah ukloni opasnost, izbijanje nasilja ili ukloni oružje sa birackog mjesta;
- 2) ako se opasnost, izbijanje nasilja ili postojanje oružja ne može ukloniti odmah, predsjedavajući birackog odbora će prekinuti glasanje za onoliko vremena koliko bude trebalo za ponovno uspostavljanje reda i mira na birackom mjestu. Ako predsjedavajući bude smatrao neophodnim, on može pozvati policiju ili snage sigurnosti izvan birackog mjesta kako bi pomogli da se ponovno uspostavi red i mir unutar birackog mjesta.

Clan 510

Opasnost po mir izvan birackog mjesta

Ako postoji opasnost po red i mir, ako dođe do izbijanja nasilja ili se otkrije postojanje oružja izvan birackog mjesta, policija ili druge snage sigurnosti odgovorne za red i mir, će:

- 1) osigurati da se odmah ukloni opasnost, izbijanje nasilja ili postojanje oružja iz blizine birackog mjesta;

- 2) ako se opasnost, izbijanje nasilja ili postojanje oružja ne može otkloniti odmah, predsjedavajući birackog odbora će prekinuti glasanje za onoliko vremena koliko bude trebalo za ponovno uspostavljanje reda i mira u blizini birackog mjesta.

Clan 511

Knjiga birackog mjesta

Tokom procesa glasanja vodi se knjiga birackog mjesta. U knjigu birackog mjesta se unose sljedeći podaci:

- 1) spisak i količina izbornog materijala, dostavljena birackom mjestu;
- 2) spisak svih akreditiranih posmatraca na birackom mjestu;
- 3) zapažanja o svim važnim događajima do kojih dode na birackom mjestu; i
- 4) sve druge informacije koje se, u skladu sa odredbama ovih *Pravila i propisa*, unose u knjigu birackog mjesta.

Predsjedavajući ili član birackog odbora, birac ili akreditirani posmatrac može u knjigu birackog mjesta unijeti svoje mišljenje ili primjedbe na proces glasanja. Ukoliko se ova osoba lično ne potpiše u knjigu birackog mjesta, njeno mišljenje ili primjedba neće biti razmatrani.

Clan 512

Procedure na birackom mjestu prije početka glasanja

Prije početka glasanja, u prisustvu članova birackog odbora i prisutnih akreditiranih posmatraca, biracki odbor će:

- 1) pobrinuti se da sav izborni materijal bude dostavljen. Osoblje koje radi na izborima će osigurati potrebni namještaj i glasacke kabine na način kojim se osigurava tajnost glasanja;
- 2) u odgovarajuće obrasce upisati broj biraca čija imena se nalaze u izvodu iz Centralnog birackog spiska;
- 3) utvrditi ukupan broj glasackih listica primljenih u birackom mjestu, te upisati u prikladne obrasce;
- 4) zabilježiti bilo koje druge informacije koje su obavezne po ovim *Pravilima i propisima*;
- 5) pripremiti i pokazati praznu glasacku/e kutiju/je u prisustvu članova birackog odbora i akreditiranih posmatraca koji bi mogli biti prisutni prije pecacenja glasacke/ih kutija/je;
- 6) upisati u knjigu birackog mjesta imena prisutnih akreditiranih posmatraca; i

7) postaviti glasacku/e kutiju/je na mjesto na kojem ce biti jasno vidljive clanovima birackog odbora i akreditiranim posmatracima tokom cijelog procesa glasanja.

Kada se radi o birackom mjestu za glasanje u odsutnosti, podaci naznaceni u stavovima (2) i (3) ovog clana bit ce upisani za svaku izbornu jedinicu u kojoj su glasacki listici izdati za biracko mjesto za glasanje u odsutnosti.

Clan 513

Radno vrijeme birackog mjesta

Glasanje traje neprekidno u toku jednog dana, sa pocetkom u 07.00 sati i završetkom u 19.00 sati. Ako dode do narušavanja reda, predsjedavajući birackog odbora može prekinuti glasanje dok se ne uspostavi red. Razlozi i uzroci prekida glasanja unose se u knjigu birackog mjesta.

Biracko mjesto se zatvara u 19.00 sati. Biracima koji cekaju u redu na birackom mjestu u vrijeme njegovog zatvaranja dozvoljeno je da glasaju.

Clan 514

Podešavanje radnog vremena zbog prekida

Ako je zbog narušavanja reda glasanje prekinuto u trajanju do tri sata, glasanje ce se produžiti za vremenski period u dužini trajanja tog prekida, o cemu odlucuje predsjedavajući birackog odbora. Ako je prekid trajao duže od tri sata, o dužini perioda za koji se glasanje produžava odlucuje općinska izborna komisija, uz konsultacije sa Privremenom izbornom komisijom.

Glasanje takoder može biti produženo u skladu sa ovim clanom ukoliko je prekinuto zbog okolnosti iz clanova: 508, 509, 510, i 516.

Clan 515

Podešavanje radnog vremena zbog kašnjenja sa otvaranjem

Ako biracko mjesto nije otvoreno na vrijeme, a kašnjenje je trajalo do tri sata, glasanje na tom birackom mjestu može se produžiti za vremenski period u dužini trajanja kašnjenja. Ako je kašnjenje trajalo duže od tri sata, o dužini perioda za koji se glasanje produžava odlucuje općinska izborna komisija, uz konsultacije sa Privremenom izbornom komisijom.

Clan 516

Obustavljanje glasanja

Općinska izborna komisija ili Privremena izborna komisija može obustaviti glasanje na birackom mjestu kada dode do ozbiljnih kršenja *Pravila i propisa* Privremene izborne komisije.

Clan 517

Ovlaštenje predsjedavajuceg da ukloni biraca

Predsjedavajući birackog odbora u konsultaciji sa ostalim članovima birackog odbora može spriječiti osobu čije se ime nalazi na izvodu iz Centralnog birackog spiska za to biracko mjesto da glasa ako narušava mir na birackom mjestu. Takvi slučajevi moraju biti upisani u knjigu birackog mjesta. Privremena izborna komisija će izdati dodatne smjernice za takva odstranjivanja u skladu sa ovim *Pravilima i propisima*.

Clan 518

Osiguravanje tajnosti glasanja

Privremena izborna komisija i nadležni organi za provođenje izbora osiguravaju da glasanje bude tajno i da se obavlja lično, putem glasackog listica.

Clan 519

Dužnost da se objasni način glasanja

Članovi birackog odbora dužni su objasniti biracu način glasanja i osigurati tajnost glasanja.

Članovi birackog odbora ne smiju utjecati na odluku biraca.

Clan 520

Lokacija za glasanje

Birac glasa na birackom mjestu na kojem je njegovo ime upisano u izvod iz Centralnog birackog spiska.

Birac koji ima biracko pravo, ima pravo glasati za opčinu u kojoj je imao prebivalište prije 6. aprila 1992. godine, uključujući i taj dan, može glasati na birackom mjestu za glasanje u odsutnosti.

Clan 521

Dokumenti za identifikaciju

Predsjedavajući ili član birackog odbora utvrđuje identitet biraca na osnovu važećeg identifikacijskog dokumenta.

Važeći identifikacijski dokument, u smislu prethodnog stava, je jedan od sljedećih dokumenata koji sadrži fotografiju:

- 1) lična karta;
- 2) pasoš;

- 3) vozačka dozvola;
- 4) vojna knjižica;
- 5) važeći identifikacijski dokument izdat od strane zemlje domaćina;
- 6) izbjeglički karton izdat od vlade zemlje domaćina ili druge međunarodne organizacije.

Karton biraca ili potvrda o registraciji nije prihvatljiva identifikacija za biraca.

Ako je birac promijenio ime, obavezan je, uz jednu od naprijed navedenih licnih isprava, dati na uvid i rješenje o promjeni imena izdato od strane nadležnog organa.

Član 522

Potpisivanje birackog spiska

Nakon što je birac dokazao svoj identitet članu birackog odbora tako što je pokazao prihvatljiv identifikacijski dokument, i nakon što je njegovo ime nadeno na izvodu iz Centralnog birackog spiska, član birackog odbora će zaokružiti ime i prezime biraca na izvodu iz Centralnog birackog spiska i birac će se potpisati pored svog imena na izvodu iz Centralnog birackog spiska.

Član 523

Izdavanje glasackog listica i glasanje

Član birackog odbora će izdati glasacki listić biracu, i tada će birac biti upućen prema jednoj od glasackih kabina kako bi ispunio glasacki listić. Nakon ispunjavanja, birac će presaviti glasacki listić i ubaciti ga u glasacku kutiju.

Član 524

Birac čije ime nije nadeno na birackom spisku

Ako ime biraca nije nadeno na izvodu iz Centralnog birackog spiska redovnog birackog mjesta, biracu neće biti dopušteno da glasa na tom birackom mjestu, ali će mu se savjetovati da ode na najbliže biracko mjesto za glasanje u odsutnosti, ili na drugu određenu lokaciju.

Ako se ime biraca ne može pronaći ni u birackom spisku birackog mjesta za glasanje u odsutnosti, onda će njegovo ime biti dopisano u dopunski biracki spisak.

Birac će se potpisati u dopunski spisak, te će nakon potpisivanja glasati nepotvrđenim glasackim listićem.

Po izdavanju nepotvrđenog glasackog listića biracu, identifikacijski dokumenti bit će zadržani dok birac ne vrati nepotvrđeni glasacki listić u zapecacenoj kovrti. Glasacki listić birac će uložiti u posebnu kovrtu, na kojoj su navedeni svi potrebni podaci na osnovu kojih se može izvršiti provjera prava glasa, i koja mora biti

zapečacena prije ubacivanja u glasacku kutiju. Nakon što je glasanje završeno, te nakon otvaranja glasackih kutija, u skladu s *Pravilima i propisima*, biracki odbor ce proslijediti sve zapečacene kovertе Privremenoj izbornoj komisiji koja ce prije otvaranja zapečacene kovertе i brojanja glasackog listica utvrditi podobnost biraca. Ovaj proces bit ce detaljno opisan u Proceduralnim uputstvima Privremene izborne komisije.

Clan 525

Format glasackog listica na svim izbornim nivoima

Privremena izborna komisija utvrđuje format glasackog listica za sve izbore.

Clan 526

Podaci sadržani na glasackom listicu

Glasacki listic sadrži samo sljedece podatke:

- 1) datum izbora;
- 2) naziv organa vlasti za koji se vrši izbor;
- 3) nazive listi kandidata politickih stranaka, koalicija, listi nezavisnih kandidata i imena nezavisnih kandidata, po redoslijedu utvrđenom na zbirnoj listi, na osnovu žrijebanja za redoslijed na glasackom listicu kao i imena svih kandidata na listama; i
- 4) uputstvo o nacinu korištenja i ispunjavanja glasackog listica.

Clan 527

Podaci sadržani na glasackom listicu za izbor predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske

Podatke koji su obavezni za formuliranje glasackog listica za izbor predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske ce ustanoviti Privremena izborna komisija. To ce biti preferencijalni glasacki listic sa preferencijalnim sistemom glasanja kako je navedeno u clanu 902.

Clan 528

Žrijebanje za redoslijed na glasackom listicu

Za svaku politicku stranku, koaliciju, listu nezavisnih kandidata i nezavisnog kandidata, žrijebanjem se izvlaci broj, kako bi se odredio njihov redoslijed na glasackom listicu. Broj žrijebanja koristi se za odredenu politicku stranku ili koaliciju za svaki nivo izbora za koji se ta politicka stranka ili koalicija pojavljuje na glasackom listicu. Privremena izborna komisija objavljuje mjesto, datum i vrijeme održavanja žrijebanja za redoslijed na glasackom listicu. Predstavници politickih stranaka,

koalicija, lista nezavisnih kandidata, nezavisnih kandidata i drugi akreditirani posmatraci mogu prisustvovati žrijebanju.

Clan 529

Opis glasackog listica – otvorena lista

Naziv politicke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili ime nezavisnog kandidata bit ce odštampan na listicu onako kako se pojavljuje na originalu zahtjeva za ovjeru politicke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata.

Nazivi ovjerenih politickih stranaka, koalicija, listi nezavisnih kandidata i nezavisnih kandidata bit ce odštampani na glasackom listicu redoslijedom koji je određen žrijebanjem, kako je opisano u clanu 528.

Glasacki listici moraju biti odštampani na takav nacin da su jednako pogodni i za rucno brojanje i za skeniranje.

Clan 530

Opis glasackog listica – preferencijalni glasacki listic

Preferencijalni glasacki listic ce sadržavati imena predsjednickih i potpredsjednickih kandidata za svaku listu kandidata koja se natjece za predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske. Pored svake liste kandidata postojat ce polje koje ce birac oznaciti brojevima po redu svojih preferenci. Liste kandidata ce biti sadržane na glasackom listicu po redoslijedu koji je određen žrijebanjem po clanu 528.

Clan 531

Oznacavanje glasackog listica – otvorena lista

Za sistem otvorenih lista, birac ce ispuniti glasacki listic oznacavajući polje pored izabranog naziva politicke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili imena nezavisnog kandidata. Osim toga, birac može oznaciti polje pored imena jednog ili više kandidata na listi jedne izabrane politicke stranke, koalicije ili liste nezavisnih kandidata.

Clan 532

Oznacavanje glasackog listica – preferencijalni glasacki listic

Za preferencijalne izbore, birac ce ispuniti glasacki listic brojem jedan pored liste kandidata prve preference. Ukoliko birac želi izraziti naredne preference, upisuje brojeve 2, 3, 4 itd. pored preostalih listi kandidata, tako da upisani brojevi izražavaju redoslijed biracevih preferenci za preostale liste kandidata. Maksimalan broj preferenci koje birac može oznaciti je jednak broju lista kandidata na glasackom listicu za predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske.

Clan 533

Održavanje tajnosti glasanja

Birac glasa u posebnom prostoru u kojem je osigurana tajnost glasanja.

Birac ne smije javno pokazivati ispunjeni glasacki listic.

Birac savija glasacki listic tako da se ne može vidjeti kako je glasao i ubacuje glasacki listic u odgovarajucu glasacku kutiju.

Na birackom mjestu glasanje mora biti licno, ispunjavanje glasackog listica mora biti u tajnosti, izuzev u slucajevima gdje birac zahtijeva pomoc, kao što je navedeno u clanu 537.

Nijedna osoba ne smije ometati biraca prilikom glasanja, niti smije pokušati tražiti bilo kakve informacije o tome za koju politicku stranku, koaliciju, listu nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata je birac glasao, glasa ili želi glasati, niti sprecavati ili pokušavati sprijeciti nekoga u ostvarivanju prava da glasa.

Clan 534

Nevažeci glasacki listici – izbori otvorenim listama

Glasacki listic za izbore putem otvorenih lista je nevažeci:

- 1) ako nije ispunjen, ili je ispunjen na takav nacin da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojoj je politickoj stranci, koaliciji, nezavisnom kandidatu ili listi nezavisnih kandidata birac dao svoj glas;
- 2) ako su dopisana imena kandidata ili nazivi politickih stranaka;
- 3) ako je oznaceno više od jedne politicke stranke, koalicije, nezavisnog kandidata ili liste nezavisnih kandidata;
- 4) ako se na osnovu oznaka koje je birac dopisao na glasacki listic, kao što je potpis, može utvrditi njegov identitet;
- 5) ako birac oznaci glasacki listic na nacin drugaciji od onog koji je utvrđen ovim *Pravilima i propisima*;
- 6) ako nije u onom obliku koji je potvrdila i službeno izdala Privremena izborna komisija;
- 7) ako se glas da kandidatima iz više od jedne politicke stranke, koalicije ili liste nezavisnih kandidata.

Glasacki listic koji je oštecen je važeci, osim ako je oštecenje takvo da se ne može odrediti biracev izbor.

Broj nevažećih glasackih listica se unosi u odgovarajući Obrazac za evidenciju, sa odvojenim rubrikama za neispunjene glasacke listice ili pogrešno ispunjene glasacke listice.

Clan 535

Nevažeći glasacki listici – preferencijalno glasanje

Glasacki listic za preferencijalno glasanje ce biti nevažeći:

- 1) ako nije ispunjen, ili je ispunjen na takav nacin da nije moguće sa sigurnošću utvrditi preferenciju ili redosljed preferenci biraca;
- 2) ako su dopisana imena kandidata;
- 3) ako se na osnovu oznaka, koje je birac dopisao na glasacki listic, kao što je potpis, može utvrditi njegov identitet;
- 4) ako nije u onom obliku koji je potvrdila i službeno izdala Privremena izborna komisija.

Glasacki listic se ne smatra nevažećim ukoliko birac oznaci manji broj preferenci od broja lista kandidata na glasackom listicu. Glasacki listic koji je oštećen bit ce proglašen važećim, osim ako je oštećenje takvo da se ne može odrediti biracev izbor.

Clan 536

Povratak biraca koji su se registrirali da glasaju izvan zemlje

Ako se ime biraca ne nalazi na izvodu iz Centralnog birackog spiska zato što se birac registrirao da glasa izvan zemlje, a vratio se da glasa licno u Bosni i Hercegovini, njegovo ime se dodaje na dopunski spisak koji sadrži sve podatke koje sadrži i izvod iz Centralnog birackog spiska.

Birac se potpisuje na dopunski spisak i ima pravo glasati nepotvrđenim glasackim listicem, u skladu sa drugim odredbama ovih *Pravila i propisa*.

Identifikacijski dokumenti biraca se zadržavaju dok birac ne vrati nepotvrđeni glasacki listic u zapečacenoj koverti. Birac stavlja svoj glasacki listic u posebnu kovertu, na kojoj ce se naznaciti podaci na osnovu kojih se može provjeriti njegovo biracko pravo. Koverta ce biti zapečacena prije nego je birac ubaci u glasacku kutiju. Poslije zatvaranja glasanja i poslije otvaranja glasackih kutija u skladu sa odredbama ovih *Pravila i propisa*, biracki odbor broji nepotvrđene glasacke listice iz glasacke kutije i zapisuje dobijeni broj u knjigu birackog mjesta, te pakuje i dostavlja sve zapečacene kovertu općinskoj izbornoj komisiji.

Općinska izborna komisija prosljeđuje Privremenoj izbornoj komisiji pakete zapečacenih koverti sa svih birackih mjesta u toj općini. Privremena izborna komisija potvrđuje da se taj birac registrirao da glasa izvan zemlje, kao i biracko pravo tog biraca prije nego se otvori koverta i prije nego što glasacki listic bude prebrojan.

Ukoliko ne može biti potvrđeno da se taj birac registrirao za glasanje izvan zemlje i da ima biracko pravo, koverta se ne otvara niti se broji.

Clan 537

Pomoc biracima

Na zahtjev biraca koji je slijep, nepismen ili je fizički nesposoban da sam glasa, predsjedavajući birackog odbora odobrava primjenu postupka po kojem druga osoba, koju izabere birac koji nije u mogućnosti da glasa, pomaže tom biracu pri potpisivanju na izvod iz Centralnog birackog spiska i glasanju.

Osoba koja pomaže pri glasanju ne može biti član birackog odbora, akreditirani posmatrac ili posmatrac političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata.

Jedna osoba može pomagati samo jednom biracu.

Osoba koja pomaže biracu da glasa, citko će napisati svoje ime na izvod iz Centralnog birackog spiska pored imena biraca kojem je pomagala i potpisati se. Osoba koja pomaže tom biracu ne mora biti registriran birac.

Clan 538

Upropašteni glasacki listici

U slučaju da birac upropasti glasacki listić u toku glasanja, biracki odbor je dužan biracu izdati novi glasacki listić i odložiti upropašteni glasacki listić u posebnu kovertu sa naznakom "upropašteni glasacki listići". Da bi dobio drugi glasacki listić, birac mora vratiti upropašteni glasacki listić članu birackog odbora koji na tom listiću mora dopisati riječ "upropašten". Zamjena glasackog listića bit će zabilježena u knjigu birackog mjesta.

Clan 539

Biraci koji glasaju putem pošte

Državljanin Bosne i Hercegovine koji ima biracko pravo, a koji boravi izvan zemlje, ima pravo glasati putem pošte, na osnovu ovih *Pravila i propisa*.

Glasacki listići koji su primljeni poštom do 17.00 sati na dan uoci dana izbora bit će prebrojani. Glasacki listići koji su primljeni putem pošte poslije ovog roka neće biti prebrojani.

Da bi glasacki listić bio prebrojan, mora biti:

- 1) poslan od strane biraca za kojeg je ustanovljeno da je pravilno registriran za glasanje putem pošte;
- 2) popraćen potvrdom za registraciju biraca;

3) zapečacen u koverti kako bi se osigurala tajnost glasa biraca.

Član 540

Provjera potvrde o registraciji biraca koji glasaju putem pošte

Ukoliko potvrda o registraciji nije nadena u vraćenoj koverti koja sadrži i kovertu za tajnost glasa, koverta za tajnost glasa može biti otvorena da bi se provjerilo da li sadrži potvrdu o registraciji. Ovu proceduru mogu obavljati samo osobe ovlaštene za provođenje glasanja izvan zemlje uz prisustvo posmatraca. Koverta za tajnost glasa će biti ponovo zapečacena odmah nakon završetka provjere u vezi sa potvrdom o registraciji.

Član 541

Glasanje biraca vezanih za dom ili institucije

Privremena izborna komisija donosi propise za glasanje državljana Bosne i Hercegovine koji imaju biracko pravo, a koji su vezani za domove zbog starosti, bolesti ili invaliditeta, koji su zatvorenici ili su vezani za institucije.

Biraci koji su invalidi, hospitalizirane osobe ili osobe u zatvoru glasaju na dan izbora.

Birac koji se nalazi na birackom spisku a koji je vezan za dom, hospitaliziran ili u zatvoru i zbog toga nije u stanju da glasa licno na dan izbora, može se prijaviti kod nadležne općinske izborne komisije da glasa specijalnom procedurom.

Privremena izborna komisija objavljuje kriterije koji reguliraju ko može glasati specijalnom procedurom.

Ako općinska izborna komisija odluci da prihvati zahtjev kojim se omogućava glasanje specijalnom procedurom, ona će zabilježiti u biracki spisak, na način predviđen u priručniku za glasanje, da birac ima pravo da glasa specijalnom procedurom. Ona potom dodaje ime biraca u biracki spisak biraca vezanih za dom ili instituciju.

Općinska izborna komisija prosljeđuje biracke spiskove onih biraca koji su vezani za domove ili ustanove predsjedniku birackog odbora ili jednom od članova birackog odbora koji je zadužen da osigura glasanje svih biraca koji su na spisku biraca koji su vezani za domove ili ustanove.

Općine sa više birackih mjesta za glasanje u odsutnosti mogu podijeliti listu biraca vezanih za dom ili institucije na posebne biracke spiskove biraca koji su vezani za dom ili institucije za svako biracko mjesto za glasanje u odsutnosti. Međutim, ime niti jednog biraca koji je vezan za dom ili instituciju ne može se pojaviti na više birackih spiskova biraca koji su vezani za dom ili instituciju.

Svi biraci vezani za dom ili instituciju glasaju u odsutnosti.

Kada se okonca proces glasanja biraca vezanih za dom ili institucije, glasacka kutija koja se koristila za ovaj proces se pecati kako je predvideno prirucnikom za glasanje. Predsjedavajuci birackog odbora na birackom mjestu za glasanje u odsutnosti odgovara za glasacku kutiju za glasanje biraca koji su vezani za dom ili instituciju sve dok se ne zatvore biracka mjesta na dan glasanja. Glasacka kutija se potom otvara u isto vrijeme kada i druge/a glasacke/a kutije/a na birackom mjestu za glasanje u odsutnosti, a njen sadržaj se tretira na isti nacin.

Clan 542

Zatvaranje birackog mjesta

Nakon što je posljednji birac u redu u trenutku zatvaranja ubacio glasacki listic u glasacku kutiju, otvori na glasackim kutijama se pecate u skladu sa prirucnikom za glasanje koji je izdala Privremena izborna komisija. Pecacenje ce se obaviti uz prisustvo akreditiranih posmatraca. Predsjedavajuci birackog odbora ce zatim proglasiti zatvaranje birackog mjesta.

Clan 543

Brojanje – osnovne odredbe

Privremena izborna komisija donosi propise za brojanje glasackih listica i utvrdivanje rezultata glasanja biraca koji su glasali nepotvrđenim glasackim listicima, biraca koji su glasali glasackim listicima za glasanje u odsutnosti, i biraca vezanih za dom ili institucije.

Svi ostali glasacki listici broje se na birackim mjestima, osim ako Privremena izborna komisija utvrdi da ce se određen broj glasackih listica brojati u glavnom centru za brojanje. Privremena izborna komisija donosi propise za brojanje glasova i utvrdivanje rezultata u glavnom centru za brojanje. Rezultati glasanja u glavnom centru za brojanje ce biti javno izloženi u glavnom centru za brojanje kako bi javnost mogla imati uvid u njih.

Kako bi se osigurala tajnost glasanja, glasacki listici se broje na nacin kojim se ne bi narušila ta tajnost glasanja.

Clan 544

Ciljevi procedure brojanja

Procedura za brojanje mora ispuniti sljedece ciljeve: tacnost, efikasnost i kontrolu u dobijanju rezultata, mogucnost ponovnog brojanja i ponavljanja izbora, te zaštitu tajnosti glasa.

Clan 545

Odgovornosti

Opcinska izborna komisija u općini je odgovorna za pravilno provođenje brojanja glasackih listica koji će se brojati na birackom mjestu vodeći računa da se članovi birackih odbora pridržavaju odredaba ovih *Pravila i propisa* i da u potpunosti suraduju sa međunarodnim nadglednicima.

Privremena izborna komisija je odgovorna za pravilno provođenje brojanja glasackih listica koji će se brojati u glavnom centru za brojanje.

Clan 546

Nadgledanje i brojanje

Brojanje na birackom mjestu se vrši pod nadzorom općinske izborne komisije i međunarodnog nadglednika, ako je prisutan.

Clan 547

Osoblje glavnog centra za brojanje

Osoblje u glavnom centru za brojanje će se sastojati od osoba iz oba entiteta u Bosni i Hercegovini i, u suradnji sa međunarodnim nadglednicima, odgovarat će za glasacke listice i druge biracke materijale koji se dostavljaju u centar za brojanje te će brojati glasacke listice.

Clan 548

Proceduralna uputstva

Zamjenik šefa Misije OSCE-a za izbore je ovlašten da izda Proceduralna uputstva za provođenje brojanja na birackim mjestima i u glavnom centru za brojanje, uz odobrenje Privremene izborne komisije. Ova Proceduralna uputstva su obavezujuća za sve izborne organe, međunarodno osoblje OSCE-a i akreditirane posmatrace.

Clan 549

Mjesta za brojanje

Glasacki listici koje su ispunili biraci čije se ime našlo u birackom spisku, na redovnim birackim mjestima unutar Bosne i Hercegovine, biće prebrojani na birackom mjestu odmah nakon zatvaranja istih na dan glasanja. Prvi preferencijalni glasovi na preferencijalnim glasackim listicama kojima se glasalo za predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske će se brojati na birackom mjestu.

Nepotvrđeni glasacki listici, listici za glasanje u odsutnosti, kao i listici koje su ispunili biraci vezani za dom ili institucije, u Bosni i Hercegovini, te listici za glasanje

putem pošte, se broje u glavnom centru za brojanje koji ustanovi zamjenik šefa Misije OSCE-a za izbore. Ukoliko je neophodno, u glavnom centru za brojanje glasova se broje drugi i naredni preferencijalni glasovi za predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske.

Clan 550

Brojanje glasova i glavni centar za brojanje

Glasacki listici za glasanje u odsutnosti, glasacki listici za glasanje putem pošte, te glasacki listici koje su ispunili biraci vezani za dom ili institucije, kao i nepotvrđeni glasacki listici, koji se broje u glavnom centru za brojanje, bice elektronski skenirani. Preferencijalni glasacki listici kojima se glasalo na redovnim birackim mjestima se takoder skeniraju u glavnom centru za brojanje ako je neophodno za utvrđivanje drugih i narednih preferencijalnih glasova.

Prije datuma određenog za glasanje, prethodno ce se izvršiti provjera valjanosti svakog skenera, prema planu koji ce odrediti zamjenik šefa Misije OSCE-a za izbore. U plan ce biti uvršteno demonstriranje rada skenera u glavnom centru za brojanje, uz prisustvo akreditiranih posmatraca, predstavnika vlade, medunarodnih posmatraca i predstavnika štampe.

Brojanje glasackih listica u centru za brojanje ne smije poceti prije zatvaranja birackih mjesta na dan glasanja.

Provjera valjanosti svakog skenera mora biti izvršena neposredno prije samog pocetka brojanja u glavnom centru za brojanje prvog dana, kao i svakog narednog dana brojanja, sve dok se ne završi brojanje svih nepotvrđenih glasackih listica i listica za glasanje u odsutnosti, te listica koje su ispunili biraci vezani za dom ili institucije.

Tim za testiranje ce napraviti svežnjeve glasackih listica sa rezultatima dobijenim rucnim brojanjem koji ce biti korišteni za testiranje valjanosti. Ako se rezultati dobijeni rucnim brojanjem i rezultati skeniranja ne slažu, na skeneru na kome je obavljena provjera nece se nastaviti brojanje dok se ne razriješi nastala neuskladenost.

Nakon obavijesti upucene Privremenoj izbornoj komisiji, zamjenik šefa Misije OSCE-a za izbore može, u slucaju da jedan ili više skenera ne radi kako treba, donijeti odluku da se listici za glasanje u odsutnosti, nepotvrđeni glasacki listici, glasacki listici koje su ispunili biraci vezani za dom ili institucije i glasacki listici primljeni putem pošte broje rucno.

Clan 551

Ovjera procesa glasanja na birackom mjestu

Odmah nakon zatvaranja birackog mjesta na dan glasanja, a prije nego se otvori glasacka kutija, predsjedavajući birackog odbora, u prisustvu medunarodnog

nadglednika, ukoliko je prisutan, bilo kojeg akreditiranog posmatraca ili posmatraca politicke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata ce osigurati da:

- 1) se broj preostalih neiskorištenih glasackih listica utvrdi i upiše u Obrazac za brojno stanje;
- 2) se neiskorišteni glasacki listici izdvoje, zapakuju i zapecate, u skladu sa Proceduralnim uputstvima, koja je izdao zamjenik šefa Misije OSCE-a za izbore;
- 3) se ukupan broj biraca, koji su se potpisali u biracki spisak i na taj nacin potvrdili svoj prijem glasackog listica, upiše u Obrazac za brojno stanje;
- 4) se upropašteni glasacki listici prebroje i upišu u Obrazac za brojno stanje; i
- 5) se upropašteni glasacki listici zapecate u paket koji je predviden za tu svrhu.

Kada se radi o birackom odboru na birackom mjestu za glasanje u odsutnosti, procedura ovjere bice kompletirana za svaku izbornu jedinicu za koju je biracko mjesto za glasanje u odsutnosti primilo glasacke listice. Nepotvrđeni glasacki listici se razdvajaju od glasackih listica za glasanje u odsutnosti, te zbrajaju i sravnjuju sa dopunskim birackim spiskom. Po završetku procedure ovjere glasacki listici, Obrasci za brojno stanje, biracki spisak, dopunski biracki spiskovi i ostali dokumenti i materijali, bice izdvojeni od ostalih materijala, zapakovani, distribuirani i transportirani na nacin preciziran u Proceduralnim uputstvima koje je izdao zamjenik šefa Misije OSCE-a za izbore.

Clan 552

Prvo brojanje glasova na birackim mjestima

Kada se okonca preliminarna procedura ovjere koja je utvrđena u clanu 551, prije samog brojanja glasacka kutija se otvara u prisustvu svih osoba koje su ovlaštene da budu na birackom mjestu kako je to utvrđeno ovim *Pravilima i propisima*.

Predsjedavajući birackog odbora dužan je osigurati tacnost brojanja glasova.

Broj glasackih listica za koje se ustanovi da su nevažeci ce biti upisan prema odgovarajućoj kategoriji u Obrazac za rezultate. Dvije posebne skupine bice formirane za nevažeće glasacke listice, jedna za neispunjene glasacke listice i druga za pogrešno ispunjene glasacke listice.

Obrazac za rezultate glasanja za svaki izborni nivo potpisuje predsjedavajući i clanovi birackog odbora. Svojim potpisima oni potvrđuju tacnost brojanja.

Predsjedavajući objavljuje rezultate članovima birackog odbora i bilo kojoj drugoj osobi koja je ovim Pravilima i propisima ovlaštena da bude prisutna na birackom mjestu.

Za brojanje glasackih listica koristi se sljedeća procedura:

Glasacki listići će biti sortirani po izbornom nivou. Brojanje glasackih listica za svaki izborni nivo vršit će se odvojeno.

- 1) Glasacki listići se okreću licem prema dolje;
- 2) Glasacki listići se broje tako da se stavljaju u svežnjeve od po 25 komada;
- 3) Timovi za brojanje dva puta broje svaki svežanj;
- 4) Predsjedavajući zbraja sve svežnjeve i upisuje ukupan broj glasackih listica u Obrazac za rezultate.

Prvo se broje preferencijalni glasacki listići. Glasacki listići se sortiraju u zasebne skupine prema glasovima prve preference koji su označeni na glasackom listiću.

- 1) Glasacki listići se sortiraju prema glasovima prve preference koji su označeni na glasackim listićima tako što se sakupljaju u svežnjeve od po 25 komada. Svaki svežanj glasackih listica se dva puta broji.
- 2) Glasovi prve preference se broje i ukupan broj za svaku kandidatsku listu upisuje se u Obrazac za rezultate.
- 3) Glasacki listići se pakuju prema glasovima prve preference onako kako je to upisano, zatim se stavljaju u pakete koji se trebaju slati u centar za brojanje.

Procedura brojanja glasova za sistem otvorenih lista za svaki izborni nivo je sljedeća:

- 1) Glasacki listići se sortiraju u zasebne skupine za svakog nezavisnog kandidata, političku stranku, svaku listu nezavisnih kandidata i koaliciju čija imena i nazivi se nalaze na glasackom listiću.
- 2) Glasovi se broje tako što se glasacki listići slažu u svežnjeve od po 25 komada. Svaki svežanj glasackih listica broji se dva puta.
- 3) Predsjedavajući birackog odbora je dužan osigurati da se glasacki listići ispravno dodaju odgovarajućoj skupini glasackih listica za nezavisnog kandidata, političku stranku, koaliciju, listu nezavisnih kandidata ili u kategoriju za nevažeće glasacke listice.
- 4) Glasacki listići koji su ispunjeni za svakog nezavisnog kandidata, političku stranku, listu nezavisnih kandidata ili koaliciju se broje i taj broj se upisuje u Obrazac za rezultate.

Clan 553

Drugo brojanje glasova za sistem otvorenih lista na birackom mjestu

Za drugo brojanje glasova na birackom mjestu koristi se sljedeća procedura za brojanje glasova za kandidate na kandidatskoj listi:

Glasovi za svaku politicku stranku, koaliciju, listu nezavisnih kandidata broje se odvojeno. Glasovi za nezavisne kandidate ne broje se ponovo.

Predsjedavajući utvrđuje da li bi trebalo koristiti jedan ili dva tima za brojanje.

Glasacki listici se broje tako što se koristi "Tally" metoda. Kako se iščitava glas na svakom glasackom listicu, štrihira se ime kandidata na obrascu za bodovanje kandidata ("Tally" obrascu). U timu uvijek rade dva citaca i dva bilježnika.

Nakon što se završi brojanje glasackih listica za kandidate na listi, podudarnost rezultata se potvrđuje upoređivanjem ovih dvaju "Tally" obrazaca. Ako se rezultati podudaraju, rezultati za tu listu se zbrajaju. Nakon toga se nastavlja brojanje za sljedeću politicku stranku, koaliciju i listu nezavisnih kandidata.

Ukoliko se dva "Tally" obrasca ne podudaraju, problem se rješava prije nego što se pređe na sljedeću politicku stranku, koaliciju ili listu nezavisnih kandidata.

Svi rezultati će biti uneseni u Obrazac za rezultate. Ako kandidat nije dobio niti jedan glas, pored imena se upiše nula (0).

Ispunjeni Obrazac za rezultate moraju potpisati predsjedavajući i članovi birackog odbora.

Ove procedure se ponavljaju za svaki izborni nivo.

Nakon što se završi brojanje i upisivanje glasova, glasacki listici, Obrazac za brojno stanje, obrasci za rezultate, biracki spisak i drugi dokumenti i materijali se pakuju, raspoređuju i prevoze na način utvrđen u Proceduralnim uputstvima koje je izdao zamjenik šefa Misije za izbore.

Privremena izborna komisija može dozvoliti birackim odborima da zatvore biracko mjesto i prekinu brojanje poslije prvog brojanja i da ga sljedeće jutro ponovno otvore za drugo brojanje.

Clan 554

Klasificiranje glasackih listica za glasanje u odsutnosti

Nakon zatvaranja birackog mjesta na kojem su biraci glasali u odsutnosti, biracki odbor razvrstava glasacke listice po opcinama za koje su biraci glasali i dostavlja ih nadležnoj izbornoj komisiji. Privremena izborna komisija utvrđuje način i postupak razvrstavanja glasackih listica po opcinama i njihovu dostavu Privremenoj izbornoj komisiji.

Kada se radi o birackom odboru na birackom mjestu za glasanje u odsutnosti, procedura ovjere bice kompletirana za svaku izbornu jedinicu za koju je biracko mjesto za glasanje u odsutnosti primilo glasacke listice. Nepotvrđeni glasacki listici se razdvajaju od glasackih listica za glasanje u odsutnosti, te zbrajaju i sravnjuju sa dopunskim birackim spiskom. Po završetku procedure ovjere glasacki listici, Obrasci za brojno stanje, biracki spisak, dopunski biracki spiskovi i ostali dokumenti i materijali, bice izdvojeni od ostalih materijala, zapakovani, distribuirani i transportirani na način preciziran u Proceduralnim uputstvima koje je izdao zamjenik šefa Misije OSCE-a za izbore.

Clan 555

Obrasci za brojanje na redovnim birackim mjestima

Osim u slučaju kad Privremena izborna komisija utvrdi da ce se brojanje djelimicno ili u potpunosti obaviti u glavnom centru za brojanje, u skladu sa clanom 550 nakon zatvaranja birackog mjesta i završetka postupka brojanja biracki odbor u odgovarajuće obrasce unosi sljedeće podatke:

- 1) ukupan broj važećih glasova za svaku politicku stranku, koaliciju, listu nezavisnih kandidata i nezavisnog kandidata, i ukupan broj glasova za svakog pojedinacnog kandidata na listi kandidata;
- 2) ukupan broj nevažećih glasackih listica, posebno navodeći broj glasackih listica koji su nevažeći jer nisu ispunjeni, a posebno broj glasackih listica koji su nevažeći jer su pogrešno ispunjeni;
- 3) ukupan broj upropaštenih glasackih listica;
- 4) ukupan broj neiskorištenih glasackih listica.

Knjigu birackog mjesta i odgovarajuće obrasce potpisuju svi članovi birackog odbora. Ukoliko neki član odbije da se potpiše, predsjedavajući ili jedan od članova koji se potpisuju to ce evidentirati zajedno sa razlozima nepotpisivanja.

Clan 556

Prigovori na zbirne rezultate

Bilo koji clan koji ima primjedbi na Obrasce za zbirne rezultate može u pisanoj formi izraziti svoje neslaganje. Izjava o neslaganju ce biti priložena uz original Obrasca za zbirne rezultate i unesena u knjigu birackog mjesta.

Clan 557

Materijali za općinske izborne komisije

Nakon utvrđivanja rezultata glasanja, biracki odbor odmah, a najkasnije dvanaest (12) sati nakon zatvaranja birackog mjesta, dostavlja nadležnoj općinskoj izbornoj komisiji knjigu birackog mjesta, izvod iz Centralnog birackog spiska, sve posebne obrasce iz clana 507, sve nepotvrđene glasacke listice, važece glasacke listice, nevažece glasacke listice, te odvojeno neiskorištene i oštocene glasacke listice, kao i sve druge obrasce koje zahtijeva Privremena izborna komisija. Predsjedavajući birackog odbora zadržava primjerak izvještaja o rezultatima glasanja.

Predsjedavajući birackog odbora javno izlaže rezultate glasanja na birackom mjestu kako bi javnost mogla imati uvida u njih.

Biracki odbor isporučuje sav preostali izborni materijal općinskoj izbornoj komisiji.

Clan 558

Skladištenje glasackih listica/ Transport izbornog materijala

Po završetku brojanja svi iskorišteni i neiskorišteni glasacki listici, biracki spisak, biracke knjige, zapisnici primjedbi akreditiranih osoba i drugi zvanični materijali birackog mjesta bice zapečaceni u plombiranim vrecama, označenim šifrom birackog mjesta i općine i transportirani uz mjere sigurnosti na mjesto koje odredi Glavni ured OSCE-a u Sarajevu.

Predsjedavajući birackog odbora ce pratiti transport glasackih listica i izbornog materijala i isporučiti glasacke listice općinskoj izbornoj komisiji.

Glasacki listici i drugi izborni materijali ce biti uskladišteni dok se ne riješe svi prigovori i dok Privremena izborna komisija ne donese tehnicku ovjeru rezultata izbora.

Clan 559

Objedinjavanje rezultata

Nakon što od birackih odbora dobije svu dokumentaciju i materijale za izbore, općinska izborna komisija utvrđuje objedinjene rezultate glasanja provedenog na

teritoriji te općine za organe na svim nivoima vlasti za koje su provedeni izbori i o tome sastavlja zapisnik koji se podnosi Privremenoj izbornoj komisiji u roku od dvadeset i četiri (24) sata po zatvaranju birackih mjesta. Objedinjeni rezultati glasanja za općinu sadrže podatke prema članu 548. Općinska izborna komisija zadržava primjerak objedinjenih rezultata glasanja i distribuira ga drugim izbornim organima, u skladu sa ovim *Pravilima i propisima*.

Općinska izborna komisija će javno izložiti objedinjene rezultate izbora kako bi javnost mogla imati uvida u njih.

Općinska izborna komisija je odgovorna za sakupljanje izbornih rezultata iz njihove općine. Ova komisija šalje objedinjene rezultate nadležnom terenskom uredu OSCE-a u roku od petnaest (15) sati po zatvaranju birackih mjesta. Predsjedavajući birackog odbora će dostaviti jednu kopiju odgovarajućoj općinskoj izbornoj komisiji, a jednu će zadržati za sebe.

Član 560

Potvrđivanje rezultata

Privremena izborna komisija donosi propise o potvrđivanju izbornih rezultata.

Privremena izborna komisija utvrđuje izborne rezultate za organe na svim nivoima vlasti u roku utvrđenom njenim propisima.

Propisima Privremene izborne komisije određuju se redoslijed utvrđivanja izbornih rezultata za organe na svim nivoima vlasti, rokovi za utvrđivanje izbornih rezultata, način na koji se detaljan tabelarni prikaz rezultata stavlja na raspolaganje javnosti, te način objavljivanja izbornih rezultata. Detaljan tabelarni prikaz rezultata glasanja uključuje i rezultate na redovnim birackim mjestima.

Član 561

Prigovori na rezultate

Nakon što Privremena izborna komisija objavi izborne rezultate, općinska izborna komisija, ovjerena politička stranka, koalicija, lista nezavisnih kandidata ili nezavisni kandidat, mogu zahtijevati da Privremena izborna komisija obavi ponovno brojanje glasackih listica u određenim izbornim jedinicama u kojima su se politička stranka, koalicija, lista nezavisnih kandidata ili nezavisni kandidat kandidirali za izbore. Akreditirani posmatrac može zahtijevati da Privremena izborna komisija obavi ponovno brojanje glasackih listica na birackom mjestu na kojem je bio posmatrac. Ovjerena politička stranka, koalicija, lista nezavisnih kandidata, nezavisni kandidat ili akreditirani posmatrac mogu zahtijevati od Privremene izborne komisije da obavi ponovno brojanje glasackih listica za glasanje u odsutnosti, glasackih listica kojima se glasalo izvan Bosne i Hercegovine ili nepotvrđenih glasackih listica.

Grupa od pedeset (50) ili više biraca koji su glasali na istom birackom mjestu može zahtijevati da Privremena izborna komisija obavi ponovno brojanje glasackih listica na birackom mjestu na kojem su glasali.

Opcinska izborna komisija može zahtijevati da Privremena izborna komisija obavi ponovno brojanje glasackih listica na birackom mjestu u njenoj općini.

Privremena izborna komisija može uzeti u razmatranje zahtjev za ponovno brojanje glasackih listica, ukoliko su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- 1) da je zahtjev podnesen u pisanoj formi i da ga je potpisao akreditirani posmatrac, grupa od pedeset (50) ili više biraca koji su glasali na istom birackom mjestu, nezavisni kandidat, predsjednik političke stranke, nosilac liste nezavisnih kandidata ili bilo koji od predsjednika političkih stranaka koje su formirale koaliciju ili većina članova općinske izborne komisije;
- 2) da su u zahtjevu tačno navedene činjenice koje opravdavaju ponovno brojanje, uključujući članove ovih *Pravila i propisa* koji nisu poštovani ili su prekršeni;
- 3) da je u zahtjevu naveden približan broj glasackih listica za koje se vjeruje da nisu ispravni;
- 4) da je u zahtjevu navedeno kako bi ova povreda *Pravila i propisa* utjecala na izborne rezultate; i
- 5) da je zahtjev podnesen Privremenoj izbornoj komisiji u roku od sedam (7) dana od dana kada Privremena izborna komisija objavi zvanične izborne rezultate.

Privremena izborna komisija može, ako joj nije podnesen zahtjev za ponovno brojanje u smislu stava 1 ovog člana, ili ako se zahtjev za ponovno brojanje ne smatra valjanim u smislu stava 3 ovog člana, samoinicijativno narediti ponovno brojanje glasackih listica.

Privremena izborna komisija naređuje ponovno brojanje glasackih listica ako utvrdi da je učinjena povreda ovih *Pravila i propisa* i da ta povreda utječe na dodjelu mandata.

Član 562

Naređivanje ponovnog brojanja

Ukoliko Privremena izborna komisija naredi ponovno brojanje glasackih listica, tačno će navesti koji će se glasacki listici ponovno brojati, kao i datume, mjesta i postupke za ponovno brojanje. Ovlašteni posmatraci političkih stranaka, koalicija, lista nezavisnih kandidata i nezavisni kandidati čija imena se pojavljuju na glasackom listicu za koji se vrši ponovno brojanje, kao i drugi akreditirani posmatraci, mogu biti prisutni u toku ponovnog brojanja.

Clan 563

Rezultati nakon ponovnog brojanja

Nakon završetka ponovnog brojanja glasackih listica, Privremena izborna komisija utvrđuje izborne rezultate za organe na svakom pojedinom nivou vlasti.

Poglavlje 600

Zaštita birackog prava

Izborna apelaciona potkomisija

Clan 601

Definicija i sastav

Izborna apelaciona potkomisija je pravosudni organ cija cetiri clana imenuje predsjedavajući Privremene izborne komisije u dogovoru sa njenim članovima. Izborna apelaciona potkomisija ima ovlaštenja koja joj je dala Privremena izborna komisija, a koja povremeno mogu biti izmijenjena. Izborna apelaciona potkomisija podnosi izvještaje šefu Misije OSCE-a za Bosnu i Hercegovinu.

Predsjedavajući Izborne apelacione potkomisije je ugledni međunarodni pravnik ili sudija sa iskustvom u izbornim pitanjima. Ostali članovi su više sudije, i to po jedan predstavnik Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

Izborna apelaciona potkomisija će zasjedati onoliko često koliko je potrebno da izvrši svoje dužnosti.

Osoblje Izborne apelacione potkomisije sačinjavaju četiri pravnik, i to po jedan iz neke od država članica OSCE-a, Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

Clan 602

Funkcija Izborne apelacione potkomisije

Funkcija Izborne apelacione potkomisije je osiguranje poštivanja odredaba *Pravila i propisa* koje je utvrdila Privremena izborna komisija kao i rješavanje po prigovorima u vezi sa izbornim procesom i kršenjima odredaba *Pravila i propisa*, koje joj prosljedi Privremena izborna komisija, političke stranke, koalicije, nezavisni kandidati, liste nezavisnih kandidata, kandidati, pojedinci ili druga pravna lica.

Izborna apelaciona potkomisija rješava po prigovorima u vezi sa sljedećim pitanjima:

- 1) kršenja odredaba Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini koje se odnose na izbore;
- 2) kršenja *Pravila i propisa* Privremene izborne komisije;
- 3) pravila za ovjeru političkih stranaka, koalicija, lista nezavisnih kandidata i nezavisnih kandidata;

- 4) pravila za finansiranje kampanje;
- 5) dodavanja, brisanja ili izmjene na Birackom spisku;
- 6) procedure ili pravila, ukljucujuci prijave, procedure glasanja i brojanja koje je utvrdila Privremena izborna komisija;
- 7) svi slucajevi, ukljucujuci i žalbe, izricito njoj prosljedene u skladu sa *Pravilima i propisima* Privremene izborne komisije; i
- 8) sve druge slucajeve koje joj prosljedi Privremena izborna komisija.

U slucaju da OSCE ne odobri obrazac za potvrdu državljanstva neke osobe, ta osoba ima pravo žaliti se samo ako može dokazati kršenje procedure potvrđivanja.

Izborna apelaciona potkomisija može prosljediti slucajeve ili informacije o radnjama za koje postoji osnovana sumnja da su krivichno djelo, a koja su u vezi sa izborima, nadležnim organima radi daljnjeg postupka.

Nezavisna komisija za medije, nakon konsultacija sa Privremenom izbornom komisijom, može Izornoj apelacionoj potkomisiji prosljediti slucajeve kršenja Kodeksa Nezavisne komisije za medije o ponašanju u toku izbornog procesa.

Clan 603

Postupci pred Izbornom apelacionom potkomisijom

Izborna apelaciona potkomisija ima pravo pozvati svjedoke, konsultirati se sa predstavnicima vlasti Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, politickih stranaka, koalicija, nezavisnih kandidata, lista nezavisnih kandidata, kandidata i nezavisnim ekspertima i izvoditi dokaze koje smatra potrebnim.

Izborna apelaciona potkomisija objavljuje Poslovník za rješavanje predmeta za koje je ovlaštena.

U Poslovníku koji donese Izborna apelaciona potkomisija može se utvrditi odbijanje po kratkom postupku svakog prigovora ili žalbe o kojoj je Izborna apelaciona potkomisija ranije donijela odluku, odnosno koja je bez osnova.

Prigovori koji se odnose na predizborne aktivnosti i na aktivnosti na dan izbora moraju se podnijeti u roku od sedamdeset dva (72) sata nakon zatvaranja birackih mjesta. Ovaj rok se ne odnosi na prigovore u vezi sa procesom prebrojavanja, pošto je rok za podnošenje ovih prigovora utvrđen u članu 561. Izborna apelaciona potkomisija zadržava diskrecijsko pravo da ne postavlja ovaj rok u slucajevima kada je u interesu pravde da postupi na ovaj način.

Clan 604

Kazne i novcane kazne

Izborna apelaciona potkomisija ima pravo da nametne odgovarajuće kazne i/ili novcane kazne svakom pojedincu, kandidatu, politickoj stranci, koaliciji, listi nezavisnih kandidata ili organu koji krši odredbe utvrđene u *Pravilima i propisima* Privremene izborne komisije. Prilikom izricanja kazni i/ili novcanih kazni, Izborna apelaciona potkomisija će uzeti u obzir sljedeće faktore:

- 1) odgovornost lidera politickih stranaka i lidera koalicija za njihovo djelovanje i djelovanje članova njihovih stranaka ili koalicija;
- 2) odgovornost kandidata sa lista politickih stranaka, lista nezavisnih kandidata ili koalicija za njihovo djelovanje i djelovanje njihovih pristalica; i
- 3) odgovornost nezavisnih kandidata za njihovo djelovanje i djelovanje njihovih pristalica.

Kada utvrdi da je došlo do kršenja principa utvrđenih u Općem okvirnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini ili odredaba *Pravila i propisa* Privremene izborne komisije, Izborna apelaciona potkomisija je ovlaštena da:

- 1) zabrani politickoj stranci, listi nezavisnih kandidata, koaliciji ili nezavisnom kandidatu da se kandidira na izborima;
- 2) poništi ovjeru politicke stranke, liste nezavisnih kandidata, nezavisnog kandidata ili koalicije koje su već upisane na glasackom listicu; i
- 3) ukloni ime kandidata sa kandidatske liste i ne dozvoli da se taj kandidat zamijeni.

Izborna apelaciona potkomisija je ovlaštena da odredi i primijeni novcane kazne ili druge odgovarajuće kazne za djela pocinjena s namjerom ometanja izbornog procesa.

Privremena izborna komisija ili Izborna apelaciona potkomisija će kazniti svaki pokušaj organiziranja, podsticanja, podržavanja podnošenja lažne prijave od strane politicke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata, nezavisnog kandidata, drugog zastupnika ili pojedinca. Ove kazne uključuju brisanje imena kandidata ili potpuno oduzimanje prava stranci koja je napravila prekršaj da učestvuje na izborima u Bosni i Hercegovini, kao i druge sankcije koje nametne Izborna apelaciona potkomisija.

Clan 605

Rješavanje po prigovorima

Izborna apelaciona potkomisija rješava sve prigovore prije nego što Privremena izborna komisija ovjeri i potvrdi rezultate.

Clan 606

Odluke Izborne apelacione potkomisije

Izborna apelaciona potkomisija rješava sve prigovore pravovremeno i u okviru rokova utvrđenih u njenom Poslovniku ili rokova koje utvrdi Privremena izborna komisija. Odluka Izborne apelacione potkomisije je konacna i obavezujuca, te se na nju ne može uložiti žalba.

U slucaju da clanovi Izborne apelacione potkomisije ne mogu postici konsenzus, predsjedavajući ce donijeti konacnu i obavezujuću odluku.

Clan 607

Modifikacije *Pravila i propisa*

U slucajevima koji nalažu da bi bilo primjereno modificiranje *Pravila i propisa* Privremene izborne komisije, Izborna apelaciona potkomisija može zatražiti takve modifikacije, koje utvrđuje Privremena izborna komisija.

Nijedna modifikacija *Pravila i propisa* Privremene izborne komisije neće utjecati ni na jednu odluku koju je već donijela Izborna apelaciona potkomisija.

Clan 608

Raspuštanje Izborne apelacione potkomisije

Izborna apelaciona potkomisija obavlja aktivnosti dok ne riješi sve zahtjeve, a raspušta je Privremena izborna komisija.

Poglavlje 700
Pravila ponašanja za političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata i nezavisne kandidate

Član 701

Cilj Pravila ponašanja za izbore

Cilj ovih Pravila ponašanja je da se promoviraju slobodni i fer izbori kao i klima demokratske tolerancije u kojoj se u toku izbornog perioda može provesti politicka aktivnost koja uključuje i punu implementaciju rezultata izbora, bez straha od prisile, zastrašivanja ili odmazde. Ova Pravila ponašanja su obavezujuća za sve političke stranke, koalicije i kandidate, a svi oni moraju izjaviti da će poštovati njihove odredbe u skladu sa poglavljem 700 *Pravila i propisa* Privremene izborne komisije, prije nego što dobiju ovjeru od strane Privremene izborne komisije. Političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata i nezavisni kandidati su dužni osigurati da ova Pravila ponašanja striktno poštuju svi njihovi predstavnici, posmatraci, kandidati, radnici na kampanji i pristalice političkih stranaka, koalicija, listi nezavisnih kandidata i nezavisnih kandidata.

Ova Pravila ponašanja su obavezujuća za sve izborne radnike, radnike na kampanji, posmatrace i pristalice političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata i nezavisnog kandidata.

Član 702

Sloboda kampanje

Političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata i nezavisni kandidati imaju pravo:

- 1) voditi izbornu kampanju u mirnom okruženju;
- 2) organizirati i održavati javne skupove na kojima mogu slobodno iznositi svoje stavove s ciljem sticanja podrške birača; i
- 3) štampati i dijeliti plakate, postere i druge materijale u vezi sa izbornom kampanjom.

Za javni skup iz tacke (2) prethodnog stava nije potrebno odobrenje nadležnog organa, s tim što je organizator dužan da dvadeset i četiri (24) sata prije održavanja takvog skupa o tome obavijesti organ nadležan za održavanje javnog reda i mira.

Član 703

Korištenje javnih objekata

Nadležni organi su dužni osigurati ravnopravan tretman političkim strankama, koalicijama, listama nezavisnih kandidata i nezavisnim kandidatima u njihovim zahtjevima da javna mjesta i javne objekte koriste u svrhu kampanje, uključujući održavanje skupova, izlaganje oglasa, plakata, postera i drugog sličnog materijala.

Zabranjeno je uklanjati, prekrivati, oštećivati ili mijenjati štampane oglase, plakate, postere ili druge materijale koji se, u skladu sa zakonom, koriste u svrhu izborne kampanje političkih stranaka, koalicija, listi nezavisnih kandidata ili nezavisnih kandidata.

Nadležni organi nece dozvoliti političkim strankama, koalicijama, listama nezavisnih kandidata i nezavisnim kandidatima da postavljaju oglase, plakate, postere, odnosno da pišu svoja imena ili slogane koji su u vezi sa izbornom kampanjom, unutar ili na zgradama u kojima su smješteni organi državne vlasti, na javnim putevima ili iznad njih, kao ni na saobraćajnim znacima.

Član 704

Zabranjene aktivnosti

Kandidatima i pristalicama političkih stranaka, listi nezavisnih kandidata i koalicija, kao i nezavisnim kandidatima i njihovim pristalicama, te zaposlenima u izornoj administraciji nije dozvoljeno:

- 1) nositi i pokazivati oružje na političkim skupovima, birackim mjestima i njihovoj okolini, kao i za vrijeme okupljanja u vezi sa aktivnostima političkih stranaka, koalicija, lista nezavisnih kandidata i nezavisnih kandidata u izbornom procesu;
- 2) ometati skupove drugih političkih stranaka, koalicija i nezavisnih kandidata, kao i podsticati druge na takve aktivnosti;
- 3) sprecavati novinare da vrše svoju dužnost u skladu s pravilima profesije i izbornim pravilima;
- 4) obecavati novcane nagrade s ciljem dobijanja podrške biraca ili prijetnje pristalicama drugih političkih stranaka, koalicija, listi nezavisnih kandidata i nezavisnih kandidata;
- 5) podsticati na glasanje osobu koja nema pravo glasa;
- 6) podsticati osobe da glasaju više puta na istim izborima ili da glasaju u ime druge osobe; ili
- 7) koristiti rjecnik koji bi nekoga mogao navesti ili podstaci na nasilje ili širenje mržnje, ili objavljivati ili upotrebljavati slike, simbole ili druge materijale koji mogu imati takav efekat.

Zabranjeno je lažno predstavljanje u ime bilo koje političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata.

Clan 705

Predizborna šutnja

U periodu koji pocinje dvadeset i cetiri (24) sata prije otvaranja birackih mjesta i traje do njihovog zatvaranja, politickim strankama, koalicijama, listama nezavisnih kandidata i nezavisnim kandidatima zabranjeno je:

- 1) održavanje skupova u svrhu izborne kampanje;
- 2) izlaganje na birackom mjestu i u njegovoj okolini bilo kakvih materijala u cilju vršenja utjecaja na birace;
- 3) korištenje domacih i medunarodnih medija u cilju vršenja utjecaja na birace; i
- 4) korištenje megafona ili drugih razglasnih uredaja u cilju vršenja utjecaja na birace.

Clan 706

Zabrana nezakonitog hapšenja i pritvora

U skladu sa relevantnim ustavima i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima, vlade i nadležni organi vlasti ce osigurati nesmetanu slobodu kretanja kandidatima, pristalicama i biracima tokom trajanja cjelokupnog izbornog procesa.

U tu svrhu, i u skladu sa odredbama dogovorenim u Rimu 18. februara 1996. godine, nijedna osoba ne smije u toku izborne kampanje i na dan glasanja biti uhapšena ili pritvorena radi istrage ili gonjenja zbog ozbiljnog kršenja medunarodnog humanitarnog prava, osim:

- 1) ako je osoba optužena od strane Medunarodnog suda za ratne zlocine u bivšoj Jugoslaviji (ICTY); ili
- 2) ako se osoba nije povinovala naredbi da se pojavi pred sudom Bosne i Hercegovine, sudom Republike Srpske ili sudom Federacije Bosne i Hercegovine zbog ozbiljnog kršenja humanitarnog prava, a Medunarodni sud za ratne zlocine u bivšoj Jugoslaviji je razmatrao njen dosije prije hapšenja i utvrdio da optužnica ispunjava medunarodne pravne standarde.

Clan 707

Prigovori

Bilo koja politicka stranka, koalicija, lista nezavisnih kandidata, nezavisni kandidat, kandidat ili pojedinac koji imaju razloga da vjeruju da su neka politicka stranka, koalicija, lista nezavisnih kandidata, nezavisni kandidat ili kandidat na

izborima prekršili ova Pravila ponašanja, imace pravo da direktno uloži prigovor Privremenoj izornoj komisiji ili Izornoj apelacionoj potkomisiji.

Poglavlje 800

Poglavlje 800 se ostavlja za buduće dopune ovih *Pravila i propisa*.

Poglavlje 900 Predsjednik i potpredsjednik Republike Srpske

Clan 901

Lista kandidata za predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske

Predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske biraju biraci registrirani za glasanje u Republici Srpskoj. Svaki kandidat za funkciju predsjednika kandidira se zajedno sa kandidatom za funkciju potpredsjednika na istoj listi kandidata.

Lista kandidata, u smislu ovog poglavlja, sastoji se od imena kandidata za predsjednika i imena kandidata za potpredsjednika.

Clan 902

Izgled glasackog listica

Privremena izborna komisija utvrđuje izgled glasackog listica za predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske. Glasacki listic za predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske je preferencijalni glasacki listic, a glasanje se vrši po sistemu preferencijalnog glasanja. Birac unosi svoj glas na glasacki listic upisivanjem broja 1 pored liste kandidata za koju glasa kao svoj prvi izbor za predsjednika i potpredsjednika, te ukoliko birac želi izraziti naredne preference, upisivanjem brojeva 2, 3, 4 itd. pored preostalih listi kandidata, tako da upisani brojevi izražavaju redoslijed biracevih preferenci za preostale liste kandidata.

Najveci broj preferenci koje birac može oznaciti jednak je broju listi kandidata za predsjednika i potpredsjednika za koje je birac izabrao da glasa na glasackom listicu. Glasacki listic se nece smatrati nevažecim i ako je birac oznacio broj preferenci manji od broja listi kandidata na glasackom listicu.

U slucaju da birac pored liste kandidata umjesto broja upiše oznaku, smatrace se da je upisao broj 1, pod uvjetom da nije upisao oznaku ili broj 1 pored bilo koje druge liste kandidata.

Ako je birac oznacavanjem dao niz preferencijalnih glasova ciji redoslijed ne ide od broja jedan (1), važice samo oni znakovi koji idu redom. Smatra se da ostali znaci nisu ispisani.

Ako neka lista kandidata dobije više od pedeset procenata (50%) prvih preferencijalnih glasova, onda je ta lista kandidata izabrana.

Ako nakon brojanja prvih preferencijalnih glasova nema pobjednicke liste kandidata, eliminira se lista kandidata koja je dobila najmanji broj prvih preferencijalnih glasova. Ukoliko dvije ili više listi kandidata dobiju isti, najmanji broj

prvih preferencijalnih glasova, žrijebanjem se određuje lista koja se prva eliminira. Glasovi eliminirane liste kandidata prenose se na preostale liste kandidata na osnovu izražene druge preference na glasackim listicima eliminirane liste kandidata. Glasacki listici bez drugih preferencijalnih glasova ne uzimaju se u obzir u drugom krugu brojanja. Nakon prijenosa drugih preferenci, ako bilo koja lista kandidata dobije više od pedeset procenata (50%) glasova prebrojanih u drugom krugu brojanja, bice izabrana ta lista kandidata. Ako nakon prijenosa i prebrojavanja ovih glasova još uvijek nema pobjednicke liste, lista kandidata koja nakon toga ima najmanje glasova se eliminira, a glasovi te liste se prenose na druge liste prema narednim izraženim preferencama. Ovaj postupak se nastavlja dok jedna lista ne dobije više od pedeset procenata (50%) ukupnog broja glasova prebrojanih u jednom krugu brojanja. Izabrana je ona lista kandidata koja dobije više od pedeset procenata (50%) glasova prebrojanih u jednom krugu brojanja.

Ako birac koji je dao svoju prvu preferencu eliminiranoj listi kandidata da glas druge preference takoder za eliminiranu listu kandidata, biraceva druga preferenca se ne uzima u obzir, a treća, ili, ako je potrebno, naredna preferenca biraca se prenosi. Ako se eliminira lista kandidata koja je dobila drugu ili narednu preferencu, treća ili naredna preferenca biraca koji je dao svoju drugu ili narednu preferencu datoj listi kandidata prebacuju se na liste kandidata koje još nisu eliminirane.

Prijenos preferenci sa eliminiranih listi kandidata se nastavlja dok jedna lista kandidata ne dobije više od pedeset procenata (50%) glasova prebrojanih u jednom krugu brojanja. Ukoliko dvije preostale liste dobiju jednak broj glasova, pobjednicka lista je ona koja je dobila najveći broj prvih preferencijalnih glasova u prvom krugu brojanja. Ukoliko liste imaju jednak broj i ovih glasova, da bi se utvrdila pobjednicka lista kandidata, drugi i naredni preferencijalni glasovi dobijeni u prvom krugu brojanja racunaju se na isti nacin kao i prvi preferencijalni glasovi. Ukoliko liste još uvijek imaju isti broj glasova i nakon brojanja narednih preferencijalnih glasova, pobjednicka lista se određuje žrijebanjem.

Clan 903

Trajanje mandata

Trajanje mandata predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske ce odrediti Privremena izborna komisija.

Clan 904

Ako predsjednik umre, podnese ostavku, bude smijenjen sa funkcije od strane Privremene izborne komisije ili Ureda Visokog predstavnika, ili ako je trajno nesposoban za obavljanje funkcije, potpredsjednik preuzima funkciju predsjednika.

Clan 905

Potpredsjednik koji je preuzeo funkciju preuzima prava, dužnosti i odgovornosti predsjednika kojeg je zamijenio i popunice period trajanja tog mandata.

Poglavlje 1000

Predsjednik i potpredsjednik Federacije Bosne i Hercegovine

Clan 1001

Predlaganje kandidata

Pri izboru predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH, Klub bošnjačkih delegata i Klub hrvatskih delegata u Domu naroda glasanjem odvojeno kandidiraju po jednu osobu. Izbor za predsjednika i potpredsjednika zahtijeva prihvatanje oba (2) kandidata zajednicki, vecinom glasova u Predstavnickom domu, a zatim vecinom glasova u Domu naroda, ukljucujuci vecinu glasova bošnjačkih delegata i vecinu glasova hrvatskih delegata. Ukoliko jedan od domova odbije zajednicku kandidatsku listu, Klubovi ce ponovo razmotriti kandidaturu za predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH. Izabrane osobe ce naizmjenicno po jednu godinu biti predsjednik Federacije BiH, a zatim potpredsjednik Federacije BiH, u periodu od dvije (2) godine. Predsjednici Federacije, jedan za drugim, ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda.

Clan 1002

Mogucnost glasanja drugih delegata

Prilikom kandidiranja predsjednika i potpredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine od strane Kluba bošnjačkih delegata, odnosno Kluba hrvatskih delegata Doma naroda, delegat iz reda ostalih u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine može glasati bilo u jednom, bilo u drugom od ova dva Kluba.

(Usvojeno 11. oktobra 2000. godine)

Poglavlje 1100

Potpoglavlje A

Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

Član 1101

Nacin izbora

Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sastoji se od četrdeset dva (42) člana, od kojih dvadeset osam (28) neposredno biraju biraci registrirani za glasanje na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, a četrnaest (14) neposredno biraju biraci registrirani za glasanje na teritoriji Republike Srpske. Mandat članova Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine će utvrditi Privremena izborna komisija.

Od dvadeset osam (28) članova koje neposredno biraju biraci registrirani za glasanje na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, dvadeset jedan (21) se bira iz višecanih izbornih jedinica prema formuli proporcionalne zastupljenosti, u skladu sa članom 1105, a sedam (7) su kompenzacijski mandati izabrani sa teritorije Federacije kao cjeline prema formuli proporcionalne zastupljenosti iz člana 1106.

Od četrnaest (14) članova koje neposredno biraju biraci registrirani za glasanje na teritoriji Republike Srpske, devet (9) se bira iz višecanih izbornih jedinica prema formuli proporcionalne zastupljenosti u skladu s članom 1105, a pet (5) su kompenzacijski mandati izabrani sa teritorije Republike Srpske kao cjeline prema formuli proporcionalne zastupljenosti prema članu 1106.

Birac ima jedan glasacki listić za mandate proporcionalne zastupljenosti u višecanoj izornoj jedinici za koju je registriran. Ovaj glasacki listić racuna se i za raspodjelu kompenzacijskih mandata u skladu s članom 1106.

Član 1102

Višecane izborne jedinice u Federaciji

Dvadeset jedan (21) mandat iz pet (5) višecanih izbornih jedinica za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, sa teritorije Federacije Bosne i Hercegovine se raspodjeljuju na sljedeći način:

Izborna jedinica 1 sastoji se od Kantona 1 i Kantona 10 i bira tri (3) člana.

Izborna jedinica 2 sastoji se od Kantona 7 i Kantona 8 i bira tri (3) člana.

Izborna jedinica 3 sastoji se od Kantona 5 i Kantona 9 i bira četiri (4) člana.

Izborna jedinica 4 sastoji se od Kantona 4 i Kantona 6 i bira šest (6) članova.

Izborna jedinica 5 sastoji se od Kantona 2 i Kantona 3 i biraca Distrikta Brcko koji su se registrirali da glasaju za Federaciju Bosne i Hercegovine i bira pet (5) članova.

Član 1103

Višečlane izborne jedinice u Republici Srpskoj

Devet (9) mandata iz tri (3) višečlane izborne jedinice za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, sa teritorije Republike Srpske raspodjeljuju se na sljedeći način:

Izborna jedinica 1 se sastoji od općina Bosanska Krupa / Krupa na Uni, Bosanski Novi / Novi Grad, Bosanska Dubica / Kozarska Dubica, Prijedor, Bosanska Gradiška / Gradiška, Laktaši, Srbac, Prnjavor, Bosanski Petrovac / Petrovac, Sanski Most / Srpski Sanski Most, Banja Luka, Celinac, Drvar / Srpski Drvar, Ključ / Ribnik, Mrkonjić Grad, Jajce / Jezero, Skender Vakuf / Kneževo, Kotor Varoš, Šipovo, Kupres / Srpski Kupres i Kostajnica, i bira tri (3) člana.

Izborna jedinica 2 se sastoji od općina Derventa, Bosanski Brod / Srpski Brod, Odžak / Vukosavlje, Bosanski Šamac / Šamac, Orašje / Srpsko Orašje, Modrica, Gradacac / Pelagicevo, Bijeljina, Doboј, Gracanica / Petrovo, Lopare, Ugljevik i Teslić, i biraca Distrikta Brcko koji su se registrirali da glasaju za Republiku Srpsku i bira tri (3) člana.

Izborna jedinica 3 se sastoji od općina Kalesija / Osmaci, Zvornik, Šekovici, Vlasenica, Bratunac, Srebrenica, Sokolac, Han Pijesak, Ilidža / Srpska Ilidža, Stari Grad Sarajevo / Srpski Stari Grad, Novo Sarajevo / Srpsko Novo Sarajevo, Trnovo (RS), Pale (RS), Rogatica, Višegrad, Mostar / Srpski Mostar, Nevesinje, Kalinovik, Gacko, Foca / Srbinje, Goražde / Srpsko Goražde, Cajnice, Rudo, Stolac / Berkovici, Ljubinje, Bileća, Trebinje i Milici, i bira tri (3) člana.

Član 1104

Nezavisni kandidat i njegov zamjenik

Svaki nezavisni kandidat za mandat u višečlanoj izbornoj jedinici kandidira se sa zamjenikom na istoj listi. Zamjenik nema nikakvih nadležnosti ili ovlaštenja, osim u slučaju kada preuzme mandat izabranog kandidata, u skladu sa članom 1109.

Član 1105

Raspodjela mandata u izbornim jedinicama

U svakoj izbornoj jedinici mandati se raspodjeljuju na sljedeći način:

- 1) za svaku politicku stranku, listu nezavisnih kandidata i koaliciju, ukupan broj važecih glasova koje je politicka stranka ili koalicija osvojila dijeli se sa 1, 3, 5, 7, 9, 11, itd. sve dok je to potrebno za tu raspodjelu mandata. Brojevi koji se dobiju ovom serijom dijeljenja su "kolicnici".
- 2) Broj glasova za nezavisnog kandidata je kolicnik tog kandidata. Kolicnici se redaju od najveceg do najmanjeg.

Mandati se dijele po redu, pocev od najveceg kolicnika, dok se ne raspodijele svi mandati izborne jedinice za odredeni organ.

Clan 1106

Raspodjela kompenzacijskih mandata

Kompenzacijski mandati raspodjeljuju se na sljedeci nacin:

U raspodjeli kompenzacijskih mandata mogu ucestvovati samo politicke stranke i koalicije. Prvo se prema formuli utvrdenoj u clanu 1105, raspodjeljuje ukupan broj mandata za zakonodavni organ koji se dodjeljuju za teritoriju određenog entiteta, umanjen za broj mandata koje su osvojili nezavisni kandidati i liste nezavisnih kandidata.

Od broja mandata koje je dobila lista politicke stranke ili koalicije primjenom ovog postupka, oduzima se broj mandata koje je ta politicka stranka ili koalicija osvojila, prema postupku utvrdenom u clanu 1105. Preostali broj je broj kompenzacijskih mandata koji lista dobija.

Ukoliko politicka stranka ili koalicija dobije negativan broj mandata primjenom postupka iz prethodnog stava, zadrzace mandate dobijene u izbornim jedinicama, ali nece dobiti nijedan kompenzacijski mandat. U slucaju da jedna ili više listi dobiju negativan broj mandata, u skladu s tim se smanjuje broj mandata koji se raspodjeljuju prema postupku iz ovog clana, kako bi se sacuvao tacan broj mandata u Predstavnickom domu izabranih sa teritorije određenog entiteta.

Clan 1107

Dodjela kompenzacijskih mandata

Kompenzacijski mandat, koji osvoji politicka stranka ili koalicija u skladu sa clanom 1106, dodjeljuje se kandidatima te politicke stranke, odnosno koalicije, koji nisu izabrani, na takav nacin da se dodjeljuje jedan po jedan mandat, pocevši od vrha liste, dok svi mandati ne budu raspodijeljeni. Ukoliko stranka, odnosno koalicija nije podnijela takvu listu, ili ukoliko na listi nema više nijednog kandidata koji nije izabran, mandat se dodjeljuje listi kandidata te politicke stranke ili koalicije u izornoj jedinici u kojoj je kolicnik koji nije dobio mandat za istu listu kandidata veci nego u bilo kojoj drugoj izornoj jedinici.

Clan 1108

Identicni kolicnici

Ukoliko prilikom raspodjele u skladu s clanovima 1105, 1106 i 1107 budu dobijeni identicni kolicnici, mandat se dodjeljuje žrijebanjem.

Mandati koje lista dobije raspodjeljuju se najprije medu kandidatima sa liste, od kojih je svaki dobio najmanje tri procenta (3%) od ukupnog broja važećih glasova koje je dobila ta lista i to dodjelom mandata redoslijedom od najvećeg do najmanjeg broja glasova. Ukoliko ima još mandata koji se trebaju dodijeliti listi, a preostali kandidati su dobili manje od tri procenta (3%) od ukupnog broja važećih glasova koje je ta lista dobila, raspodjela mandata medu preostalim kandidatima te liste vrši se prema njihovom redoslijedu na listi.

Ukoliko politicka stranka ili koalicija nema na listi dovoljan broj kandidata koji mogu biti izabrani, da popuni mjesta koja su joj dodijeljena, mandat se prenosi na listu kandidata te politicke stranke ili koalicije u drugoj izbornoj jedinici u skladu sa postupkom utvrđenim u clanu 1107.

Clan 1109

Prestanak mandata nezavisnog kandidata

Ukoliko mandat nezavisnog kandidata prestane u skladu sa clanom 111, njegov zamjenik preuzima mandat koji je imao nezavisni kandidat. Zamjenik završava mandat nezavisnog kandidata i preuzima njegova prava, dužnosti i odgovornosti. Ukoliko zamjenik nije u mogućnosti da prihvati mandat ili ostane do isteka mandata iz bilo kojeg razloga koji je utvrđen clanom 111, mandat ostaje upražnjen do sljedećih redovno raspisanih izbora.

Clan 1110

Prestanak mandata kandidata politicke stranke ili koalicije

Ukoliko mandat kandidata politicke stranke ili koalicije prestane u skladu sa odredbama clana 111, mandat se dodjeljuje sljedećem kandidatu sa liste iste izborne jedinice u skladu sa stavom 2 clana 1108. Ukoliko nema kandidata na listi iste izborne jedinice, mandat se dodjeljuje listi iste politicke stranke ili koalicije u drugoj izbornoj jedinici u skladu sa stavom 3 clana 1108. Ukoliko nema preostalih kandidata na listi u bilo kojoj višeclanjoj izbornoj jedinici, mandat ostaje upražnjen do sljedećih redovno raspisanih izbora.

Potpoglavlje B
Dom naroda Parlamentarne
skupštine Bosne i Hercegovine

Clan 1111

Izbor delegata

Delegata za Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Federacije Bosne i Hercegovine biraju delegati Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, iz reda bošnjackog i hrvatskog naroda iz Federacije Bosne i Hercegovine.

Delegata iz Republike Srpske za Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine biraju narodni poslanici Narodne skupštine Republike Srpske iz reda srpskog naroda iz Republike Srpske.

Clan 1112

Predlaganje kandidata

Svaka politicka stranka ili koalicija zastupljena u Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine ima pravo predložiti liste kandidata za izbor delegata iz Federacije u Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Pravo predlaganja listi kandidata znaci pravo predlaganja liste bošnjackih kandidata i liste hrvatskih kandidata. Delegati iz reda hrvatskog naroda u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine glasaju za liste hrvatskih kandidata, a delegati iz reda bošnjackog naroda u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine glasaju za liste bošnjackih kandidata.

Svaka politicka stranka ili koalicija zastupljena u Narodnoj skupštini Republike Srpske ima pravo predložiti listu srpskih kandidata za izbor delegata iz Republike Srpske u Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Poslanici u Narodnoj skupštini Republike Srpske glasaju za liste srpskih kandidata.

Svaka lista kandidata mora imati najmanje deset (10) kandidata. Mjesto koje ostane upražnjeno zbog smrti, ostavke ili trajne nesposobnosti delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, popunjava sljedeci kandidat koji može biti biran, sa liste iste politicke stranke ili koalicije kao i delegat koji je umro, dao ostavku ili je trajno nesposoban da obavlja funkciju. Ako na listi nema preostalih kandidata, održavaju se dopunski izbori za to upražnjeno mjesto u roku od trideset (30) dana od dana kada je mjesto ostalo upražnjeno.

Pri izboru delegata koristi se formula proporcionalne zastupljenosti prema clanu 1105.

Glasanje se obavlja tajno.

Clan 1113

Prestanak mandata u nekom drugom organu

Ako delegat u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine istovremeno ima i mandat člana Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ili Narodne skupštine Republike Srpske, njegov ili njezin mandat u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine ili Narodnoj skupštini Republike Srpske prestaje.

(Dopunjeno 6. marta 2001. godine)

Clan 1114

Trajanje mandata

Mandat delegata u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine traje dvije (2) godine, pod uvjetom da mandat ne prestane ranije zbog raspuštanja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Ukoliko organ koji je imenovao delegate u Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine bude raspušten, mandati delegata koje je imenovao taj organ prestaju imenovanjem novih delegata, nakon izbora za organ koji je raspušten.

Clan 1115

Vrijeme izbora

Izbor delegata u Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine vrši se najkasnije trideset (30) dana nakon izbora za Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i Narodne skupštine Republike Srpske.

(Dopunjeno 11. oktobra 2000. godine)

Poglavlje 1200
Potpoglavlje A
Predstavnički dom
Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine

Član 1201

Mandat poslanika

Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine se sastoji od sto četrdeset (140) poslanika koje neposredno biraju biraci koji su se registrirali za glasanje na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine. Mandat poslanika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine utvrdit će Privremena izborna komisija.

Stotinu i pet (105) poslanika bira se iz višecanih izbornih jedinica prema formuli proporcionalne zastupljenosti, iz člana 1105 ovih *Pravila i propisa*. Trideset i pet (35) kompenzacijskih mandata sa teritorije Federacije Bosne i Hercegovine kao cjeline, dodjeljuje se prema formuli proporcionalne zastupljenosti iz člana 1106 ovih *Pravila i propisa*.

Birac ima jedan glasacki listić za mandate proporcionalne zastupljenosti u višecanim izbornim jedinicama za koje je birac registriran. Ovaj glasacki listić se racuna i za raspodjelu kompenzacijskih mandata u skladu sa članom 1205.

Član 1202

Raspodjela mandata po višecanim izbornim jedinicama

Stotinu i pet (105) mandata iz dvanaest (12) višecanih izbornih jedinica za Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine se dodjeljuju na sljedeći način:

- 1) Izborna jedinica 1 sastoji se od Kantona 1 i bira dvanaest (12) članova.
- 2) Izborna jedinica 2 sastoji se od Kantona 2, dijela Kantona 3 (Gradacac, Gracanica, Dobož-Istok), te biraca Distrikta Brcko koji su se registrirali da glasaju za Federaciju Bosne i Hercegovine i bira osam (8) članova.
- 3) Izborna jedinica 3 sastoji se od dijela Kantona 3 (Lukavac, Srebrenik, Tuzla i Čelić) i bira devet (9) članova.
- 4) Izborna jedinica 4 sastoji se od dijela Kantona 3 (Teoćak, Banovici, Živinice, Kalesija, Sapna i Kladanj) i bira šest (6) članova.

- 5) Izborna jedinica 5 sastoji se od dijela Kantona 4 (Doboj-Jug, Tešanj, Maglaj, Žepce, Zavidovici, Zenica i Usora) i bira dvanaest (12) članova.
- 6) Izborna jedinica 6 sastoji se od dijela Kantona 4 (Kakanj, Vareš, Olovo, Visoko i Breza) i bira šest (6) članova.
- 7) Izborna jedinica 7 sastoji se od Kantona 5 i dijela Kantona 9 (Novi Grad – Sarajevo, Ilidža, Hadžici i Trnovo) i bira devet (9) članova.
- 8) Izborna jedinica 8 sastoji se od Kantona 6 i bira trinaest (13) članova.
- 9) Izborna jedinica 9 sastoji se od Kantona 7 i bira dvanaest (12) članova.
- 10) Izborna jedinica 10 sastoji se od Kantona 8 i bira četiri (4) člana.
- 11) Izborna jedinica 11 sastoji se od dijela Kantona 9 (Ilijaš, Vogošća, Centar-Sarajevo, Stari Grad-Sarajevo, Novo Sarajevo) i bira deset (10) članova.
- 12) Izborna jedinica 12 sastoji se od Kantona 10 i bira četiri (4) člana.

Član 1203

Nezavisni kandidati i njihovi zamjenici

Svaki nezavisni kandidat za mandat u višeclanjoj izornoj jedinici kandidira se sa zamjenikom na istoj listi kandidata. Zamjenik nema nikakvih ovlaštenja ili nadležnosti, osim u slučaju kada preuzme mandat izabranog kandidata, u skladu sa članom 1109 ovih *Pravila i propisa*.

Član 1204

Raspodjela mandata u višeclanim izbornim jedinicama

U svakoj višeclanjoj izornoj jedinici mandati se raspodjeljuju prema formuli iz člana 1105 ovih *Pravila i propisa*.

Član 1205

Raspodjela kompenzacijskih mandata

Kompenzacijski mandati se dodjeljuju prema formuli iz člana 1106 ovih *Pravila i propisa*.

Član 1206

Dodjela kompenzacijskih mandata

Kompenzacijski mandat, koji osvoji politička stranka ili koalicija u skladu sa članom 1205, dodjeljuje se kandidatima te političke stranke, odnosno koalicije, koji nisu izabrani, na takav način da se dodjeljuje jedan po jedan mandat, počevši od vrha liste, dok svi mandati ne budu raspodijeljeni. Ukoliko stranka, odnosno koalicija

nije podnijela takvu listu, ili ukoliko na listi nema više nijednog kandidata koji nije izabran, mandat se dodjeljuje listi kandidata te politicke stranke ili koalicije u izornoj jedinici u kojoj je kolicnik koji nije dobio mandat za istu listu kandidata veci nego u bilo kojoj drugoj izornoj jedinici.

Clan 1207

Identicni kolicnici

Ukoliko se prilikom raspodjele u skladu sa clanovima 1204, 1205, i 1206 ovih *Pravila i propisa* dobiju identicni kolicnici, mandat se dodjeljuje žrijebanjem.

Mandati koje lista dobije raspodjeljuju se medu kandidatima sa liste na nacin utvrden u clanu 1108, stav 2 ovih *Pravila i propisa*.

Ukoliko politicka stranka ili koalicija nema na listi dovoljno kandidata da popuni mjesta koja su joj dodijeljena, mandati se prenose na listu kandidata te politicke stranke ili koalicije u drugoj višeclanoj izornoj jedinici, u skladu sa postupkom iz clana 1107.

Clan 1208

Upraznjena mjesta

Ako mandat izabranog nezavisnog kandidata prestane u skladu sa odredbama clana 111, upraznjeno mjesto se popunjava na nacin utvrden u clanu 1109.

Ukoliko mandat kandidata politicke stranke, liste nezavisnih kandidata ili koalicije prestane u skladu sa odredbama clana 111, mandat se dodjeljuje na nacin utvrden u clanu 1110.

Potpoglavlje B

Dom naroda Parlamenta Federacije

Bosne i Hercegovine

Clan 1209

Broj delegata

Kantonalne skupštine biraju osamdeset (80) delegata u Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Ukupan broj mjesta za delegate Bošnjake u Domu naroda je trideset (30), broj mjesta za delegate Hrvate je trideset (30) i broj mjesta za delegate iz reda ostalih je dvadeset (20).

Clan 1210

Nacin izbora

Delegati u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine biraju se iz reda poslanika u kantonalnim skupštinama.

Clan 1211

Broj delegata iz svakog kantona

Privremena izborna komisija utvrđuje ukupan broj delegata koji će biti izabrani iz svakog kantona tako što se koristi broj registriranih birača iz marta 2000. godine. Za svaki kanton broj registriranih birača se dijeli brojevima 1, 3, 5, 7, itd. sve dok je to potrebno za dodjelu. Brojevi koji su rezultat ovih dijeljenja predstavljaju kolicnik tog kantona.

Kolicnici svih kantona su poredani po veličini, tako što se najveći kolicnik stavlja na prvo mjesto. Svakom kantonu se dodjeljuju tri delegatska mjesta. Tri najveća kolicnika svakog kantona se brišu sa liste kolicnika. Preostala mjesta dodjeljuju se kantonima jedno po jedno i to silaznim redom prema preostalim kolicnicima.

Privremena izborna komisija utvrđuje pravila za raspodjelu mjesta za Bošnjake, Hrvate i ostale iz svakog kantona. Ovo će se uraditi na način da se raspodijele mjesta među Bošnjacima, Hrvatima i ostalima na osnovu Popisa stanovništva iz 1991. godine, i tako da ima najmanje po jedan delegat iz svake od ovih grupa koja ima najmanje jednog člana u skupštini tog kantona. Kantoni sa specijalnim režimom imaju po četiri delegata Hrvata i Bošnjaka. Ako se prilikom bilo koje raspodjele iz ovog člana dobiju jednaki rezultati, o raspodjeli se odlučuje žrijebanjem.

Clan 1212

Pravo predlaganja kandidata

Svaka politička stranka ili koalicija zastupljena u kantonalnoj skupštini, ili grupa od tri člana iste kantonalne skupštine, ima pravo predložiti kandidate za izbor delegata iz tog kantona u Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine. Svaki kandidat na tim listama se izjašnjava kao Bošnjak, Hrvat ili ostali.

Svaki poslanik u kantonalnoj skupštini daje jedan glas za jednu listu. Raspodjela mandata između listi vrši se proporcionalno broju glasova koji je lista dobila, a primjenom formule o proporcionalnoj raspodjeli iz člana 1105. Da bi se ispunila kvota za Hrvate, Bošnjake i ostale, kako je to predviđeno u ovom poglavlju, raspodjela mjesta se vrši na sljedeći način:

1. Mandati se dodjeljuju, jedan po jedan, listama sa najvećim količnicima koji su rezultat formule o proporcionalnoj raspodjeli. Kada lista osvoji mandat, mandat se dodjeljuje od vrha liste.
2. Ako je u procesu raspodjele mandata lista osvojila mandat, ali kandidat koji treba biti izabran pripada grupi čija je kvota već ispunjena, bice izabran prvi kandidat na istoj listi koji pripada grupi čija kvota još nije ispunjena. Ako lista nema takvog kandidata, mandat će pripasti listi sa sljedećim najvećim količnikom.
3. Ovaj postupak se ponavlja sve dok se ne ispune sve propisane kvote. Ako potreban broj mandata koje treba popuniti iz reda Bošnjaka, Hrvata ili ostalih u datom zakonodavnom organu kantona nije popunjen, tada će preostali mandat(i) biti ponovo dodijeljen(i) onom kantonu gdje odgovarajuća grupa ima najveći nedodijeljeni količnik prema članu 1211, stav 3. Ako nema dovoljan broj kandidata grupe iz bilo kojeg kantona, mjesta će ostati upražnjena.

Glasanje se obavlja tajno.

Ako se ukaže upražnjeno mjesto usljed smrti, ostavke ili trajne nesposobnosti delegata u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, onda se upražnjeno mjesto popunjava sljedećim kvalificiranim kandidatom sa iste liste na kojoj je bio delegat koji je umro, dao ostavku ili je trajno nesposoban. Ako na listi nije preostalo kandidata, onda se mandat dodjeljuje u skladu sa ovim članom.

Član 1213

Vrijeme izbora

Izbor delegata u Dom naroda Federacije Bosne i Hercegovine vrši se čim se sazove kantonalna skupština nakon izbora za kantonalne skupštine.

Član 1214

Trajanje mandata

Mandat delegata u Domu naroda Federacije Bosne i Hercegovine traje dvije (2) godine, pod uvjetom da mandat ne prestane ranije.

Ukoliko je kantonalna skupština raspuštena, onda će mandati delegata koje je imenovala ta kantonalna skupština isteci nakon imenovanja novih delegata od strane izabраниh članova kantonalne skupštine nakon novih izbora.

(Dopunjeno 11. oktobra 2000. godine)

Poglavlje 1300

Narodna skupština Republike Srpske

Clan 1301

Broj mandata poslanika

Narodna skupština Republike Srpske sastoji se od osamdeset i tri (83) narodna poslanika, koje neposredno biraju biraci registrirani da glasaju u Republici Srpskoj. Šezdeset i dva (62) poslanika bira se iz višecanih izbornih jedinica prema formuli proporcionalne zastupljenosti iz clana 1105 ovih *Pravila i propisa*. Dvadeset i jedan (21) kompenzacijski mandat iz Republike Srpske kao cjeline dodjeljuje se prema formuli proporcionalne zastupljenosti iz clana 1106 ovih *Pravila i propisa*.

Birac ima jedan glasacki listic za mandate proporcionalne zastupljenosti u višecanoj izornoj jedinici za koju je birac registriran. Ovaj glasacki listic racuna se i za raspodjelu kompenzacijskih mandata u skladu sa clanom 1305 ovih *Pravila i propisa*.

Trajanje mandata poslanika Narodne skupštine Republike Srpske utvrdit ce Privremena izborna komisija.

Clan 1302

Raspodjela mandata po višecanim izbornim jedinicama

Šezdeset i dva (62) mandata iz šest (6) višecanih izbornih jedinica za Narodnu skupštinu Republike Srpske se dodjeljuju na sljedeci nacin:

- 1) Izborna jedinica 1 sastoji se od opcina Bosanska Krupa / Krupa na Uni, Bosanski Novi / Novi Grad, Bosanska Dubica / Kozarska Dubica, Prijedor, Bosanska Gradiška / Gradiška, Laktaši, Srbac, Prnjavor, Sanski Most / Srpski Sanski Most i Kostajnica i bira trinaest (13) clanova.
- 2) Izborna jedinica 2 sastoji se od opcina Bosanski Petrovac / Petrovac, Banja Luka, Celinac, Drvar / Srpski Drvar, Kljuc / Ribnik, Mrkonjic Grad, Jajce / Jezero, Skender Vakuf / Kneževo, Kotor Varoš, Šipovo i Kupres / Srpski Kupres i bira dvanaest (12) clanova.
- 3) Izborna jedinica 3 sastoji se od opcina Derventa, Bosanski Brod / Srpski Brod, Odžak / Vukosavlje, Modrica, Doboj, Gracanica / Petrovo i Teslic i bira deset (10) clanova.
- 4) Izborna jedinica 4 sastoji se od opcina Bosanski Šamac / Šamac, Orašje / Srpsko Orašje, Gradacac / Pelagicevo, Bijeljina, Lopare, Ugljevik i biraca Distrikta Brcko koji su se registrirali da glasaju za Republiku Srpsku i bira osam (8) clanova

- 5) Izborna jedinica 5 sastoji se od općina Kalesija / Osmaci, Zvornik, Šekovici, Vlasenica, Bratunac, Srebrenica, Sokolac, Han Pijesak, Ilidža / Srpska Ilidža, Stari Grad / Srpski Stari Grad, Novo Sarajevo / Srpsko Novo Sarajevo, Trnovo (RS), Pale (RS), Rogatica i Milici i bira dvanaest (12) članova.
- 6) Izborna jedinica 6 sastoji se od općina Višegrad, Mostar / Srpski Mostar, Nevesinje, Kalinovik, Gacko, Foca / Srbinje, Goražde / Srpsko Goražde, Cajnice, Rudo, Stolac / Berkovici, Ljubinje, Bileća i Trebinje i bira sedam (7) članova.

Član 1303

Nezavisni kandidati i njihovi zamjenici

Svaki nezavisni kandidat za mandat u višćlanoj izbornoj jedinici kandidira se sa zamjenikom na istoj listi. Zamjenik nema nikakvih nadležnosti ili ovlaštenja osim u slučaju kada preuzme mandat izabranog kandidata, u skladu sa članom 1109 ovih *Pravila i propisa*.

Član 1304

Raspodjela mandata u višćclanim izbornim jedinicama

U svakoj višćclanoj izbornoj jedinici, mandati se raspodjeljuju prema formuli iz člana 1105.

Član 1305

Raspodjela kompenzacijskih mandata

Kompenzacijski mandati raspodjeljuju se prema formuli iz člana 1106.

Član 1306

Dodjela kompenzacijskih mandata

Kompenzacijski mandat, koji osvoji politička stranka ili koalicija u skladu sa članom 1305, dodjeljuje se kandidatima te političke stranke, odnosno koalicije, koji nisu izabrani, na takav način da se dodjeljuje jedan po jedan mandat, počevši od vrha liste, dok svi mandati ne budu raspodijeljeni. Ukoliko stranka, odnosno koalicija nije podnijela takvu listu, ili ukoliko na listi nema više nijednog kandidata koji nije izabran, mandat se dodjeljuje listi kandidata te političke stranke ili koalicije u izbornoj jedinici u kojoj je kolicnik koji nije dobio mandat za istu listu kandidata veći nego u bilo kojoj drugoj izbornoj jedinici.

Član 1307

Identični kolicnici

Ukoliko prilikom raspodjele, u skladu s članovima 1304, 1305 i 1306, budu dobijeni identični kolicnici, mandat se dodjeljuje žrijebanjem.

Mandati koje lista dobije raspodjeljuju se među kandidatima sa liste na način utvrđen u članu 1108 stav 2.

Ukoliko politička stranka ili koalicija nema na listi dovoljan broj kandidata da bi popunila mjesta koja su joj dodijeljena, mandat se prenosi na listu kandidata te političke stranke ili koalicije u drugoj višeclačnoj izbornoj jedinici, prema postupku utvrđenom u članu 1107 ovih *Pravila i propisa*.

Član 1308

Upražnjeno mjesto

Ako mandat izabranog nezavisnog kandidata prestane u skladu sa odredbama člana 111, upražnjeno mjesto se popunjava na način utvrđen u članu 1109.

Ako mandat kandidata političke stranke, liste nezavisnih kandidata ili koalicije prestane u skladu sa odredbama člana 111, mandat se dodjeljuje na način utvrđen u članu 1110.

Poglavlje 1400 Kantonalne skupštine

Clan 1401

Proporcionalna zastupljenost i trajanje mandata

Mandati za kantonalne skupštine dodjeljuju se po sistemu proporcionalne zastupljenosti, u skladu sa odredbom clana 1404.

Trajanje mandata u kantonalnim skupštinama utvrdit ce Privremena izborna komisija.

Clan 1402

Broj poslanika

Broj poslanika kantonalne skupštine je sljedeci:

- 1) između dvadeset (20) i dvadeset pet (25) poslanika, za kantone sa brojem registriranih birača manjim od sedamdeset pet hiljada (75.000);
- 2) između dvadeset pet (25) i trideset (30) poslanika, za kantone sa brojem registriranih birača između sedamdeset pet hiljada (75.000) i dvjesto hiljada (200.000);
- 3) između trideset (30) i trideset pet (35) poslanika, za kantone sa brojem registriranih birača većim od dvjesto hiljada (200.000).

Clan 1403

Kandidiranje za izbore

Politicka stranka, koalicija, nezavisni kandidat ili lista nezavisnih kandidata koje je ovjerila Privremena izborna komisija mogu se kandidirati na izborima za mandate koji se dodjeljuju u skladu sa odredbama ovog poglavlja.

Clan 1404

Raspodjela mandata

Izbori za kantonalnu skupštinu vrše se u skladu sa clanom 1110.

Ukoliko je politickoj stranci, koaliciji ili listi nezavisnih kandidata dodijeljen broj mandata koji je jednak broju kandidata na njihovoj listi, a pri tome je ostalo još mandata koji se trebaju dodijeliti, preostali kolicnici te politicke stranke, koalicije ili liste nezavisnih kandidata se zanemaruju pri raspodjeli preostalih mandata. Ukoliko je mandat dodijeljen nezavisnom kandidatu, preostali kolicnici tog nezavisnog kandidata zanemaruju se pri raspodjeli preostalih mandata.

Ukoliko se dobiju identicni kolicnici, mandat se dodjeljuje žrijebanjem.

Mandati koje je osvojila lista raspodjeljuju se najprije medu kandidatima sa te liste, od kojih je svaki dobio najmanje tri procenta (3%) od ukupnog broja važećih glasova koje je ta lista dobila, i to dodjelom mandata prema redoslijedu od najvećeg do najmanjeg broja glasova. Ukoliko je pri tome ostalo još mandata koji se trebaju dodijeliti listi, a preostali kandidati su dobili manje od tri procenta (3%) od ukupnog broja važećih glasova koje je ta lista dobila, raspodjela mandata medu preostalim kandidatima sa liste vrši se prema njihovom redoslijedu na listi.

Clan 1405

Upražnjeno mjesto

Ukoliko mandat kandidata sa liste politicke stranke, koalicije, ili nezavisnih kandidata prestane u skladu s clanom 111, mandat se dodjeljuje sljedecem kandidatu u skladu sa clanom 1404 stav 4. Ukoliko mandat nezavisnog kandidata koji se nije kandidirao na listi nezavisnih kandidata prestane u skladu sa clanom 111, mandat ostaje upražnjen.

Clan 1406

Izbor predsjednika kantona

Predsjednik kantona se bira iz kantonalne skupštine vecinom glasova ukupnog broja poslanika kantonalne skupštine. Svaki poslanik kantonalne skupštine može predložiti kandidata za funkciju predsjednika kantona. Ukoliko kandidat ne dobije vecinu glasova ukupnog broja poslanika, provodi se drugi krug izbora. Ako nijedan kandidat ponovo ne dobije vecinu glasova od ukupnog broja poslanika, provodi se treci krug izbora. U trecem krugu izbora bice izabran kandidat koji dobije najveći broj glasova. Ukoliko dva ili više kandidata dobiju jednak broj glasova, najmladi od kandidata koji su dobili jednak broj glasova ce biti izabran za predsjednika kantona.

Odredbe clana 1406, koji se odnosi na izbor predsjednika kantona, ne primjenjuju se na Kanton 6 i Kanton 7.

Poglavlje 1500

Ponovni i naknadni izbori

Clan 1501

Ponovni izbori

Ponovni izbori vrše se na osnovu kandidatskih listi i izvoda iz Centralnog birackog spiska koji su korišteni na poništenim izborima i provode se na dan koji odredi Privremena izborna komisija, najkasnije cetрнаest (14) dana od dana poništavanja izbora.

Clan 1502

Naknadni izbori

Naknadni izbori se vrše ako u nekoj izbornoj jedinici ili na birackom mjestu glasanje nije obavljeno onog dana koji je određen za glasanje.

Naknadne izbore raspisuje Privremena izborna komisija.

Naknadni izbori se u pravilu provode u roku od sedam (7) dana, a najkasnije trideset (30) dana od dana koji je određen za glasanje na redovnim izborima.

Poglavlje 1600

Finansiranje kampanje

Clan 1601

Obaveza podnošenja finansijskih izvještaja

Politicka stranka, koalicija, lista nezavisnih kandidata i nezavisni kandidat koji ucestvuju na izborima za organe vlasti Bosne i Hercegovine na svim nivoima dužni su uz prijavu za ovjeru za ucešce na izborima Privremenoj izbornoj komisiji podnijeti i finansijski izvještaj za period koji pocinje tri mjeseca prije dana podnošenja prijave za ovjeru. U roku od trideset (30) dana od dana objavljivanja izbornih rezultata od strane Privremene izborne komisije, podnosi se i finansijski izvještaj Privremenoj izbornoj komisiji za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata izbora. Ovi izvještaji sadrže:

- 1) raspoloživu gotovinu;
- 2) sve prihode i rashode zasnovane na: clanarini, donacijama iz inozemstva, doprinosima fizickih i pravnih lica, doprinosima u obliku robe i usluga (u daljnjem tekstu: "doprinosi u naturi"), prihodima na vlastitu imovinu i poduzetnicke aktivnosti, kreditima, pozajmicama, donacijama, olakšicama, povratu novca, ostalim materijalnim troškovima i ostalim izvorima prihoda za period izvještavanja koje odredi Privremena izborna komisija;
- 3) identitet osobe ili izvora uplate i doprinosa u naturi, kao i identitet osobe koja je primila takvu uplatu koja premašuje iznos od hiljadu (1.000) KM, zajedno sa datumom i iznosom takve uplate;
- 4) ukupan iznos svih dospjelih dugovanja i ukupan iznos isplata po sljedecim osnovama: direktni troškovi za politicku kampanju, materijalni troškovi, troškovi u vezi sa poduzetnickom aktivnošcu i ostali troškovi; i
- 5) iznos i vrstu neizmirenih dugova i obaveza koje podnosilac izvještaja duguje ili potražuje, a u slucaju da su takvi dugovi i obaveze izmireni za manji iznos od njihovog prijavljenog iznosa ili vrijednosti, i izjavu koja se odnosi na okolnosti i uvjete pod kojima su takvi dugovi ili obaveze otpisani.

Sve ovjerene politicke stranke i politicke stranke koje su clanice ovjerenih koalicija predaju kopiju svog periodicnog finansijskog izvještaja u Sekretarijat Privremene izborne komisije do 1. augusta 2000. godine.

Clan 1602

Izveštaji i dodatni izvještaji

Privremena izborna komisija bliže utvrđuje sadržaj, formu, način i druge detalje izvještavanja.

Svi podnosioci izvještaja moraju podnijeti i dodatne izvještaje koje Privremena izborna komisija zatraži.

Clan 1603

Ovlaštena osoba

Svaka politička stranka, koalicija ili lista nezavisnih kandidata imenuje ovlaštenu osobu, koja je odgovorna za podnošenje izvještaja i vodenje knjiga i koja je ovlaštena da kontaktira sa Privremenom izbornom komisijom.

Podnosioci izvještaja obavještavaju Privremenu izbornu komisiju o imenovanju ovlaštene osobe iz stava 1 ovog člana u roku od tri (3) dana od njenog imenovanja i u slučaju bilo kakve promjene njenog statusa, dužni su obavijestiti Privremenu izbornu komisiju u roku od tri (3) dana.

Ovlaštena osoba potpisuje sve izvještaje i odgovorna je za vodenje evidencije u vezi sa izvještajima. Na zahtjev Privremene izborne komisije, ovlaštena osoba dostavlja izvještaje na uvid.

Clan 1604

Podnošenje izvještaja od strane nezavisnog kandidata

Nezavisni kandidat je neposredno odgovoran za podnošenje izvještaja Privremenoj izbornoj komisiji.

Clan 1605

Javnost finansijskih izvještaja

Privremena izborna komisija sve izvještaje stavlja na raspolaganje javnosti i poduzima odgovarajuće mjere kako bi osigurala da svi građani imaju pristup informacijama koje su sadržane u izvještajima.

Clan 1606

Zabrana korištenja javnih fondova

Korištenje javnih fondova u svrhu kampanje od strane bilo koje političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata, nezavisnog kandidata ili kandidata, strogo je zabranjeno. U smislu ovoga člana, javni fondovi uključuju fondove

preduzeca cijih je više od dvadeset i pet procenata (25%) kapitala u državnom vlasništvu i/ili cijeg se više od dvadeset i pet procenata (25%) godišnjeg poslovanja finansira iz budžeta vlade Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, ili bilo kojeg kantona, općine ili grada.

Jedan ili više novcanih transfera koje javno preduzeće izvrši političkoj stranci u periodu koji počinje sto (100) dana prije izbora i traje do trideset (30) dana nakon izbora, smatra se doprinosom u svrhu kampanje kojim se krše odredbe stava jedan ovog člana.

Sve institucije ovlaštene za platni promet na teritoriji Bosne i Hercegovine dužne su pružiti pomoć Privremenoj izbornoj komisiji u provođenju odredaba ovog člana. Ova pomoć uključuje zabranu novcanih transfera kojima se krše odredbe gornjeg stava.

Sve institucije ovlaštene za platni promet dužne su Privremenoj izbornoj komisiji dati na uvid sve novčane transfere koje javno preduzeće izvrši političkoj stranci u periodu koji počinje sto (100) dana prije izbora i traje do trideset (30) dana nakon izbora. Stavljanje na uvid ovih transfera vrši se u skladu sa direktivom Privremene izborne komisije.

Posredni novčani transfer koji se izvrši iz javnog preduzeca političkoj stranci putem jednog ili više posrednika u namjeri da se izbjegne primjena odredaba ovog člana sankcionira se isto kao da je taj novčani transfer bio izvršen neposredno stranci.

(dopunjeno 25. jula 2000. godine)

Član 1607

Doprinosi OSCE-a

OSCE-u je zabranjeno da daje novčanu pomoć podrške kampanji političkih stranaka, koalicija, lista nezavisnih kandidata i nezavisnih kandidata.

OSCE-u će biti dozvoljeno da pruža podršku kampanji političkih stranaka, koalicija, lista nezavisnih kandidata i nezavisnih kandidata u vidu nenovčane pomoći.

Političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata i nezavisni kandidati koji podržavaju multietnicnost bilo putem multietničke platforme ili multietničkih kandidatskih lista imaju prioritet pri pružanju nenovčane pomoći u mjeri u kojoj je OSCE bude osiguravao.

Clan 1608

Izjava o imovinskom stanju

Kada se podnese kandidatska lista Privremenoj izbornoj komisiji, svaki kandidat za izbornu funkciju na nivou Bosne i Hercegovine ili na nivou entiteta podnosi Privremenoj izbornoj komisiji potpisanu izjavu o svom ukupnom imovinskom stanju. Ovi podaci se unose na poseban obrazac koji utvrdi Privremena izborna komisija i sadržavace sljedece informacije u vezi sa kandidatom:

- 1) sadašnje prihode i izvore prihoda, uključujući sve prihode, plate, dobit od imovine, doprinose iz clana 1601 ovih *Pravila i propisa*, uplate i druge zarade ostvarene u Bosni i Hercegovini i u inozemstvu u periodu od proteklih dvanaest (12) mjeseci;
- 2) imovinu, uključujući novac, račune u banci, poslovnu dokumentaciju, dionice, vrijednosne papire, obveznice, nekretnine, licnu imovinu, stanarsko pravo i drugu imovinu i dobra u vrijednosti preko pet hiljada (5.000) KM, u Bosni i Hercegovini i u inozemstvu.
- 3) rashode i druge obaveze, uključujući sva dugovanja, obaveze, mjenice, kredite i garancije za takve obaveze u Bosni i Hercegovini i u inozemstvu.

Izjava treba da uključuje podatke o imovinskom stanju kandidata i članova njihove uže porodice: bratnog druga, djece i članova domaćinstva prema kojima kandidat ima zakonsku obavezu izdržavanja.

Clan 1609

Rok za podnošenje izjave o imovinskom stanju

Kandidati izabrani na svim nivoima vlasti, osim nivoa Bosne i Hercegovine i nivoa entiteta, dužni su, u roku od trideset (30) dana od dana potvrde mandata, na posebnom obrascu koji odobri Privremena izborna komisija, istoj podnijeti potpisanu izjavu o imovinskom stanju iz clana 1608. Ukoliko izabrani kandidat ne podnese potpisanu izjavu do utvrđenog roka, istom prestaje mandat.

Clan 1610

Javnost podataka

Privremena izborna komisija omogućava da obrasci koji sadrže izjave o ukupnom imovinskom stanju budu dostupni javnosti. Privremena izborna komisija nije odgovorna za prigovore koji se odnose na podatke sadržane u obrascu.

Privremena izborna komisija donosi uputstva kojima se bliže određuje izgled i način ispunjavanja obrazaca iz clana 1608 i clana 1609 ovog poglavlja.

Clan 1611

Ogranicenje potrošnje tokom izborne kampanje

Privremena izborna komisija objavljuje devedeset (90) dana prije dana izbora broj biraca unesenih u Centralni biracki spisak za svaki izborni krug. Nijedna politicka stranka, koalicija, lista nezavisnih kandidata ili nezavisni kandidat, ne smiju za potrebe izborne kampanje potrositi više od jedne (1) KM po biracu u svakom izbornom krugu, prema broju biraca koji je objavila Privremena izborna komisija.

Pod jednim izbornim krugom, u smislu prethodnog stava, podrazumijevaju se: općinski izbori, kantonalni izbori, izbori za Narodnu skupštinu Republike Srpske, izbori za predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske, izbori za Predstavnicki dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, izbori za Predstavnicki dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Clan 1612

Podnošenje dodatnih finansijskih izvještaja

Svaki kandidat koji dobije mandat na izborima utvrđenim u članu 101, ili kandidat koji je posredno izabran dužan je podnijeti dodatni finansijski izvještaj. Dodatni izvještaji se podnose Privremenoj izbornoj komisiji.

Poglavlje 1700 Mediji

Clan 1701

Informiranje o izborima

Svi elektronski mediji dužni su besplatno objavljivati saopćenja i informacije izbornih komisija, a u skladu sa njenim instrukcijama, u cilju informiranja biraca o svim aspektima izbornog procesa, u skladu sa uputstvima Privremene izborne komisije.

Clan 1702

Ispitivanje javnog mnijenja

U periodu od sedamdeset dva (72) sata prije otvaranja birackih mjesta pa do završetka glasanja neće se objavljivati rezultati ispitivanja javnog mnijenja u vezi sa glasanjem i izborima.

Clan 1703

Nezavisna komisija za medije

Svi elektronski mediji, kao i štampa u Bosni i Hercegovini, su dužni pridržavati se Kodeksa o medijskim pravilima u izbornom periodu Nezavisne komisije za medije.

Poglavlje 1800

Izborni posmatraci

Clan 1801

Opce odredbe

Predstavnici medunarodnih posmatraca, udruženja gradana, politickih stranaka, koalicija, lista nezavisnih kandidata i nezavisnih kandidata mogu posmatrati sve izborne aktivnosti u Bosni i Hercegovini, pod uvjetom da se akreditiraju u skladu sa ovim poglavljem.

Posmatraci imaju pristup svim relevantnim dokumentima, javnim sastancima izbornih komisija, centrima za registraciju biraca, birackim mjestima, Koordinacijskom centru za glasanje putem pošte, kao i centru za brojanje glasova za koje su akreditirani.

Clan 1802

Pravila ponašanja za posmatrace

Posmatraci ce u toku posmatranja izbornih aktivnosti biti nezavisni i politicki neutralni. Posmatraci se nece na bilo koji nacin miješati u izborne aktivnosti i poštivat ce tajnost glasanja. Udruženja gradana, politicke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata i nezavisni kandidati mogu imati samo dva (2) posmatraca u isto vrijeme na javnom sastanku izborne komisije, centru za registraciju biraca, glavnom centru za brojanje glasova ili birackom mjestu.

Za vrijeme posmatranja izbornih aktivnosti posmatraci ce nositi službene akreditacije i nece nositi bilo kakva obilježja ili oznake koje ih povezuju sa određenom politickom strankom, koalicijom, listom nezavisnih kandidata ili nezavisnim kandidatom.

Posmatraci posmatraju izborni proces u skladu sa *Pravilima i propisima* Privremene izborne komisije i povinovace se zakonima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

Clan 1803

Akreditiranje medunarodnih posmatraca

Privremena izborna komisija akreditira i izdaje akreditacije medunarodnim posmatracima. Privremena izborna komisija donosi instrukcije kojima se utvrđuju kriteriji i proces podnošenja zahtjeva za akreditiranje medunarodnih posmatraca.

Clan 1804

Akreditiranje udruženja gradana

Privremena izborna komisija akreditira i izdaje akreditacije udruženjima gradana. Privremena izborna komisija donosi propise kojima se utvrduju kriteriji za akreditiranje udruženja gradana i distribuciju akreditacija. Zahtjev za izdavanje akreditacija treba da sadrži izjavu, koju je potpisao ovlašteni predstavnik udruženja gradana, da udruženje nije osnovala i da ga ne sponzorira ovjerena politicka stranka, koalicija, lista nezavisnih kandidata ili nezavisni kandidat, te da udruženje nije uključeno u bilo kakve aktivnosti u ime ovjerene politicke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata.

Clan 1805

Akreditiranje posmatraca politickih stranaka

Nadležna izborna komisija akreditira ovjerenu politicku stranku, koaliciju, listu nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata kao posmatrace u izbornoj jedinici u kojoj se ta politicka stranka, koalicija, lista nezavisnih kandidata ili nezavisni kandidat kandidiraju.

Privremena izborna komisija akreditira posmatrace koji ce posmatrati rad Privremene izborne komisije i glavnog centra za brojanje glasova.

Opcinska izborna komisija izdaje akreditacije posmatracima koji ce posmatrati rad opcinske izborne komisije, centara za registraciju biraca i birackih mjesta iz njene nadležnosti.

Politicka stranka, koalicija, lista nezavisnih kandidata ili nezavisni kandidat podnose listu imena i jedinstvene maticne brojeve predloženih posmatraca nadležnoj izbornoj komisiji.

Clan 1806

Izgled i nacin korištenja akreditacije

Privremena izborna komisija donosi propise o izgledu akreditacije i nacinu na koji je posmatrac koristi.

Clan 1807

Rok za podnošenje zahtjeva za akreditaciju

Privremena izborna komisija utvrđuje rok za podnošenje zahtjeva za akreditaciju posmatraca.

Clan 1808

Odbijanje zahtjeva za akreditaciju

Posmatrac kome je općinska izborna komisija odbila izdati akreditaciju može podnijeti prigovor Privremenoj izornoj komisiji.

Clan 1809

Prigovori u vezi sa kršenjem *Pravila i propisa*

Posmatrac može nadležnoj izornoj komisiji ili Izornoj apelacionoj potkomisiji podnijeti prigovor u vezi sa bilo kojom povredom *Pravila i propisa*.

Prigovori u vezi sa centrima za registraciju biraca ili birackih mjesta se evidentiraju u knjigu centra za registraciju biraca ili knjigu birackog mjesta, kao i u druge evidencije izbornih aktivnosti.